

Arto Laesvuori

Eila Tuominen

TYÖELÄKEVAKUUTUKSEN ULKOPUOLELLE JÄÄVÄ PALKKATYÖ

Tutkimus TEL:n ja julkisen sektorin eläkelakien
ulkopuolelle jäävien työsuhteiden yleisyydestä
ja palkkojen määrästä

ELÄKETURVAKESKUS
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Raportteja
N:o 4
1996

TYÖELÄKEVAKUUTUKSEN ULKOPUOLELLE JÄÄVÄ PALKKATYÖ

Tutkimus TEL:n ja julkisen sektorin eläkelakien
ulkopuolelle jäävien työsuhteiden yleisyydestä
ja palkkojen määrästä

Arto Laesvuori

Eila Tuominen

Raportteja
N:o 4
1996

ISBN 952-9639-43-0
ISSN 1238-5948

ESIPUHE

Syksyn 1995 tulopoliittisessa ratkaisussa työmarkkinaosapuolet sopivat työeläketurvan ulkopuolelle jääviä työsuhteita ja palkkoja koskevasta selvityksestä. Selvityksen perusteella osapuolet neuvottelevat ja sopivat työeläkevakuuttamisen rajausten muutostarpeesta. Neuvottelut sovittiin käytäväksi niin, että uudistus voidaan toteuttaa 1.1.1997 lukien. Tiiviin aikataulun vuoksi selvityksen tekemiseen varattiin aikaa noin puoli vuotta eli vuoden 1996 huhtikuun loppuun saakka. Niin ikään sovittiin, että Eläketurvakeskus laatii asiaa koskevan tutkimuksen yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen ja työeläkelaitosten kanssa.

Eläketurvakeskus asetti syyskuussa 1995 tutkimusprojektin sekä nimesi järjestöjen ja eläkelaitosten edustajista tukiryhmän. Tukiryhmän puheenjohtajana on toiminut Eläketurvakeskuksen suunnittelujohtaja Markku Hänninen ja jäseninä ovat olleet työmarkkinatutkija Anne Hotti Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta, toimistopäällikkö Seija Kettunen Valtiokonttorista, lakimies Markku Kojo AKAVA:sta, asiamies Markku Koponen Palvelualuejen Toimialaliitosta, tutkimussihteeri Aarne Lehkonen SAK:sta, osastopäällikkö Timo Mustonen LEL Työeläkekassasta, osastopäällikkö Irmeli Otava-Keskinen Eläke-Varmasta, tutkija Helena Peltonen Kuntien Eläkevakuutuksesta 31.12.1995 saakka ja vuoden 1996 alusta lukien matemaatikko Allan Paldanius, vakuutusjohtaja Hannu Rissanen Ilmarisesta, sosiaalis sihteeri Veikko Simpanen Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:sta ja asiamies Johan Åström Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta. Tutkijoina projektissa ovat olleet Eläketurvakeskuksen tutkijat Arto Laesvuori ja Eila Tuominen.

Tutkimus toteutettiin Tilastokeskuksen tammikuun 1996 työvoimatutkimuksen yhteydessä kerätyllä otospohjaisella haastatteluaineistolla. Tutkimuksessa kysyttiin noin 6 000 alle 65-vuotiaalta henkilöltä työeläketurvan ulkopuolelle jääneet työsuhteet ja ansiot vuodelta 1995. Haastateltavat vastasivat yksityiskohtaisiin kysymyksiin kiitettävästi. Varsin työläiden tarkastusvaiheiden jälkeen tutkimusaineisto saatiin analysoitavaksi vasta lähellä määräajan päättymistä. Aikaavieneistä vaiheista huolimatta tutkimusraportti valmistui likipitään sovitussa aikataulussa.

Kuntien Eläkevakuutus ja Valtiokonttori selvittivät erikseen omista rekistereistään, kuinka paljon julkisella sektorilla jäi vuonna 1994 työsuhteita ja ansioita eläkevakuutuksen ulkopuolelle. Toimistopäällikkö Seija Kettunen ja laskentasihteeri Ari Huttunen ovat laatineet Valtiokonttorin ja matemaatikko Allan Paldanius Kuntien Eläkevakuutuksen tulosityhteenvedon, joista esitän heille suuret kiitokset. Näitä koskevat yhteenvedot ovat tutkimuksen liitteinä III ja IV. Selvitysten tiedot täydentävät hyvin rajaussäännösten merkitykses-

tä muodostuvaa kuvaa ja antavat samalla arvokasta vertailuaineistoa otantatutkimuksesta saaduille julkista sektoria koskeville tuloksille.

Tutkimusprojektille varattu aika oli niukka. Tukiryhmän asiantunteva ja aktiivinen panos edesauttoi ratkaisevasti tutkimuksen valmistumista suunnitellussa aikataulussa. Erityinen kiitos kuuluu tutkimuksen suorittaneille tutkijoille.

Helsingissä 15 päivänä toukokuuta 1996

Markku Hänninen

Suunnittelujohtaja
Eläketurvakeskus

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	7
Tutkimuksen tausta	7
Työeläkevakuutuksen piiriin kuuluva palkkatyö	8
Tutkimuksen tavoite ja rajaus	10
Tutkimusaineisto ja menetelmät	11
Tutkimusaineiston kuvaus	14
2. TUTKIMUSTULOKSET	17
Työeläketurvan ulkopuolelle jäävän palkkatyön yleisyys	17
Työeläketurvaa kartuttamaton työ eri väestöryhmissä	20
Työeläketurvaa kartuttamattomat työsuhteet	23
Viime vuosien muutokset alle kuukauden pituisissa työsuhteissa	32
Työsuhteet toimialoittain	33
Henkilöiden ammatit alle karenskien jääneissä työsuhteissa	36
Alle karenskien jääneistä työsuhteista ansaitut palkat yhteensä ..	38
Karenssisäännösten vaikutus eläketurvaan	39
Eläketurvan karttumisen ulkopuolelle jäävä palkkasumma	43
3. TIIVISTELMÄ	47
LÄHDEAINEISTO	55

LIITTEET

- Liite I Haastattelumateriaali
- Liite II Liitetaulukot
- Liite III Kuntien Eläkevakuutuksen selvitys eläketurvaa kartuttamattomista palvelussuhteista
- Liite IV Valtiokonttorin selvitys eläketurvaa kartuttamattomista palvelussuhteista

1. JOHDANTO

Tutkimuksen tausta

Viime aikoina on käyty keskustelua määräaikaisten ja muiden niin sanottujen epätyypillisten töiden yleistymisestä, mikä on näkynyt erityisesti uusissa työsuhteissa. Tämän kehityksen on arveltu lisäävän työeläketurvan ulkopuolelle jäävän työn määrää. Työeläkelakien rajaussäännösten vuoksi vakuutuksen ulkopuolelle jäävien työsuhteiden ja palkkojen määrästä ei kuitenkaan ole luotettavaa tietoa. Asiaa ei ole aikaisemmin tutkittu lukuun ottamatta vuonna 1991 tehtyä selvitystä, jonka aineisto hankittiin Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen haastattelujen yhteydessä. Suppeaksi jääneen aineiston vuoksi tulokset olivat lähinnä suuntaa-antavia (Kannisto 1991).

Syksyn 1995 tuloratkaisussa sovittiin, että Eläketurvakeskus laatii yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja työeläkelaitosten kanssa selvityksen nykyisin työeläkevakuuttamista koskevien säännösten ulkopuolelle jäävien palkkojen määrästä ja kohdentumisesta. Selvityksen perusteella osapuolet neuvottelevat ja sopivat työeläkevakuuttamisen rajausten mahdollisista muutoksista. Uudistuksella ei puututa TEL- ja LEL-järjestelmien rakenteisiin. Neuvottelut käydään siten, että uudistus voidaan toteuttaa 1.1.1997 lukien. Tiiviin aikataulun vuoksi selvityksen tekemiseen varattiin aikaa vuoden 1996 huhtikuun loppuun saakka.

Tutkimushanketta ohjaamaan nimettiin työmarkkinajärjestöjen edustajista ja eläkeasiantuntijoista koostuva nk. tukiryhmä. Tutkimus käynnistyi 17.10.1995, jolloin tukiryhmä kokoontui ensimmäisen kerran.

Tutkimus aloitettiin tilastolähteisiin pohjautuvalla selvityksellä työeläkevakuutuksen ulkopuolelle jäävien palkkojen määrästä (Laesvuori 1995). Samoin selvitettiin sitä, mitä tietoa epätyypillistä työtä koskevat tutkimukset antavat käsillä olevaan ongelmaan (Tuominen 1996). Taustaselvitykset osoittivat, ettei eläketurvan ulkopuolelle jäävien töiden ja palkkojen määrä ole arvioitavissa olemassa olevan tiedon perusteella. Työeläketurvaa kartuttamattomat työt ja palkat oli selvitettävä erillistutkimuksella. Lyhyt puolen vuoden tutkimusaikataulu rajoitti vaihtoehtoisia tutkimusratkaisuja.

Työeläkevakuutuksen piiriin kuuluva palkkatyö

Työeläkevakuutus kattaa sekä työ- ja virkasuhteessa että yrittäjänä tehdyn työn. Muu kuin ansiotoiminta työsuhteessa tai yrittäjänä jää työeläketurvan ulkopuolelle. Koska käsillä oleva tutkimus koskee palkkatyötä, rajattiin voimassa olevia karenssisäännöksiä koskeva tarkastelu työntekijöitä koskeviin eläkelakeihin.

Työsuhteiset työt kuuluvat työntekijäin eläkelain TEL:n tai muiden vastaavien työntekijöitä tai virkamiehiä koskevien eläkelakien piiriin. TEL:n mukaan vakuuttamisvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät ainoastaan alle kuukauden kestävät työsuhteet ja TEL:n mukaisen vähimmäisansiorajan alle jäävät työt (vuonna 1996 1 115 mk/kk). Näiden rajaussäännösten tavoitteena on sekä työnantajien että eläkelaitosten hallintotyön keventäminen ja siten kustannusten pitäminen alhaisena ilman, että työntekijän eläketurvaan synnyisi merkittäviä puutteita.

Työtulojen määrää ja työn kestoa koskevat vaatimukset ovat paljolti samat yksityisen ja julkisen sektorin eläkelaeissa. Karenssisäännösten muuttumista ja voimaantuloa kuvataan seuraavassa yksityisen sektorin eläkelakien osalta.

Työsuhteen vähimmäiskeston raja säädettiin alun alkaen TEL:ssa kuudeksi kuukaudeksi, josta se lyheni ensin neljäksi kuukaudeksi (1.1.1965) ja sittemmin kuukauden pituiseksi (1.7.1971). Kuukauden keston karenssia täydentämään säädettiin kolmen kuukauden niin kutsuttu ketjutussääntö (1.2.1987). Lainmuutos toi työeläkevakuutuksen piiriin tietyn edellytyksin myös sellaiset alle kuukauden kestäneet työsuhteet, joissa työntekijä työskentelee vähintään kolmena peräkkäisenä kuukautena saman työnantajan palveluksessa. Edellytyksenä työeläkevakuuttamiselle on, että kunakin kalenterikuukautena työansio on vähintään edellä mainitun TEL:n vähimmäisansion suuruinen ja työaika vähintään 20 tuntia kuukaudessa. Ketjutussäännön tarkoituksena on tuoda usein toistuvat lyhytaikaiset työsuhteet eläketurvan piiriin. Säännös estää samalla määräaikaisen työsopimuksen käyttöä työeläkemaksun kiertämistarkoitukseen.

Ketjutyösuhteen katsotaan alkavan ensimmäisen ketjun piiriin kuuluvan työjakson alkaessa ja päättyvän viimeisen ketjuun sisältyvän työsuhteen päättyessä. Ketjutyösuhteeseen sisältyvät siten näiden työjaksojen väliin jäävät päivät, jolloin henkilö ei ole ollut työssä. Eläkepalkka lasketaan ketjuun kuuluvien työjaksojen yhteenlaskettujen palkkojen perusteella siten, että erillisten jaksojen yhteenlaskettu palkka jaetaan ketjutyösuhteeseen sisältyvien päivien määrällä ja kerrotaan näin saatu päiväpalkka 30:llä. Eläkettä kartuttava aika on pääsääntöisesti todellista työssäoloaikaa pitempi, mutta

eläkepalkka vastaavasti pienenee, kun se "venytetään" koko ketjutyösuhteen ajalle.

Vuoden 1996 alusta lukien kolmen peräkkäisen kuukauden vaatimus lyheni kahdeksi kuukaudeksi. Aikaisempaa useammin lyhytkestoiset työsuhteet tulevat vakuutuksen piiriin, kun 31.12.1995 jälkeen alkaneet alle kuukauden pituiset työsuhteet ketjutetaan yhdeksi työsuhteeksi, jos niitä on saman työnantajan palveluksessa vähintään kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena. Palkkaa ja tuntimäärää koskevat ketjutuksen edellytykset pysyivät samoina.

Vakuuttamisvelvollisuuden kiertämistä koskeva TEL:n lisäys (TEL:n 1 §:n 6 momentti) tuli voimaan samoin vuoden 1996 alusta. Sen mukaan eläketurvan järjestämisvelvollisuutta ratkaistaessa on meneteltävä asian todellisen luonteen ja tarkoituksen mukaisesti, jos voidaan epäillä kysymyksessä olevan eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertämisen.

Vanhuuseläketurvan karttumista on TEL:ssa rajoitettu paitsi työsuhteen kesto ja palkan määrää myös työntekijän ikää koskevalla karensilla. Vanhuuseläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi luetaan kunkin työsuhteen osalta 23 vuoden iän täyttämisen jälkeen palveltu aika 65 vuoden ikään saakka. Alle 23-vuotiaana tehdyistä töistä ei vanhuuseläketurvaa kartu. Sitä vastoin työvyöttömyys- ja perhe-eläketurva koskee myös alle 23-vuotiaita.

Eläketurvaa jää siten karttumatta nuorilla henkilöillä sekä henkilöillä, joilla on alle kuukauden kestäviä satunnaisia töitä yleensä eri työnantajille. Eläketurvaa voi jäädä karttumatta myös TEL:n piiriin kuuluvasta työstä eläkkeen las kentatekniikan vuoksi. TEL-eläkettä karttuu täysistä kuukausista, joten vajat kuukaudet eivät kartuta eläkettä. Niistä ei peritä myöskään työnantajan TEL-maksua.

Eläketurvan karttumiseen tai karttumattomuuteen vaikuttaa myös se, mitkä ansiot luetaan eläkkeen perusteena olevaan palkkaan. Käytännössä TEL-palkka on yleensä sama kuin se palkka, joka työntekijälle on suoritettu vastikkeena hänen tekemästään työstä ja josta on toimitettu ennakonpidätys. TEL-palkkaan voi kuitenkin tulla luettavaksi työansioita, jotka ovat ennakonpidätyksestä vapaita, ja toisaalta kaikki ennakonpidätyksen alainen tulo ei ole työeläkelakien mielessä eläkepalkkaa esimerkiksi lomakorvaus työsuhteen päättyessä. Soveltamiskäytännössä on pyrkimyksenä ollut rajata TEL-palkan ukopuolelle sellaiset edut ja suoritukset, jotka kylläkin saadaan työsuhteen perusteella mutta muuten kuin sovittuna vastikkeena suoritettavasta työstä (ks. eläkepalkan määräytymisestä Eläketurvakeskuksen yleiskirje A 8/90, Tapio 1995a). Eläkepalkan määräytymisen problematiikkaan ei tässä lähemmin puututa.

Niille aloille, joille lyhytkestoiset työsuhteet ovat luonteenomaisia, säädettiin alun alkaen oma työeläkelakinsa (LEL voim. 1.7.1962). Aluksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkelakia sovellettiin vain LEL-alojen, maatalous-, metsä-, rakennus- ja satama-alojen lyhyisiin työsuhteisiin. Vuoden 1969 alusta lukien myös LEL-alojen pysyviksi ja ympärivuotisiksi tarkoitetut työsuhteet vakuutettiin LEL:n mukaan. Samalla kuitenkin LEL-alojen toimihenkilöt ja muiden kuin rakennusliikkeen palveluksessa olevat putki- ja sähkötyötä tekevät työntekijät jätettiin TEL:n piiriin. Muut LEL-aloilla tehdyt työt kuuluvat lain piiriin ja siten eläkevakuutuksen piiriin työsuhteen kestosta riippumatta. Eläkeoikeuden saaminen edellyttää kuitenkin, että LEL-ansiot ylittävät vuodessa säädetyn vähimmäismäärän (vuonna 1996 3 520 mk/v).

Lyhytkestoisten töiden eläkevakuutuksen piiriin kuuluminen parani vuoden 1986 alussa, kun eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaki eli TaEL tuli voimaan. Laissa on lueteltu ne ammatit ja työt, jotka kuuluvat TaEL:n piiriin. LEL:n tapaan myöskään TaEL:ssa ei ole työsuhteen keston karenssia. Eläkeoikeuden edellytyksenä kuitenkin on, että ansiot ylittävät kalenterivuoden aikana laissa säädetyn vähimmäismäärän (vuonna 1996 6 693 mk/v). Eläketurvan ulkopuolelle jäävät siten hyvin satunnaisluontoiset sekä LEL:n että TaEL:n piiriin kuuluvat työt.

Ilman työsuhteen keston karenssia ovat myös merimieseläkelain (MEL) piiriin kuuluvat työt. Vaikka merimieseläkelaisissa ei ole säädetty vähimmäisansiorajaa vuositulolle, myös MEL:n piirissä eläketurvan ulkopuolelle voivat jäädä ainoastaan tilapäisluontoiset työt. Kalenterivuoden aikana tehdyt alle 15 työpäivää kestäneet työsuhteet yhdistetään yhdeksi työsuhteeksi. Jos työpäivien määrä yhteensä jää alle 15 päivän, eläketurvaa ei kartu näistä päivistä.

Tutkimuksen tavoite ja rajaus

Tutkimus koskee yksinomaan palkkatyötä. Sen tavoitteena on ensisijaisesti selvittää TEL:n ja sitä vastaavien julkisen sektorin eläkelakien karenssisäänösten - työn kestoa ja palkkaa koskevien rajoitusten - vuoksi työeläkevakuutuksen ulkopuolelle jäävien työsuhteiden määrä ja ansiot. Tutkimuksen piiriin kuuluvat siten alle kuukauden kestäneet työsuhteet sekä sellaiset työt, jossa ansiot jäävät TEL:n vähimmäisrajan alapuolelle (vuonna 1995 1 085 mk/kk).

Tämän lisäksi tavoitteena on arvioida 23 vuoden ikää koskevan rajauksen vuoksi vanhuuseläketurvan karttumisen ulkopuolelle jäävien töiden määrä.

Samoin arvioidaan, kuinka paljon eläkettä jää karttumatta vajaista kuukausista eläkkeen TEL-tyyppisen laskentatekniikan vuoksi.

Sitä vastoin empiirisen tutkimuksen ulkopuolelle on rajattu LEL:n ja TaEL:n sekä MEL:n piiriin kuuluvat työt, joista karttuu eläkettä työn kestosta riippumatta. Kuitenkin selvitetessä eläketurvan ulkopuolelle jäävien palkkojen kokonaismäärää otetaan huomioon LEL:n ja TaEL:n vähimmäisansiorajojen alle jäävät palkat.

Tutkimuksen ulkopuolelle on rajattu myös harmaan talouden piiriin kuuluva toiminta ja siitä saadut tulot. Tietojen saaminen niistä on käytännöllisesti katsoen mahdotonta.

Tutkimusaineisto ja menetelmät

Tutkimusaineisto on hankittu Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen yhteyteen liitetyllä lisätiedustelulla. Työeläketurvan ulkopuolelle jääviä työsuhteita koskeva tiedustelu soveltui hyvin työvoimatutkimuksen yhteyteen, sillä työvoimatutkimuksessa kartoitetaan maassa tehtävän ansiotyön määrää. Tutkimusmenetelmä on toimiva. Otantaa voidaan pitää luotettavana ja työikäistä väestöä hyvin edustavana.

Vastaava aikaisempi tutkimus tehtiin vuonna 1991. Tutkimusasetelmaa on kuitenkin muutettu eräiltä osin. Oleellisin muutos oli tutkimusjakson pidentäminen. Edelliskerralla lyhyitä työsuhteita kysyttiin kuukauden mittaiselta jaksolta. Tällä kerralla tarkastelujakso pidennettiin koko vuoden 1995 käsitteväksi.

LEL-, TaEL- ja MEL-aloilla tehdyt työt rajattiin jo haastatteluvaiheessa pois. Kaikki muut aika- ja palkkakarenskien alle jääneet työsuhteet kysyttiin. Aineiston keruun jälkeen tarkastettiin, ettei selvityksen piiriin kuulumattomia töitä esiintynyt ilmoitettujen työsuhteiden joukossa. Tällaiset työsuhteet poistettiin. Aineiston tarkastusvaiheessa tehtiin myös työsuhteiden ketjutus.

Ketjutus tehtiin vuoden 1996 alussa voimaan tulleen kahden kuukauden säännön mukaan. Uuden säännön avulla on haluttu tutkia sitä, miten nykyiset rajaussäännöt vaikuttavat työeläketurvan ulkopuolelle jäävien työsuhteiden määrään. Aikaisempi kolmen kuukauden sääntö oli voimassa vielä vuonna 1995, jolta tutkimusaineisto on hankittu.

Alle karenskien jääviä työsuhteita ilmoitettiin haastatteluissa huomattavasti enemmän kuin edelliskerralla (vrt. Kannisto 1991). Ero selittyy osaksi siitä, että mittauskertojen välillä on kulunut aikaa neljä vuotta. Tuloksia ei kuiten-

kaan voida verrata toisiinsa muun muassa siitä syystä, että tarkastelujaksot ovat eri pituisia ja lomakeratkaisut eroavat huomattavasti toisistaan.

Nyt saatujen vastausten määrään on todennäköisesti vaikuttanut ratkaisevasti myös se, että haastattelut tehtiin pääosin tammikuun aikana, jolloin haastateltavat olivat vast'ikään joutuneet selvittämään verotusta varten edellisen vuoden työssäoloa tai heillä oli vielä hallussaan verotukseen liitettävät tositteet työsuhteistaan.

Vastaamista helpotti myös se, että haastateltaville lähetettiin tällä kertaa ennakko kirje ja sen mukana lomakepohja, johon he saattoivat merkitä kaikki alle kuukauden pituiset työsuhteet vuodelta 1995, niiden alkamis- ja päättämispäivät, palkat sekä työnantajatiedot. Tietojen kirjoittaminen lomakkeelle etukäteen helpotti niiden antamista puhelinhaastattelussa. Haastattelumateriaali on tutkimuksen liitteenä I.

Tutkimusaineistoon on tarkistus- ja tallennusvaiheiden jälkeen yhdistetty Eläketurvakeskuksen rekistereistä työsuhtetiedot, joista saadaan muun muassa kohdehenkilöiden työurien kestotiedot 31.12.1994 saakka. Tutkimusvuoden 1995 rekisteritietoja ei ollut poimintaa tehtäessä käytettävissä. Lisäksi tutkimusaineistoon on liitetty työvoimatutkimuksen taustamuuttujia (mm. koulutus, sosioekonominen asema), joita voidaan käyttää luokittelijoina analyysissä.

Otanta, haastattelut ja kato

Työvoimatutkimuksen perusosan otoskoko on noin 12 000 henkilöä. Perusotos poimitaan kerran vuodessa väestön keskusrekisteristä väestöosuksien suhteessa. Iän ja sukupuolen mukaan otos poimitaan satunnaisesti. Haastateltavat ovat 15-74-vuotiaita ja he ovat mukana tutkimuksessa viisi kertaa (viiden rotaation kierros) 16 kuukauden aikana.

Karenssirajojen alle jääviä työsuhteita koskeva tutkimus ulotettiin kolmeen rotaatioryhmään. Näitä työsuhteita tiedusteltiin alle 65-vuotiailta henkilöiltä. Tutkimus kohdistettiin kaikkiin tämän ikäisiin henkilöihin, eli myös alle 23-vuotiaisiin, vaikka vanhuuseläketurvaa ei alle 23-vuotiaana tehdystä työstä kartu. Otokseen saatiin näillä rajauksilla 6265 henkilöä työvoimatutkimuksen toisesta, neljännestä ja viidennestä rotaatiosta.

Haastattelut suoritettiin 22.1.1996 - 2.2.1996. Haastatteluista 98 prosenttia tehtiin puhelimitse ja 2 prosenttia käyntihaastatteluna henkilöille, joita ei tavoitettu puhelimitse.

Alkuperäisestä 6265 henkilön otoksesta 22 henkilöä ei syystä tai toisesta voitu saada tutkimukseen mukaan (pysyvästi ulkomailla, kuollut, sairauden

vuoksi kykenemätön vastaamaan). Netto-otoksesta, eli 6243 henkilöltä 5862:lta saatiin haastattelu. Kadon osuudeksi jäi siten 6 prosenttia. Vastanneiden osuus, 94 prosenttia otoksesta on haastattelututkimukseksi poikkeuksellisen suuri.

Kato jakautuu syyn mukaan seuraavasti:

<u>Netto-otos:</u>	6243	
Kato, josta	381	
- kieltäytyi		38
- ei tavattu		257
- muu syy, ei tietoa		86
<u>Vastanneita</u>	5862	

Aineisto edustaa hyvin 15-64 -vuotiasta väestöä. Kadon vaihtelu sukupuolen, iän ja asuinläänin mukaan on kadon pienuudestakin johtuen vähäinen. Miesten kato oli hieman suurempi kuin naisten, kuten yleensäkin haastattelututkimuksissa. Kato oli yli 10 prosenttia vain 25-34-vuotiaiden miesten sekä Uudellamaalla asuvien miesten keskuudessa.

Kadon pienuus johtuu siitä, että tutkimuksen aihe liittyi varsin luontevasti työvoimatutkimuksen yhteyteen. Vastaaajia oli ennalta informoitu tutkimuksen sisällöstä. Haastattelun kesto oli suurimmalle osalle vastaaajia vain 1-2 minuuttia ja tiedot voitiin ottaa myös sijaisvastaajalta, jos hän pystyi antamaan tiedot vastaajan puolesta. Sijaisvastaajaa voitiin käyttää lähinnä silloin, kun hän varmasti tiesi, ettei vastaajalla ollut tutkimuksessa kysytyjä työsuhteita vuoden 1995 aikana.

Estimointi

Vastausaineisto on analyysissa korotettu kohdeperusjoukon eli 15-64-vuotiaan Suomessa asuvan väestön tasolle. Korotuskertoimet on laskettu suhteuttamalla vastanneiden määrä sukupuolen ja 5-vuotiskäryhmittelyn mukaan ositettuna 31.12.1995 mukaisiin väestötietoihin. 15-64-vuotiaiden väestö oli vuoden 1995 lopussa 3 412 639 henkilöä. Kun vastausaineisto käsittää 5862 henkilöä niin väestötason kokonaismäärän estimoinnissa keskimääräinen korotuskerroin on 582.

Aineistoa ei ositettu alueen mukaan, koska alle karensien jäävien työsuhteiden lukumäärä ei mahdollista alueellisia johtopäätöksiä ja koska tutkimuksen kato jäi varsin pieneksi.

Estimaatin luotettavuutta otannasta johtuvan satunnaisvirheen kannalta arvioidaan keskivirheen avulla. Estimaattien keskivirheiden suuruutta arvioidaan yksinkertaisen satunnaisotannan keskivirheiden perusteella. Keskivirheen avulla lasketaan estimaatille luottamusväli, jolla perusjoukon arvo tietyllä todennäköisyydellä on.

Aineiston keskeisten tunnuslukujen jakaumien vinoudesta johtuen tilastollisia virhemarginaaleja voidaan pitää verrattain pieninä. Esimerkiksi alle kuukauden pituisia työsuhteita oli 6,3 prosentilla 15-64-vuotiaasta väestöstä, mikä tarkoittaa kokonaisestimaattina noin 210 000 henkilöä. Viiden prosentin virhemarginaalilla todellinen määrä on $\pm 20\ 000$ eli 190 000 - 230 000 henkilöä.

Vastaavasti TEL:n palkkarajan alle jääneitä työsuhteita oli vuonna 1995 1,5 prosenttia 15-64-vuotiaasta väestöstä. Väestötason estimaatiksi saadaan 50 000 henkilöä. Tällöin 95 prosentin todennäköisyydellä todellinen lukumäärä on $\pm 10\ 000$ eli 40 000 ja 60 000 henkilön välillä.

Tutkimusaineistosta saatavien palkkasummaestimaattien tarkkuutta voidaan kuvata esimerkiksi alle kuukauden pituisista työsuhteista karttumatta jääneiden palkkojen osalta. Kokonaispalkkasumma on 730 miljoonaa. Todellinen arvo on 95 prosentin todennäköisyydellä ± 113 miljoonaa eli noin 620 ja 840 miljoonan välillä.

Tutkimusaineiston kuvaus

Tutkimusaineiston kuvaus perustuu väestötasolle korotettuihin lukuihin, joten luvut ovat likimääräisiä estimaatteja. Tarkoituksena on kuvata aineiston analyysin kannalta relevanttien ryhmien suuruutta ja rajata sitä joukkoa, johon analyysi jatkossa pääosin kohdistuu.

Alle 65-vuotiaasta väestöstä, eli noin 3,4 miljoonasta henkilöstä aktiiveja oli 90 prosenttia. Toisin sanoen tähän ryhmään kuuluvat henkilöt eivät olleet eläkkeellä tutkimusvuoden 1995 aikana. Koko vuoden eläkkeellä olleita henkilöitä oli 9 prosenttia ja osan vuotta prosentti tämän ikäisestä väestöstä.

Työssäolon tarkastelua varten on aktiiveihin (ei-eläkeläisiin) jatkossa luettu mukaan myös ne, jotka olivat osan vuodesta eläkkeellä (ks. kuvio 1). Näin muodostuvasta aktiiviväestöstä, eli noin 3,1 miljoonasta henkilöstä 73 prosenttia oli palkansaajana tutkimusvuoden aikana.

Palkansaajia oli kaiken kaikkiaan noin 2,3 miljoonaa henkilöä. Palkansaajiin on luettu työn kestosta riippumatta vuoden 1995 aikana palkkatyössä olleet henkilöt. Muita kuin palkansaajia, eli yrittäjiä, koko vuoden työttöminä olleita sekä työvoiman ulkopuolella olleita oli vajaa miljoona (n. 0,8 milj.).

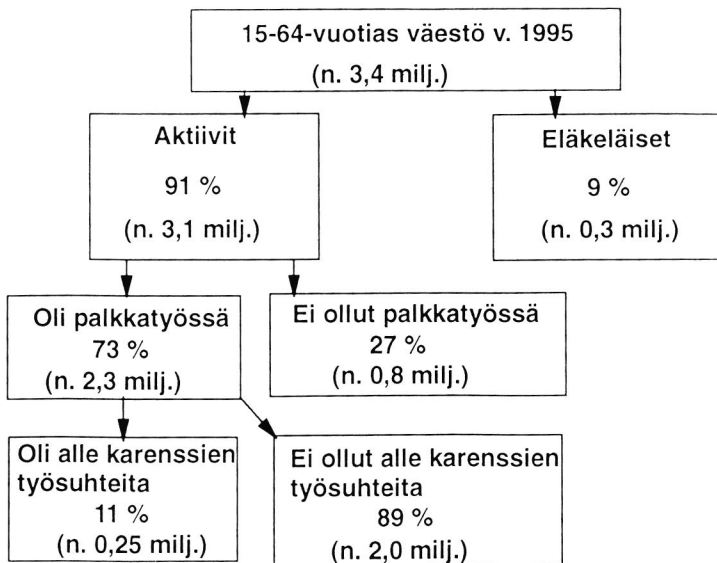
Huomio kiinnittyy palkansaajien suureen määrään, jos sitä vertaa esimerkiksi työvoimatutkimuksen poikkileikkausajankohdan tietoihin. Vuoden 1996 tammikuun kuukausitiedustelun mukaan palkansaajia oli 1 723 000 henkilöä (Työmarkkinat 1996:3, 5). Lukumäärän eroon vaikuttaa luonnollisesti se, että työeläketurvaa koskeva lisäkysely kohdistui koko vuoteen 1995. Tällöin yhdenkin kerran tutkimusvuoden aikana palkansaajina toimineet tulivat luokitelluiksi palkansaajiksi tässä tutkimuksessa.

Palkansaajista 11 prosenttia oli ollut vuoden 1995 aikana vähintään kerran eläketurvan ulkopuolelle jääneessä työsuhteessa. Työ ei ollut täyttänyt työn kestoja tai palkkaa koskevia vähimmäisehtoja. Lukumääräisesti näitä henkilöitä oli noin 250 000.

Palkkatyössä vuonna 1995 olleista valtaosa, eli noin 2 miljoonaa palkansaajaa kuului ryhmään, jolla työsuhteet kuuluivat työeläkevakuutuksen piiriin.

Seuraava kuvio havainnollistaa aineiston jakautumista näihin ryhmiin.

Kuva 1. Alle 65-vuotias väestö toiminnan ja työeläkevakuutuksen ulkopuolelle jääneiden työsuhteiden mukaan vuonna 1995

Koska tutkimus käsittelee palkkatyötä, tarkastellaan työeläketurvan ulkopuolelle jääviä työsuhteita jatkossa palkansaajaväestössä. Liitetaulukon 1. jakauma osoittaa, kuinka suuri osuus perusjoukkoon kuuluvista eri ikäisistä miehistä ja naisista oli vuonna 1995 palkansaajana. Kaikista 15-64-vuotiaista henkilöistä 67 prosenttia oli ollut vähintään tilapäisesti palkkatyössä kyseisen vuoden aikana.

On huomattava, että liitetaulukon jakaumien luvut eivät kuvaa vuonna 1995 työllisinä olleiden osuuksia eri ikäryhmissä, sillä työllisiin sisältyvät myös yrittäjinä toimineet henkilöt. Luvut osoittavat lähinnä sen, kuinka suuri osuus eri ikäisistä henkilöistä on mukana palkkatyötä ja työeläketurvaa koskevissa tarkasteluissa.

Liitetaulukosta 2. nähdään vuonna 1995 palkansaajina olleiden jakautuminen sukupuolen ja iän mukaan. Yli puolet kohdejoukosta kuuluu 30-49-vuotiaisiin, alle 23-vuotiaita on 14 prosenttia, 23-29-vuotiaita 16 prosenttia ja 50 vuotta täyttäneitä 17 prosenttia palkansaajista. Miesten ja naisten jakaumissa ei ole suuria eroja.

2. TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimusraportissa käsitellään analyysin keskeisiä tuloksia. Raportissa tarkastellaan ensinnä sitä, kuinka suuri osa palkansaajista oli vuoden 1995 aikana eläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa TEL:n ja julkisen sektorin eläkelakien piirissä. Erikseen selvitetään sitä, kuinka paljon henkilöistä oli alle palkkarajan ja alle aikarajan jääneissä työsuhteissa ja mihin palkansaajaryhmiin nämä työt kohdistuivat. Tämän jälkeen tarkastellaan karenssirajojen alle jääneitä työsuhteita lähemmin, muun muassa töiden lukumäärää ja kestoa ja sitä, onko alle kuukauden pituisten työsuhteiden määrä lisääntynyt vai vähentynyt viime vuosien aikana. Työsuhteita tarkastellaan lopuksi toimialoittain ja ammateittain.

Tutkimusraportin kolme viimeistä lukua käsittelevät eläketurvaa kartuttamattomissa töissä ansaittuja palkkoja, karenssisäännösten vaikutusta eläketurvaan ja eläketurvan karttumisen ulkopuolelle jäävää kokonaispalkkasummaa.

Työeläketurvan ulkopuolelle jäävän palkkatyön yleisyys

Palkansaajiin kuuluvista henkilöistä 11 prosentilla oli vuonna 1995 työeläkevakuutuksen karenssirajojen eli työn kestoa tai palkan määrää koskevien ehtojen vuoksi vakuutuksen ulkopuolelle jääneitä työsuhteita. Alle kuukauden kestäneitä ketjuuntumattomia työsuhteita oli 10 prosentilla ja palkkarajan alle jääneitä työsuhteita 2 prosentilla palkansaajista. Ryhmät ovat osaksi päällekkäisiä. Prosentilla palkansaajista oli molempien karenssirajojen alle jääneitä työsuhteita.

Henkilömääriä koskevat estimaatit ovat seuraavat:

Karenssiehto:	Henkilöiden lukumäärä alle karensisien jäävissä töissä vuonna 1995
Alle aikarajan (yksi kk)	211 000
Alle palkkarajan (1085 mk/kk v. 1995)	50 000
Alle aika- tai palkkarajan	248 000

Eläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa olleita palkansaajia oli yhteensä neljänesmiljoona. Näistä yhdellä viidestä oli 1 000 mk:n vähimmäisan-siorajan ja noin neljällä viidestä kuukauden kestonajan vuoksi vähintään yksi työeläkevakuutuksen ulkopuolelle jäänyt työsuhde.

Osalla niistä palkansaajista, joilla oli vuonna 1995 työeläketurvan ulkopuo- lelle jääneitä alle kuukauden työsuhteita, oli myös ketjutuksen piiriin tulleita työsuhteita. Alle kuukauden pituisissa työsuhteissa olleiden palkansaajien osuus pysyy 10 prosenttina, vaikka kaikki lyhyet työsuhteet - myös ketjutuk- sen vuoksi eläketurvan piiriin tulleet työt - otetaan huomioon. Tämä johtuu siitä, että ketjutyösuhteita esiintyi pääsääntöisesti niillä henkilöillä, joilla oli myös työeläkevakuutuksen ulkopuolelle jääneitä työsuhteita.

Ketjutyösuhteita oli noin 27 000 henkilöllä eli runsaalla prosentilla palkan- saajista. Noin neljäsosalla näistä henkilöistä kaikki lyhytaikaiset työt ket- juuntuivat. Ketjutyösuhteita tarkastellaan lähemmin työsuhteita käsitteleväs- sä luvussa.

Alle karenssirajojen jääneille työsuhteille on määritelty eläkelaki samoin pe- rustein kuin työeläketurvaa kartuttaville työsuhteille. Myös henkilöt on luoki- teltu tässä tutkimuksessa eläkelakien piiriin. Henkilö on luokiteltu sen lain piiriin kuuluvaksi, jossa työsuhteiden yhteenlaskettu palkkasumma on suu- rin. Eläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa vuonna 1995 olleet noin 250 000 henkilöä kuuluvat eri lakien piiriin seuraavasti:

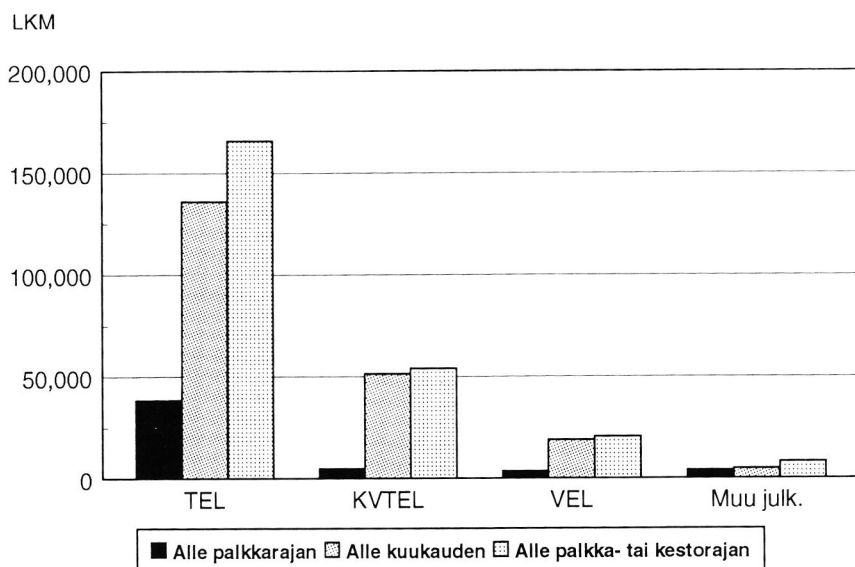
TEL	166 000
KVTEL	54 000
VEL	20 000
Muu julkisen sektorin laki	8 000
Yhteensä	248 000

Noin kaksi palkansaajaa kolmesta kuului TEL:n piiriin. KVTEL:n piiriin kuu- luvia oli noin viidesosa ja VEL:n piiriin kuuluvia vajaa kymmenesosa. Mui- den julkisen sektorin eläkelakien piiriin kuuluvia oli vain muutama prosentti.

Kuvasta 2 nähdään lakien piiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärä karens- siehdon mukaan. Vastaavat prosenttijakaumat on esitetty liitetaulukossa 3. Yksityisellä sektorilla työskentely oli erityisen yleistä niillä henkilöillä, joilla työsuhteet jäivät palkkarajan alapuolelle. Näistä palkansaajista kolme neljäs- tä kuului TEL:n piiriin. Sen sijaan niistä henkilöistä, joilla työsuhteen keston

edellytys ei täytynyt, noin kahdella kolmesta työsuhteet olivat pääasiallisesti yksityisellä sektorilla. Tästä palkansaajaryhmästä noin joka neljäs henkilö oli ollut kuntien palveluksessa ja noin joka kymmenes valtiolla.

Kuva 2. Työeläketurvan karensisäännösten ulkopuolelle jäävä työskentely. Ko. työtä vuoden 1995 aikana tehneiden palkansaajien lukumäärä eläkelain mukaan

Tutkimuksen estimaattien tarkkuutta voidaan arvioida Valtiokonttorin ja Kuntien Eläkevakuutuksen tekemien selvitysten valossa. Selvitykset pohjautuvat rekisteritietoon eläkettä kartuttamattomista työsuhteista ja näitä töitä tehneiden henkilöiden määrästä valtion ja kuntien palveluksessa vuonna 1994. Kyse on tätä tutkimusta edeltäneestä vuodesta. Viiteajankohdan erosta huolimatta henkilömäärien vertailu antaa kuvan siitä, miten täsmällistä tietoa otantaan perustuvalla tutkimuksella on saatu.

Valtiokonttorin tekemän selvityksen mukaan eläketurvaa kartuttamattomissa palvelussuhteissa oli vuonna 1994 valtiolla noin 18 000 henkilöä (Huttunen 1996). Selvityksessä ei kuitenkaan ole mukana niitä henkilöitä, joilla kyseisenä vuonna oli alle kestopalkan jääneen työsuhteen ohella lyhytaikainen rinnakkainen palvelussuhde. Kun nämä henkilöt otetaan huomioon, määrä nousee 27 279 henkilöön (Valtiokonttori, suullinen tieto).

Tässä tutkimuksessa niiden palkansaajien määrä, joilla oli yksikin eläketurvan ulkopuolelle jäänyt työsuhde valtiolla, oli vuonna 1995 noin 23 000 henkilöä.

Vastaava Kuntien Eläkevakuutuksen tekemä selvitys osoitti, että eläketurvaa kartuttamattomissa palvelussuhteissa oli vuonna 1994 74 700 henkilöä. Tässä tutkimuksessa niiden palkansaajien lukumäärä, joilla oli yksikin eläketurvaa kartuttamaton työ kuntien palveluksessa vuonna 1995 oli noin 58 000 henkilöä.

Tutkimusajankohdan ero ja estimaattien luottamusväli huomioon ottaen otantatutkimuksen tulokset vastaavat hyvin rekisteriselvitysten tietoja.

Työeläketurvaa kartuttamaton työ eri väestöryhmissä

Eläketurvaa kartuttamattomat työt olivat naisilla yleisempiä kuin miehillä. Näitä töitä tehneiden palkansaajien osuudet ovat sukupuolen mukaan seuraavat:

Karenssiehto:	Osuus palkansaajista	
	Miehet %	Naiset %
Alle aikarajan	9	12
Alle palkkarajan	2	3
Alle aika- tai palkkarajan	9	14

Taulukossa 1 on esitetty henkilömäärien estimaatit. Työeläketurvaa kartuttamattomissa töissä olleista palkansaajista 60 prosenttia on naisia. Miesten ja naisten osuudet ovat samat sekä aika- että palkkakarenssiehdon mukaisissa ryhmissä.

Osalla palkansaajista oli sekä alle aika- että palkkarajan jääneitä työsuhteita vuonna 1995. Lähes 10 000 naista oli ollut molempien karenssirajojen vuoksi eläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa. Miehillä lukumäärä jäi alle 5 000 henkilön.

Liitetaulukossa 3 on esitetty eläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa olleiden palkansaajien eläkelakijakaumat sukupuolen mukaan. Yksityisellä sektorilla työskentely oli miehillä selvästi yleisempää kuin naisilla. Miehistä noin neljä viidestä luokitui TEL:n piiriin ja naisista vain kolme viidestä. Hajontaa eri lakien piiriin on siten naisilla enemmän ja erityisesti niiden naisten ryhmässä, joilla työsuhteen kestoedellytys ei täytynyt. Huomio kiinnittyy KVTEL:n piiriin kuuluvien naisten osuuteen. Alle kuukauden pituisissa työsuhteissa olleista naisista lähes kolmasosa oli ollut pääasiassa kuntien palvelussuhteissa.

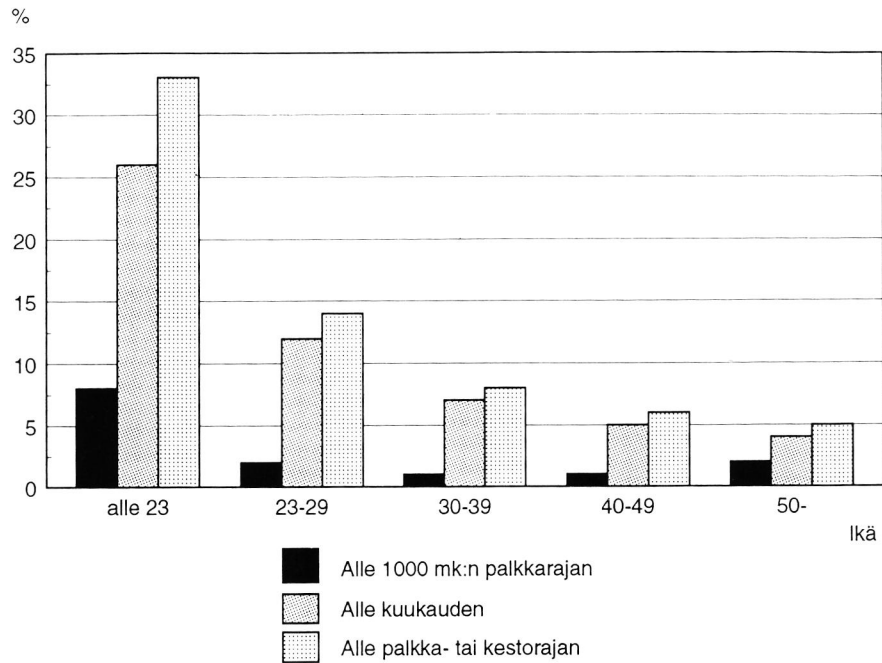
Taulukko 1. Palkansaajien lukumäärä työeläkevakuutuksen karenssirajojen alle jääneissä työsuhteissa vuonna 1995 sukupuolen mukaan

Karenssiehto:	Palkansaajien lukumäärä työeläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa v. 1995		
	Miehet	Naiset	Yhteensä
Alle aikarajan	83 000	127 000	211 000
Alle palkkarajan	18 000	32 000	50 000
Alle aika- tai palkkarajan	97 000	151 000	248 000

Eläketurvaa kartuttamattomat työt ovat yleisiä nuorilla. Kuvasta 3 nähdään, että eläketurvan ulkopuolelle jääneissä työsuhteissa olleiden palkansaajien osuus pienenee voimakkaasti iän mukaan. Alle 23-vuotiaista palkansaajista kolmasosa oli vuonna 1995 karenssirajojen vuoksi eläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa, kun 50-vuotiaista tai sitä vanhemmista vain joka kahdeskymmenes oli tällaisissa työsuhteissa.

Alle kuukauden pituisissa työsuhteissa olleiden palkansaajien osuudet pienenevät systemaattisesti iän mukaan. Sitä vastoin alle palkkarajan jääneissä työsuhteissa olleiden henkilöiden osuus on vanhimmassa ikäryhmässä hiukan suurempi kuin keskimmaisissa ikäluokissa.

Kuva 3. Työeläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa olleiden palkansaajien osuus iän mukaan vuonna 1995

Lukumäärien tarkastelu antaa havainnollisen kuvan 23 vuoden ikärajan merkityksestä verrattuna aika- ja palkkakarensien merkitykseen. Taulukosta 2 nähdään, että eläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa olleista lähes 250 000 palkansaajasta noin 150 000 oli 23-vuotiaita tai sitä vanhempia. Voimassa olevilla aika- ja palkkakarenssiehdoilla on siten konkreettista merkitystä noin 60 prosentille niistä henkilöistä, joilla oli näiden rajojen alle jääneitä työsuhteita vuonna 1995.

Vastaavasti niistä noin 210 000 palkansaajasta, joilla työsuhteen keston edellytys ei täyttnyt, 130 000 oli 23-vuotiaita tai sitä vanhempia. Tämän ikäisten osuus henkilöistä, joilla oli aikakarenssin alle jääneitä työsuhteita, oli 62 prosenttia. Suhteessa vähiten yli 22-vuotiaita oli niiden palkansaajien ryhmässä, joilla työsuhteita jäi palkkarajan alapuolelle. Näistä henkilöistä noin puolet oli alle 23-vuotiaita ja puolet sitä vanhempia.

Taulukko 2. Eläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa olleiden henkilöiden lukumäärä iän ja eläkelain mukaan.

Eläkelaki	Työsuhde alle kuukauden		Palkka alle 1000 mk/kk		Kaikki	
	23-64-v.	15-64-v.	23-64-v.	15-64-v.	23-64-v.	15-64-v.
	1000 henkilöä					
TEL	80	136	16	38	92	166
KVTEL	37	51	4	5	40	54
VEL	13	19	3	3	15	20
Muu julk.	0	5	0	4	1	8
Yhteensä	130	211	24	50	148	248

Työeläketurvaa kartuttamattomat työsuhteet

Työeläketurvaa kartuttamattomia työsuhteita oli yhteensä 520 000 vuonna 1995. Näistä alle kuukauden pituisia työsuhteita oli 460 000 ja 1 000 mk:n palkkarajan alle jääneitä 60 000. Eläketurvaa kartuttamattomien työsuhteiden lukumäärä on arvion mukaan lakien piiriin kuuluvien työ- ja palvelussuhteiden lukumäärästä noin neljännes.

Eläketurvaa kartuttamattomista työsuhteista 70 prosenttia oli naisten ja 30 prosenttia miesten työsuhteita.

Tutkimuksessa selvitettiin kaikki alle kuukauden kestäneet työsuhteet vuodelta 1995. Lyhyitä työsuhteita oli yhteensä 655 000, joista noin 190 000 työsuhdetta ketjuuntui. 30 prosenttia alle kuukauden työsuhteista muuttui ketjutussäännön perusteella eläkettä kartuttaviksi. Ketjutussäännön mukaan alle kuukaudenkin työ- ja palvelussuhteet kartuttavat työeläkettä, jos saman työnantajan palveluksessa olleet työsuhteet sijoittuvat peräkkäisille kalenterikuukausille ja ansioraja sekä tuntiraja - vähintään 20 työtuntia kuukaudessa - ylittyy kunakin kalenterikuukautena. Vaikka kahden kuukauden sääntö (aiemman kolmen kuukauden sijaan) tuli voimaan vuoden 1996 alusta, sovellettiin sitä tutkimuksessa jo vuodelle 1995.

Eläketurvaa kartuttamattomat työsuhteet jakautuvat eläkelain ja palkansaajan iän mukaan taulukon 3 osoittamalla tavalla. Työsuhteista 63 prosenttia oli yksityisellä sektorilla. Kuntien palvelusuhteita oli 24 prosenttia ja valtion 11 prosenttia.

Alle palkkarajan jääneistä työsuhteista suhteellisesti suurempi osuus oli yksityisellä sektorilla (73 %) kuin alle kuukauden työsuhteista (61 %).

Taulukko 3. Eläketurvaa kartuttamattomat alle kuukauden pituiset ja alle palkkarajan jääneet työsuhteet eläkelain ja palkansaajan iän mukaan

Eläkelaki	Alle kuukauden työsuhteet		Alle palkkarajan työsuhteet		Kaikki työsuhteet	
	23-64-v.	15-64-v.	23-64-v.	15-64-v.	23-64-v.	15-64-v.
	1000 työsuhdetta					
TEL	204	284	20	44	224	328
KVTEL	100	119	6	7	106	126
VEL	42	51	5	5	47	57
Muu julk.	0	7	0	4	1	11
Yhteensä	347	462	31	60	378	522

Alle karenssirajojen jääneitä yksityisen sektorin (TEL) työsuhteita oli vuonna 1995 noin 330 000, jotka muutamaa prosenttia lukuun ottamatta alkoivat ja päättyivät tutkimusvuoden aikana. Alle karenssirajojen jääneitä työsuhteita on lukumääräisesti TEL:n piirissä likimain yhtä paljon kuin karenssirajat ylittäviä alkaneita tai päättyneitä työsuhteita. Vuosina 1990-1994 alkaneiden TEL-työsuhteiden määrä on vaihdellut noin 300 000 työsuhteesta runsaaseen 500 000 työsuhteeseen. Vuonna 1994 lukumäärä oli 407 000. Vastavasti TEL:n piirissä päättyneitä työsuhteita on 1990-luvulla ollut noin 340 000 - 530 000 (Työeläkejärjestelmän tilastollinen vuosikirja 1994, Osa II, 33, 38).

Taulukon 3 iän mukaisista luvuista voidaan todeta, että kaikista eläketurvaa kartuttamattomista työsuhteista 72 prosenttia oli 23- vuotiaiden ja sitä vanhempien henkilöiden työsuhteita. Julkisen sektorin (KVTEL, VEL) työsuh-

teista oli tässä ikäryhmässä suurempi osuus (82-84 %) kuin yksityisen sektorin (TEL) työsuhteista (68 %).

Henkilöitä koskevasta tarkastelusta taulukosta 2 voitiin todeta, että alle kuukauden työsuhteissa olleista palkansaajista 62 prosenttia oli 23-vuotiaita tai sitä vanhempia. Sitä vastoin alle kuukauden kestäneistä työsuhteista 75 prosenttia oli kyseisessä ikäryhmässä (taulukko 3). Tämä merkitsee sitä, että lyhyitä työsuhteita oli keskimäärin henkilöä kohti enemmän tässä ikäryhmässä kuin alle 23-vuotiailla.

Alle palkkarajan jääneissä töissä olleista henkilöistä ja heidän työsuhteistaan noin puolet kuului alle 23-vuotiaiden ja puolet sitä vanhempien ikäryhmiin.

Alle palkkarajan jääneet työsuhteet

Palkkakarenssin vuoksi eläketurvan ulkopuolelle jääneissä työsuhteissa oli vuonna 1995 noin 50 000 henkilöä. Yhteensä palkkarajan alle jääneitä työsuhteita heillä oli noin 60 000 tutkimusvuoden aikana.

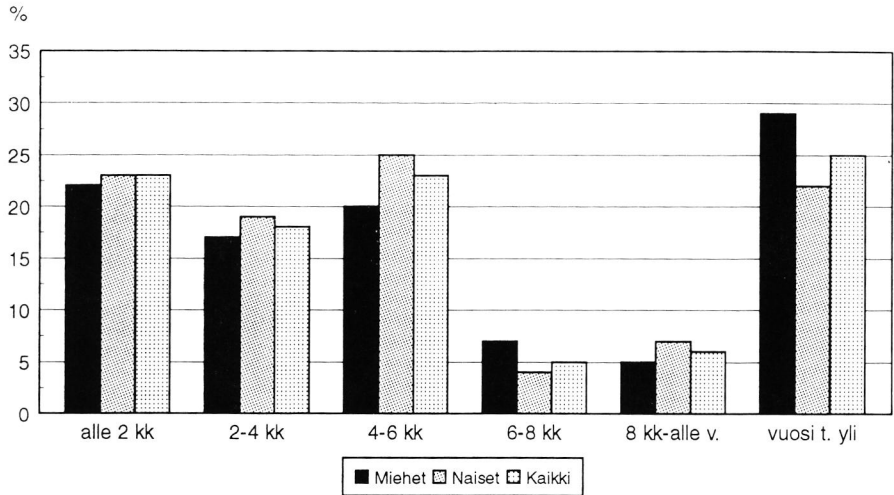
Liitetaulukosta 4 nähdään, että alle 1 000 mk:n rajan jääneet työsuhteet olivat suurimmaksi osaksi yksityisellä sektorilla (73 %). Miesten työsuhteet keskittyvät yksityiselle sektorille (83 %) naisten työsuhteita enemmän (67 %). Viimeksi mainitut jakautuvat jonkin verran tasaisemmin eri työnantajatahoille.

Miesten ja naisten työsuhteiden jakaumissa on eroa myös niin, että naisilla alle palkkakarenssin jääneet työt painottuvat paitsi erityisesti nuoriin ikäryhmiin toisaalta myös 50 vuotta täyttäneiden ja sitä vanhempien ikäluokkiin. Sitä vastoin miesten työsuhteet keskittyvät selvästi nuoriin ikäryhmiin (ks. liitetaulukko 5).

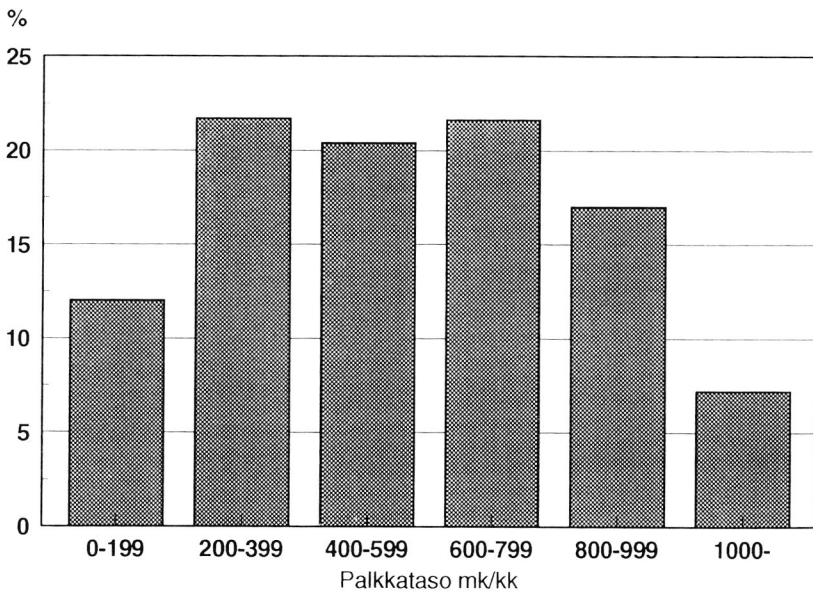
Kuvasta 4 nähdään, että alle palkkarajan jääneiden työsuhteiden kesto vaihtelee suuresti. Lähes joka neljäs työsuhde jäi alle kahden kuukauden pituiseksi. Yhtä paljon oli niitä työsuhteita, jotka kestivät koko vuoden 1995. Näistä työsuhteista osa oli jatkunut muutamia vuosia. Pisin työsuhde oli kestänyt 30 vuotta.

Työsuhteiden keskimääräinen kesto vuonna 1995 oli lähes puoli vuotta (170 pv). Miehillä työsuhteiden keskikesto ylitti puolen vuoden rajan (184 pv), kun se naisilla jäi selvästi lyhyemmäksi (163 pv). Työsuhteiden keskimääräistä kesto on tässä tarkasteltu vuoden 1995 osalta, eli ajalta, jolta tuonnempaan raportissa arvioidaan karttumatta jääneen eläkkeen suuruutta.

Kuva 4. Alle palkkarajan jääneiden työsuhteiden keston jakauma sukupuolen mukaan

Kuva 5. Palkkataso alle palkkarajan jääneissä työsuhteissa, mk/kk. Työsuhteiden jakauma palkkatason mukaan, %

Työsuhteiden keskimääräinen kuukausipalkka oli noin 550 markkaa. Taulukon 4 luvuista nähdään, että keskimäärissä ei ole kovin merkittäviä eroja sukupuolen, eläkelain eikä iän mukaan. Miesten palkkataso ylittää jonkin verran naisten palkkatason ja alle 23-vuotiaiden palkat jäävät sitä vanhempien palkkoja hiukan pienemmiksi.

Edellä olevassa kuvassa 5 on esitetty työsuhteiden jakauma palkkatason suuruuden mukaan. Jakauma on varsin tasainen ääripäitä lukuunottamatta.

Taulukko 4. Keskimääräinen kuukausipalkka alle palkkarajan jääneissä työsuhteissa eläkelain ja palkansaajan sukupuolen ja iän mukaan

	23-64-vuotiaat		15-64-vuotiaat		Kaikki
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	
	Mk/kk				
TEL	640	560	600	560	580
KVTEL	580	530	450	530	500
VEL	760	560	760	540	620
Kaikki	650	540	600	520	550

Alle 1 000 mk:n palkkarajan jääneistä työsuhteista kysyttiin, oliko kyseessä määräaikainen vai jatkuva työ. Noin joka kymmenennestä työsuhteesta (12 %) tätä koskeva tieto puuttui. Niistä työsuhteista, joista tieto saatiin, 60 prosenttia oli jatkuvia ja 36 prosenttia määräaikaisia. Pieni osa kysymykseen vastanneista henkilöistä ei osannut sanoa, oliko kyseessä pysyvä vai tilapäinen työsuhde.

Haastattelussa tiedusteltiin myös muita näihin töihin liittyviä piirteitä. Tietojen avulla oli tarkoitus selvittää muun muassa palkan pienuuden syitä. Noin puolessa työsuhteista (53 %) ei ollut mitään työtä koskevaa luonnehdintaa. Yleisin työsuhdetta koskeva lisätieto oli, että kyseessä oli osa-aikainen työ (30 %). Joka kymmenes työsuhde ilmoitettiin sivutyöksi. Parissa prosentissa työsuhteista kerrottiin, että työ tehdään opiskelun ohessa. Muuta selvitystä työn luonteesta oli pienessä osassa työsuhteita (6 %).

Alle kuukauden pituiset työsuhteet

Alle kuukauden kestäneissä työsuhteissa oli 211 000 palkansaajaa, joilla oli vuonna 1995 yhteensä 462 000 eläketurvaa kartuttamatonta työsuhdetta. Näistä miesten työsuhteita oli 134 000 ja naisten 328 000.

Liitetaulukosta 6. nähdään alle kuukauden pituisten työsuhteiden jakautuminen eläkelain mukaan. Noin kolme työsuhdetta viidestä oli yksityisen sektorin ja kaksi viidestä julkisen sektorin työsuhteita. Miesten työsuhteet olivat enimmäkseen yksityisellä sektorilla, kun taas naisten työsuhteet jakautuivat tasaisemmin eri työnantajatahoille. Naisten työsuhteista lähes puolet oli julkisen sektorin työsuhteita ja useimmiten kuntien palvelusuhteita. Miesten työsuhteista vain noin neljäsosa oli julkisella sektorilla.

Miesten ja naisten alle kuukauden kestäneet työsuhteet jakautuvat yksityiselle ja julkiselle sektorille likipitään samassa suhteessa kuin työllinen työvoima (ks. Elinolot 1994:2, 82).

Liitetaulukossa 7 on esitetty alle kuukauden pituisten työsuhteiden eläkelä-kijakaumat palkansaajan iän mukaan. Alle 30-vuotiaiden työsuhteet olivat suurimmaksi osaksi yksityisellä sektorilla. 30-49-vuotiaiden työsuhteista noin puolet oli yksityisellä sektorilla ja runsas kolmannes kuntasektorilla. Tätä vanhempien palkansaajien työsuhteista niin ikään noin puolet oli yksityisellä sektorilla toisen puolen jakautuessa lähes tasan valtion ja kuntien palvelusuhteiksi.

Taulukon 1 luvuista voitiin todeta, että alle kuukauden työsuhteissa olleista palkansaajista 60 prosenttia oli naisia. Eläketurvaa kartuttamattomista työsuhteista kuitenkin 71 prosenttia oli naisten työsuhteita. Tämä johtui siitä, että naisilla oli lyhyitä työsuhteita lukumääräisesti enemmän kuin miehillä. Miehistä 70 prosentilla oli ainoastaan yksi alle kuukauden työsuhde. Vastaava osuus naisilla oli 50 prosenttia (ks. taulukko 5).

Alle kuukauden työsuhteita oli keskimäärin 2,2 henkilöä kohti, naisilla keskimäärin 2,6 ja miehillä 1,6 työsuhdetta.

Kaikista alle kuukauden työsuhteessa olleista henkilöistä hiukan yli puolella oli vain yksi työsuhde. Toisaalta niiden henkilöiden osuus, joilla oli vuoden 1995 aikana lukuisia alle kuukauden pituisia työsuhteita, on suhteellisen pieni. Vähintään 10 lyhyttä työsuhdetta oli vain kolmella prosentilla näitä töitä tehneistä. Väestötasolla osuus vastaa muutamia tuhansia henkilöitä.

Taulukko 5. Alle kuukauden kestäneissä työsuhteissa vuonna 1995 olleet henkilöt työsuhteiden lukumäärän ja sukupuolen mukaan

Työsuhteiden lukumäärä	Miehet %	Naiset %	Kaikki %
1	70	50	58
2	17	21	20
3	6	10	8
4 - 5	5	11	8
6 - 7	1	3	2
8 - 9	(-)	1	1
10 -	1	4	3
Yhteensä	100	100	100

Alle aikakarenssin jääneiden työsuhteiden lukumäärä vaihtelee paitsi sukupuolen myös iän mukaan. Liitetaulukosta 8 nähdään, että alle kuukauden pituisia työsuhteita oli lukuisammin keskimmaisissa ikäryhmissä, erityisesti 40-49-vuotiaiden ikäluokassa. Tästä syystä alle kuukauden pituisista työsuhteista 75 prosenttia oli 23-vuotiaiden ja sitä vanhempien työsuhteita, vaikka näitä töitä tehneistä henkilöistä vain 60 prosenttia kuului tähän ikäryhmään.

Iän mukaan miesten ja naisten työsuhteissa on selvä ero. Miesten työsuhteista 64 prosenttia oli yli 22-vuotiaiden työsuhteita, kun naisten työsuhteista 80 prosenttia oli tässä ikäryhmässä. Eläketurvan karttumisen ulkopuolelle jäi siten voimassa olevan kuukauden karenssirajan vuoksi suurempi osa naisten kuin miesten lyhyistä työsuhteista.

Vaikka naisilla oli alle kuukauden pituisia työsuhteita lukumääräisesti enemmän kuin miehillä, näiden työsuhteiden kesto oli naisilla lyhyempi. Työsuhteiden keskimääräinen kesto oli naisilla 6 päivää ja miehillä 9 päivää. Kaikkien työsuhteiden keskimääräinen kesto oli 7 päivää.

Taulukosta 6 nähdään työsuhteiden keston jakaumat. Alle kuukauden pituisista työsuhteista 68 prosenttia kesti alle viikon. Naisten työsuhteista 71 prosenttia ja miesten työsuhteista 57 prosenttia jäi alle viikon mittaiseksi.

Taulukko 6. Alle kuukauden pituisten työsuhteiden keston jakauma sukupuolen mukaan

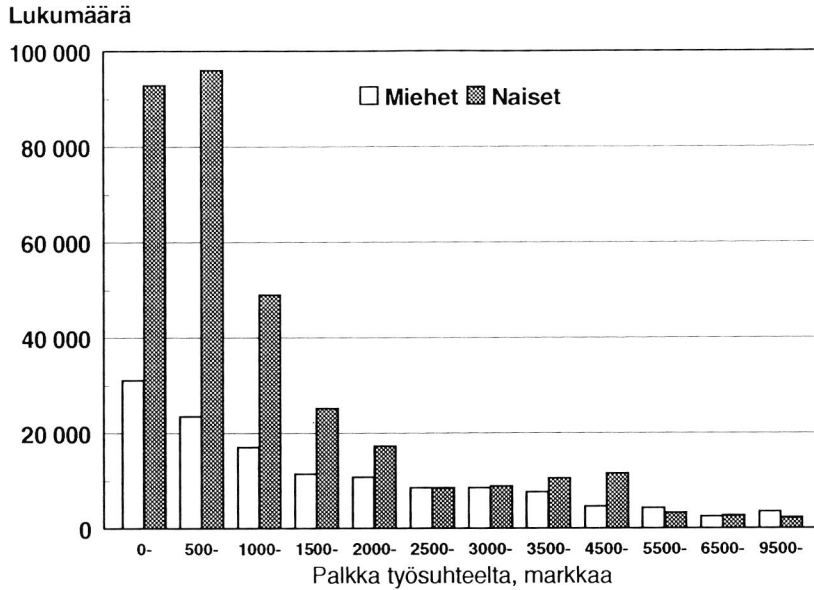
Työsuhteen kesto	Miehet %	Naiset %	Kaikki %
Yksi päivä	24	30	29
2 pv - alle viikko	33	41	39
Viikko - alle 2 viikkoa	19	13	14
2 viikkoa - alle 3 viikkoa	11	9	9
3 viikkoa - alle kk	13	7	9
Yhteensä	100	100	100

Alle aikakarensin jääneistä työsuhteista maksettu kokonaispalkka riippuu luonnollisesti työsuhteiden kestoista, joka aineistossa vaihteli varsin huomattavasti. Seuraavassa tarkastellaan kuitenkin työsuhteiden kokonaispalkkaa, koska palkkataso (esim. mk/päivä) ei nyt tarkasteltavan asian kannalta ole kovin relevantti.

Kuvassa 6 on esitetty työsuhteiden jakauma palkan määrän mukaan. Työsuhteet painottuvat vahvasti asteikon alapäähän etenkin naisten osalta. Kuitenkin lyhytkestoisuudestaan huolimatta kaikista työsuhteista olisi ylittänyt karttumisen piiriin pääsemiseksi vaaditun palkkarajan (1085 mk) 42 prosenttia, joka perusjoukon tasolla tarkoittaa 200 000 työsuhdetta. Miesten työsuhteista vastaava osuus oli 54 prosenttia ja naisten työsuhteista 38 prosenttia. Alle kuukauden kestäneiden, mutta palkkarajan ylittävien työsuhteiden palkkasumma on 80 prosenttia kaikkien aikarajan alle jääneiden työsuhteiden palkkasummasta.

Alle aikarajan jääneiden työsuhteiden keskimääräinen kokonaisansio oli noin 1600 markkaa, mikä käy ilmi taulukon 7 luvuista. Naisten keskipalkka on 65 prosenttia miesten palkasta, joka suurimmaksi osaksi selittyy sillä, että naisten työsuhteet ovat miesten työsuhteita lyhyempiä.

Kuva 6. Alle kuukauden mittaisilta työsuhteilta maksettu palkka. Työsuh-
teiden jakauma palkan määrän mukaan

Taulukko 7. Alle aikarajan jääneiden työsuhteiden keskimääräinen koko-
naisansio eläkelain ja palkansaajan sukupuolen ja iän mukaan

	23-64-vuotiaat		15-64-vuotiaat		Kaikki
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	
	Mk/työsuhde				
TEL	2300	1400	2100	1400	1700
KVTEL	2400	1400	2400	1400	1500
VEL	1300	1300	1700	1300	1400
Kaikki	2200	1400	2100	1400	1600

Viime vuosien muutokset alle kuukauden pituisissa työsuhteissa

Alle kuukauden työsuhteissa olleilta henkilöiltä tiedusteltiin, oliko näitä lyhyitä työsuhteita vuosina 1990-1994 selvästi enemmän vai vähemmän kuin vuonna 1995 (kysymys 7). Kysymys osoittautui hankalaksi. Vastaus jäi puuttumaan viidesosalta kohderyhmästä.

Taulukon 8 luvut kuvaavat ainoastaan likimääräisesti lyhyiden työsuhteiden viimeaikaisia muutoksia. Taulukossa on esitetty kysymykseen vastanneiden iän mukaiset jakaumat.

Eniten oli niitä henkilöitä, joilla oli ollut alle kuukauden kestäneitä työsuhteita vain tutkimusvuoden aikana. Lähes kolmasosa kysymykseen vastanneista kuului tähän ryhmään. Näitä henkilöitä oli eniten nuorimmassa ikäryhmässä. Noin joka toisella alle 23-vuotiaista ei ollut lyhyitä työsuhteita tutkimusta edeltäneinä vuosina.

Taulukko 8. Alle kuukauden pituisten työsuhteiden määrä vuosina 1990-1994 verrattuna vuoteen 1995 palkansaajan iän mukaan 1)

Alle kuukauden pituisia työsuhteita vv 1990-94 verrattuna vuoteen 1995	Palkansaajan ikä vuonna 1995					
	Alle 23 v.	23-29 v.	30-39 v.	40-49 v.	50 v. -	Kaikki
	%	%	%	%	%	%
Enemmän	9	18	17	12	29	14
Suunnilleen samanlainen määrä	23	14	24	43	29	24
Vähemmän	17	35	21	17	14	21
Lukumäärä vaihtelee eri vuosina	(-)	7	9	10	14	6
Ei ole ollut aikaisemmin	48	16	25	15	14	30
EOS	3	10	5	2	(-)	4
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

1) Kysymykseen jätti vastaamatta 20 prosenttia henkilöistä, joilla oli alle kuukauden kestäneitä työsuhteita vuonna 1995.

Joka neljännellä oli lyhytaikaisia töitä näinä vuosina jokseenkin samanlainen määrä. Tilanne oli pysynyt vakaana keskimääräistä useammin vanhemmissa kuin nuoremmissa ikäryhmissä.

Noin viidesosalla vastanneista oli alle kuukauden työsuhteita enemmän vuonna 1995 kuin edeltäneinä vuosina. Erityisesti 23-29-vuotiaiden keskuudessa lyhyet työsuhteet olivat yleistyneet.

Lyhytaikaiset työt olivat useammalla henkilöllä lisääntyneet kuin vähentyneet, sillä vain noin joka seitsemännellä näitä töitä oli vuonna 1995 vähemmän kuin edeltäneinä vuosina. Vanhimmassa ikäluokassa nämä työsuhteet olivat edellisvuosiin verrattuna selvimmin vähentyneet.

Pienellä osalla palkansaajista lyhytaikaisten töiden lukumäärä vaihteli vuosittain. Vaihtelu oli yleisempää vanhemmissa kuin nuoremmissa ikäryhmissä.

Liitetaulukossa 9 on esitetty vastausjakaumat sukupuolen mukaan. Miesten ja naisten jakaumat eivät poikkea merkittävästi toisistaan.

Työsuhteet toimialoitain

Työsuhteiden toimialat koodattiin lomakevastausten perusteella Tilastokeskuksessa ns. kolminumerotason luokituksella, jossa toimialaluokkia on runsas 200. Lomakkeella kysyttiin työpaikan toimialaa, jolla haluttiin varmistaa, että monitoimialayritysten palveluksessa olevat tulevat koodatuksi työpaikansa mukaiselle toimialalle. Samalla tämä myös merkitsi, että esimerkiksi työvoiman vuokrausta harjoittavien yritysten palveluksessa olevat henkilöt on luokiteltu sille toimialalle, jolla he tosiasiallisesti työskentelivät.

Eläketurvan ulkopuolelle jääneet alle kuukauden mittaiset työsuhteet

Työsuhteiden lukumäärä oli tutkimuksen mukaan noin 460 000 ja ne jakaantuivat yli 90:ään eri (kolminumerotason) toimialaluokkaan. Yksittäisistä toimialoista yli 5 prosentin osuuden ylittivät seuraavat toimialat, jotka kaikki olivat hyvin naisvaltaisia:

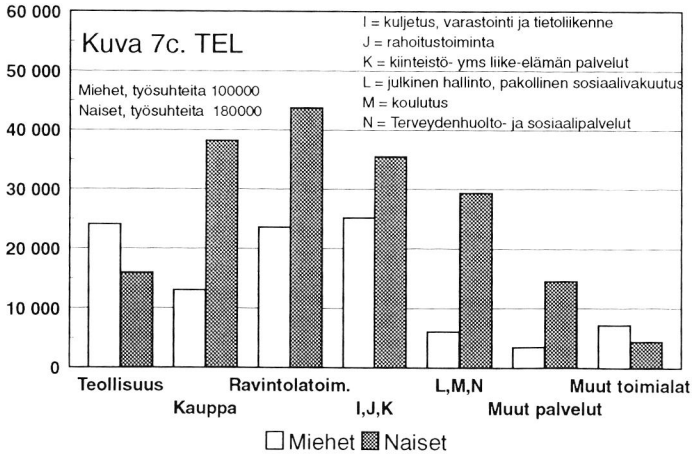
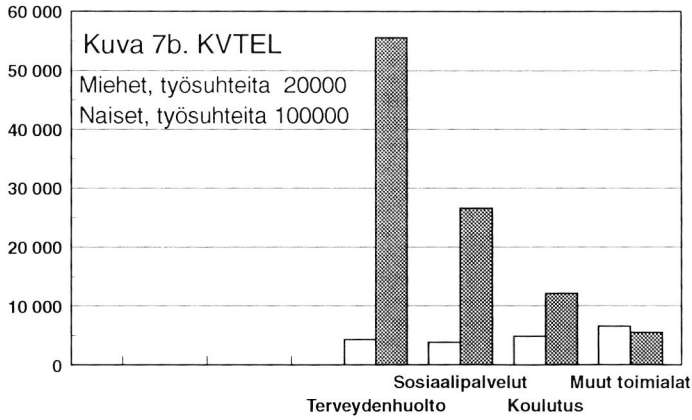
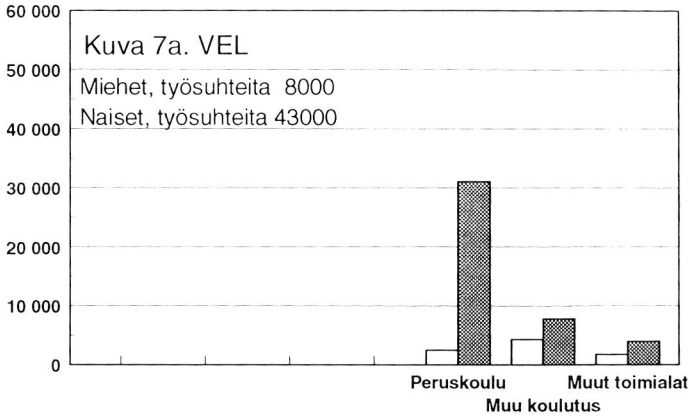
Toimiala	Työsuhteiden lukumäärä	Naisten osuus %
Terveysthuoltopalvelut	65 000	90
Ravintolapalvelut	50 000	60
Peruskoulu	37 000	92
Sosiaalipalvelut	37 000	88
Muu opetus kuin perus-, koulu, lukio- tai korkeakoulu- opetus	26 000	74

Eläkeläeittäin työsuhteiden toimialoitainen jakauma poikkeaa olennaisesti yksityisellä ja julkisella sektorilla toisistaan. Julkisella sektorilla työsuhteet jakaantuvat kaikkiaan suhteellisen harvoilla eri toimialoilla ja työsuhteiden keskittyminen tietyille toimialoille on voimakasta (kuvat 7a ja 7b). VEL:n piiriin kuuluneista alle kuukauden kestoisiksi jääneistä työsuhteista 65 prosenttia oli opetustyötä peruskoulussa ja kaikkiaan lähes 90 prosenttia ao. töistä tapahtui opetuslalla. KVTEL:ssä taas yhteensä kolme neljäsosaa työsuhteista kuului terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluiden toimialaluokkiin.

Yksityisellä sektorilla (TEL) työsuhteet jakaantuivat noin 90:een eri toimialaluokkaan. Ainoa merkittävä yksittäinen luokka oli ravintolapalvelut (17,5 % TEL:n työsuhteista). Merkittävämmän lyhytkestoisia töitä tehtiin vähittäiskaupan alalla. Kuvassa 7c TEL-piiriin työsuhteet on tiivistetty seitsemään toimialaluokkaan. Ravintolatoiminnaksi nimettyyn luokkaan sisältyy kuvassa koko majoitus- ja ravitsemistoiminta. Luokkaan "muut palvelut" sisältyvät mm. järjestötoiminta sekä virkistys-, kulttuuri- ja urheilutoiminta.

Kuvan tarkastelussa ovat mukana kaikki henkilöt iästä riippumatta. Julkisella sektorilla toimialoitaisessa jakaumassa ei tapahdu olennaisia muutoksia, jos rajoitetaan tarkastelemaan 23 vuotta täyttäneiden työsuhteita. Yksityisellä sektorilla kuvan tilanteeseen verrattuna teollisuuden, kaupan ja "muiden toimialojen" osuus supistuisi tällä rajauksella, joilla aloilla siis alle 23 vuotiaiden lyhyitä työsuhteita on keskimääräistä enemmän.

Kuva 7. Alle kuukauden kestoiksi jääneet työsuhteet eläkelain, toimialan ja sukupuolen mukaan, lkm

Alle palkkakarensin jääneet työsuhteet

Kaikkiaan työsuhteita oli noin 60 000 kappaletta ja 34 eri toimialalla. Toimialoittaiset lukumäärät ovat suppeita, mutta esimerkkinä toimialoista, joilla palkkakarensin alle jääviä työsuhteita esiintyy, mainittakoon seuraavat 5 prosentin osuuden ylittävät toimialat:

Toimiala	Työsuhteiden lukumäärä
Muu opetus kuin peruskoulu-, lukio- ja korkeakouluopetus	6 000
Sosiaalipalvelut	6 000
Kiinteistön isännöinti ja hoito	6 000
Seurakunnat	6 000
Posti- ja kuriiritoiminta	5 000
Urheilutoiminta	4 000
Siivous	3 000

VEL:n piirissä kaikki palvelussuhteet olivat opetusalalla. KVTEL:ssä merkittävien toimiala näyttäisi olevan sosiaalipalvelut. TEL:n suurimmat lukumääräestimaatit saatiin listassa jo mainituille kiinteistöpalveluille, posti- ja kuriiritoiminnalle sekä urheilutoimintaan.

Henkilöiden ammatit alle karensien jääneissä työsuhteissa

Lomakkeilla ilmoitettujen ammattitietojen perusteella Tilastokeskus koodasi ammatit pääsääntöisesti ns. nelinumerotasoa käyttäen, johon luokitukseen sisältyy lähes 600 eri ammattinimikeluokkaa. Alle kuukauden mittaisiksi jääneissä työsuhteissa olleilla esiintyi noin 150 eri ammattinimikettä. Raportissa ammatteja tarkastellaan kolminumerotasolla.

Toimiala ja ammatti ovat usein kiinteästi kytköksissä toisiinsa. Siten useimmin esiintyvien ammattien "10 kärjessä" on toimialoittaisen jakauman jälkeä esitetynä odotuksien mukainen. Seuraavaan taulukkoon on merkitty myös eläkelaeittain perusjoukon tasoinen lukumääräestimaatti ammatin yleisyydestä alle kuukauden kestoisiksi jääneissä töissä vuonna 1995. Eläkelaeittaisista luvuista on virhemarginaalin vuoksi poistettu kaikki 4000:ta

pienemmät lukumäärät, josta syystä rivisumma jää ammatin kokonaismäärän estimaattia pienemmäksi. Listan ammatit kattavat yli 50 prosenttia kaikkien kartuttamattomien alle kuukauden kestoisten työsuhteiden ammasteista.

Taulukko 9. Yleisimmät ammatit alle kuukauden mittaisissa työsuhteissa eläkelain mukaan

Ammatti	TEL	KVTEL	VEL	Yhteensä työsuhteita
Tarjoilijat, baarimestarit	45 000	.	.	46 000
Aineenopettajat, lehtorit	9 000	5 000	30 000	44 000
Toimistotyöntekijät	19 000	4 000	.	25 000
Apuhoitajat	.	23 000	.	23 000
Myyjät, myymäläkassat	20 000	.	.	20 000
Sairaanhoidajat	.	16 000	.	17 000
Hoitajat sos.alan laitoksissa	.	14 000	.	16 000
Tekstinkäsittelijät	14 000	.	.	15 000
Siivoojat	13 000	.	.	15 000
Keittiöapulaiset	11 000	4 000	.	15 000

Alle palkkarajan jääneissä työsuhteissa runsaslukuisimmat ammatit ovat osin samoja kuin yllä, mm. siivoojat, myyjät ja toimistotyöntekijät. Myös osa niistä henkilöistä, joilla oli sekä alle kuukauden että alle palkkarajan jääneitä työsuhteita, on tehnyt niitä molempia saman ammatin puitteissa.

Useimmin esiintyviä ammatteja palkkarajan alle jääneissä työsuhteissa ovat siivoojat (10 000 työsuhdetta), postinkantajat ja -lajittelijat (7 000), aineenopettajat (5 000), urheiluhjaajat (4 000), lasten päivähoidon työntekijät, myyjät sekä toimistotyöntekijät. Mainitut ammatit kattavat 60 prosenttia alle palkkakarensin jääneistä työsuhteista.

Alle karenskien jääneistä työsuhteista ansaitut palkat yhteensä

Useilla tutkittavilla oli useampia alle kuukauden kestäneitä työsuhteita ja osalla oli myös sekä aika- että palkkakarenssin alle jääneitä työsuhteita. Seuraavassa tarkastellaan kuinka paljon henkilöt ansaitsivat kaikkiaan eläketurvan karttumisen ulkopuolelle jääneissä työsuhteissaan kalenterivuoden 1995 aikana.

Alle karenskien jääneissä työsuhteissa yhteensä ansaittu palkka henkilöä kohti oli keskimäärin 3600 markkaa (ks. taulukko 10). Naisten palkka ylittää miesten palkan muutamalla sadalla markalla, vaikka edellä on todettu, että aika- ja palkkakarenssin alle jääneissä työsuhteissa miesten keskimääräinen palkka ylitti naisten keskimääräisen palkan. Naisilla alle karenskien työsuhteita oli kuitenkin keskimäärin useampia kuin miehillä, jolloin koko vuodelta kertyvä palkkasumma tulee naisilla korkeammaksi kuin miehillä.

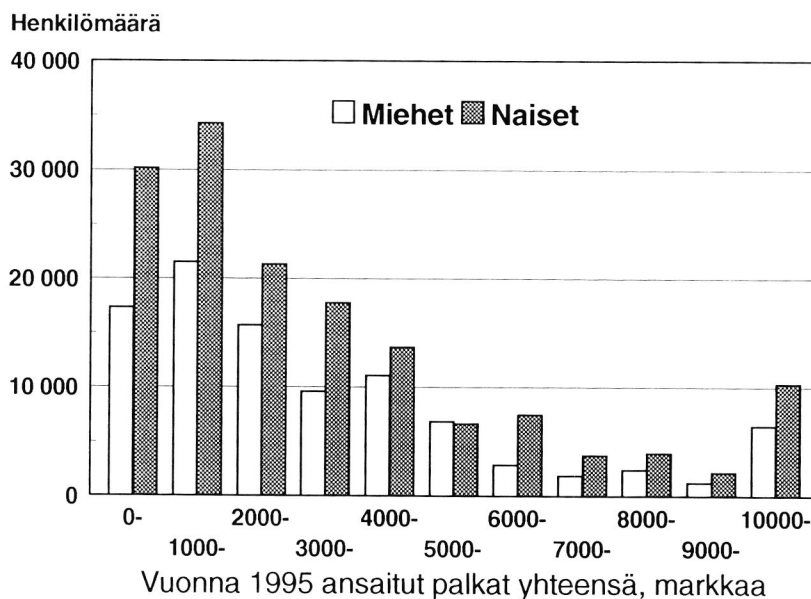
Alle 23-vuotiailla työsuhteiden palkat olivat keskimäärin matalampia kuin 23 vuotta täyttäneillä, mutta heillä oli myös alle karenskien jääneitä työsuhteita vähemmän. Koko vuodelta ansaittu henkilöä kohti laskettu palkkakertymä on alle 23-vuotiailla siten vain 70 prosenttia 23 vuotta täyttäneiden palkkakertymästä. Tämä näkyy oheisessa taulukossa palkkakertymän pienene-
misenä kun siirrytään 23-64-vuotiaiden keskimäärästä koko aineiston (15-64-vuotiaiden) keskimääriin.

Taulukko 10. Eläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa ansaitut palkat yhteensä vuonna 1995. Keskimääräinen palkkasumma henkilöä kohti palkansaajan sukupuolen, iän ja eläkelain mukaan

	23-64-vuotiaat		15-64-vuotiaat		Kaikki
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	
TEL	4100	4500	3700	3800	3700
KVTEL	4300	4200	3600	3700	3700
VEL	2400	4700	3200	3700	3600
Kaikki	4000	4300	3500	3700	3600

Kuvassa 8. on esitetty henkilöiden jakauma palkkakertymän suuruuden mukaan. Suurimmalla osalla (73 %) palkkakertymä koko vuodelta jää pienemmäksi kuin asetelmassa mainittu keskimäärä (3600 markkaa). Noin 7 prosenttia henkilöistä oli ansainnut 10 000 markkaa tai sitä enemmän. Suurin yksittäinen eläkkeen karttumisen ulkopuolelle jäänyt palkkakertymä oli 35 000 markkaa.

Kuva 8. Alle karensisien jääneissä työsuhteissa vuonna 1995 ansaitut palkat. Henkilöt ansaittujen palkkojen suuruuden mukaan

Karenssisäännösten vaikutus eläketurvaan

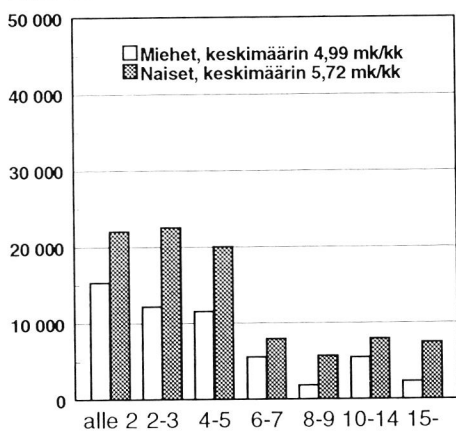
Eläketurvan karttumisen ulkopuolelle jäävistä palkoista on kullekin haastattelututkimukseen vastanneelle laskettu karttumatta jääneen kuukausieläkkeen määrä. Eläke on määrätty edellä tarkastelluista vuoden 1995 aikana yhteensä ansaituista palkoista. Karttumiskertoimena laskennassa kaikilla oli 1,5 ja karttumatta jäänyt eläke määrättiin LEL-tekniikalla menettelyn yksinkertaisuuden vuoksi ja koska vaihtoehtoiset tekniikat eivät olisi johtaneet erilaiseen tulokseen kuin joissakin tapauksissa.

Vaihtoehtona nykyisin käytössä olevista tekniikoista olisi alle kuukauden kestäneissä työsuhteissa tullut lähinnä kyseeseen nykyinen ketjusuhteissa sovellettava laskutapa tilanteissa, joissa ketjusuhteen kokonaiskesto jää alle kuukauden mittaiseksi (keston venytys täyteen kuukauteen). Palkkakarenssin alle jääneissä työsuhteissa vaihtoehtona olisi lähinnä voinut olla nykyinen TEL-tekniikka, joka keston pyöristyssäännön vuoksi olisi johtanut jonkin verran LEL-tekniikkaa matalampaan eläkkeeseen. Kun tarkoituksena oli laskea karttumatta jäänyt eläke pelkästään kalenterivuoden 1995 ajalta, LEL-tekniikka oli soveliaampi alle palkkakarenssin jääneissä työsuhteissakin.

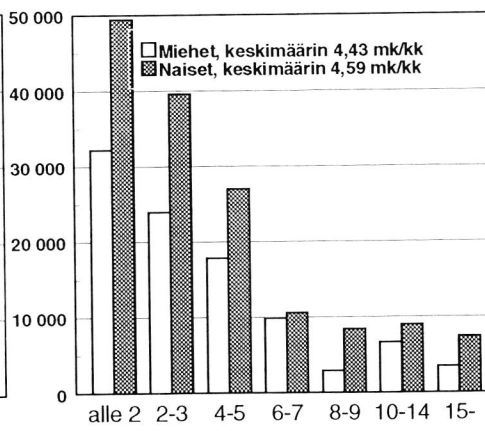
Kuvassa 9. on esitetty laskelmien tulokset. Laskenta-aineistoon sisältyvät kaikki henkilöt, joilla jäi aika- ja/tai palkkakarenssin vuoksi karttumatta eläkettä. Valtaosalla (noin 75 %) niin 23 vuotta täyttäneistä kuin kaikistakin karttumatta jäänyt eläke oli alle kuusi markkaa. Perusjoukon tasolla henkilöitä, joilla karttumatta jäänyt eläke ylitti 10 markkaa oli 26 000, joista naisia oli 16 000. Enimmillään eläkemenetys karenssisäännösten vuoksi oli 43 markkaa.

Kuva 9. Alle karenssirajojen jääneissä työsuhteissa olleet vuonna 1995 karttumatta jääneen eläkkeen suuruuden mukaan, lkm

A. 23-64-vuotiaat

B. 15-64-vuotiaat

Karttumatta jääneiden eläkkeiden merkityksen arvioimiseksi Eläketurvakeskuksen rekistereistä selvitettiin tutkimusaineiston henkilöiden eläkettä kartuttavien työurien pituudet vuoden 1994 loppuun asti. Olennaisesti paremmin tarkoitukseen olisi sopinut esimerkiksi tieto karttuneesta eläkkeestä vuodelta 1995 tai karttuneiden eläkkeiden markkamäärä vuoden 1994 lopussa.

Näitä tietoja rekistereistä ei kuitenkaan ole saatavissa tai edes määrättävissä.

Työurien pituuksia laskettaessa mukana olivat yksityisen ja julkisen sektorin työ- ja palvelussuhteet sekä yrittäjäjaksot. Työsuhteiden mahdollisia päällekkäisyyksiä ei kaikilta osin voitu poistaa, mutta pääsääntöisesti työurien pituudet kertovat, kuinka pitkään henkilö on ollut työelämässä mukana 1.7.1962 jälkeen, kuitenkin aikaisintaan 23:n ikävuoden täyttämisenä lukien kalenterivuoden 1994 loppuun. Vastaavin kriteerein kullekin henkilölle laskettiin myös enimmäisaika, jonka hän olisi voinut olla eläkettä kartuttavassa työssä mainitulla aikavälillä.

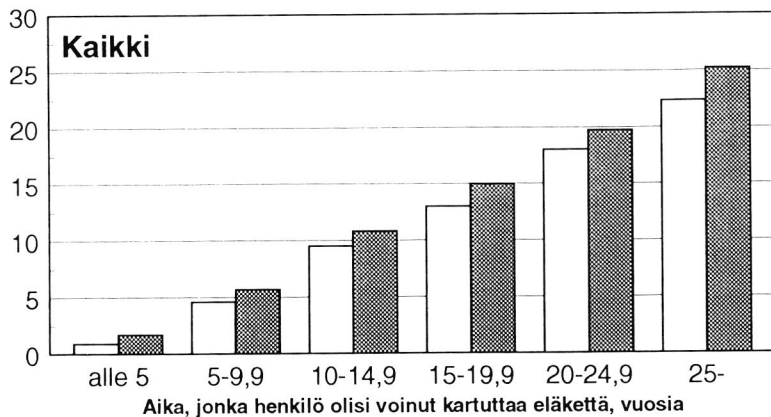
Kuvassa 10 on vertailtu työurien pituuksia toisiinsa kahdessa joukossa: tarkasteluryhmäksi kutsuttavalla joukolla oli vuonna 1995 alle karenssisäännösten jääviä työsuhteita ja vertailuryhmällä ei. Vertailtavuuden parantamiseksi kummallakin joukolla ehtona on, että haastattelututkimuksen mukaan henkilöt toimivat palkansaajina vuonna 1995.

Työurien pituuksia on kuvassa vertailtu yllä mainitun enimmäisajan mukaisissa luokissa, koska samana vuonna syntyneilläkin enimmäisaika voi poiketa toisistaan melkein vuodella. Puhtaan ikäluokituksen käyttö enimmäisajan tilalla olisi häirinnyt tarkastelua etenkin nuoremmilla. Selvästi on nähtävissä, että henkilöillä, joilla vuonna 1995 oli alle karenssirajojen jääneitä työsuhteita, eläkettä kartuttavan työuran pituus vuoden 1994 lopussa oli järjestelmällisesti jonkin verran lyhyempi kuin vertailuryhmällä. Ero on noin kaksi vuotta vanhemmilla ikäryhmillä. Naisilla tulos on selvempi kuin miehillä.

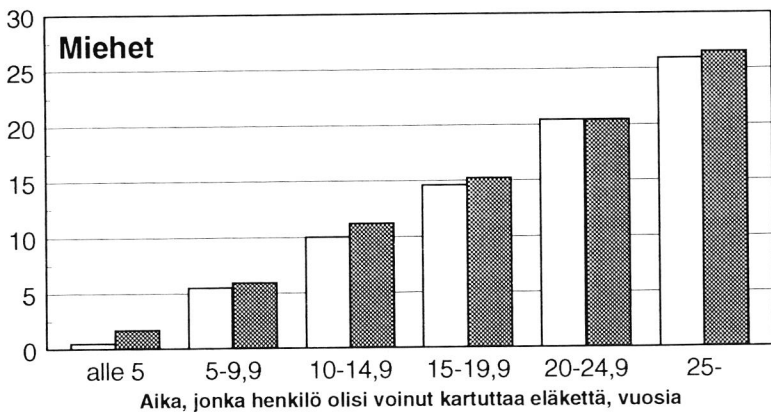
Tulokselle voi löytää useitakin tulkintoja, mutta poissuljettavissa ei ole vaihtoehto, että henkilöillä, joilla vuonna 1995 oli alle karenssirajojen jääneitä työsuhteita, on sellaisia ollut aikaisemminkin, josta ryhmien välinen ero johtuisi. Kun tulos ilmenee selvemmin naisilla, voi asia kytkeytyä myös lastenhoitoajoista johtuvaan työurien rikkonaisuuteen. Toisaalta työurien pituusero voi yksin selittyä nyt koetun lama-ajan työttömyydelläkin. Työurien tarkempi analysointi, mm. työttömyysaikojen huomioon ottaminen voisi antaa lisänsä tarkasteluun, mutta tähän käytettävissä oleva aika ei ole riittänyt.

Kuva 10. Eläkettä kartuttavan työuran pituus 31.12.1994, vuosia.
Henkilöt, jotka ovat toimineet palkansaajina v. 1995

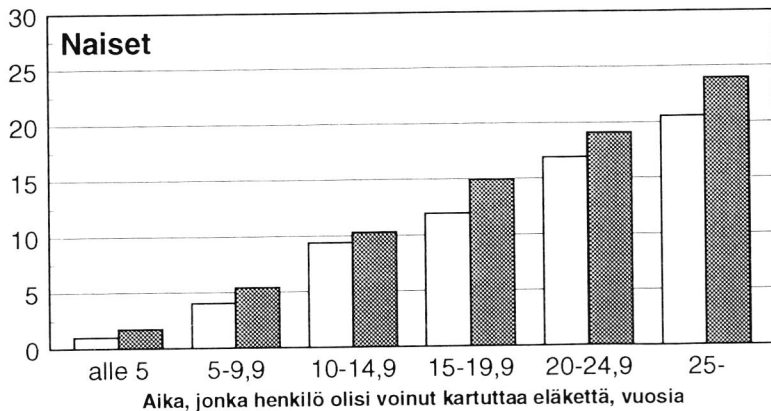
Työuran pituus

Työuran pituus

Työuran pituus

Oli v. 1995 alle rajojen jääneitä työsuhteita.
 Vertailuryhmä (ei ao. työsuhteita).

Eläketurvan karttumisen ulkopuolelle jäävä palkkasumma

Haastattelututkimuksen perusteella saadaan estimaatit aika- ja palkkarensin vuoksi eläketurvan karttumisen ulkopuolelle jäävästä palkkasummasta. Tilasto- ja muiden lähteiden avulla on seuraavassa myös arvioitu muiden syiden vuoksi karttumisen ulkopuolelle jäävien palkkojen määrää, jolloin saadaan kokonaisarvio karttumisen ulkopuolelle jäävästä palkkasummasta. Käytännössä karttumisen ulkopuolelle voi palkkoja jäädä seuraavista syistä:

1. Karenssi- yms. rajojen vuoksi

- 1.1 Aikakarenssi (TEL- ja vastaavat järjestelmät)
- 1.2 Palkkakarenssi (TEL- ja vastaavat järjestelmät)
- 1.3 Alempi rajatulo (LEL- ja TaEL-järjestelmät)
- 1.4 Alle 15 päiväksi jäävät keräilyvapaakirjat (MEL)
- 1.5 Karttumisen ikäraja (23 vuotta)

2. Eläkkeen laskentatekniikan vuoksi

- 2.1 Työsuhteajan katkaisu täysiin kuukausiin (TEL- ja vastaavat järj.)
Ns. jakojäännöspäivien palkat
- 2.2 Työsuhteeseen liittyvät ansiot, jotka eivät oikeuta eläkkeeseen.

Arvioiden tulokset on koottu taulukkoon 12. Kohtaa 2.2 ei ole arvioitu tietolähteiden puutteen vuoksi ja kohdan 1.4 markkamäärät jäävät kaikkiaan pienemmiksi kuin taulukossa 11 käytetty mittayksikkö. Kohta 1.5 on otettu huomioon siten, että karttumisen ulkopuolelle jääviä palkkoja tarkastellaan erikseen 23 vuotta täyttäneiden henkilöiden sekä toisaalta kaikkien (15-64 vuotiaat) osalta. Arvion laadinnassa käytettävissä olevat tuoreimmat tilastolähteet ovat pääsääntöisesti vuodelta 1994. Kun haastattelututkimuksen tulokset koskevat vuotta 1995 on arvio kokonaisuudessaan pyritty laatimaan ao. vuoden tasossa.

Haastatteluaineiston perusteella alle kuukauden kestäneiden työsuhteiden palkkasumma vuonna 1995 nousi kaikkiaan runsaaseen miljardiin markkaan, mutta kuluvan vuoden alusta voimaan tulleet ketjutussäännökset, joita sovellettiin tutkimusaineistoon, olisivat tuoneet karttuman piiriin edellä esitetystä summasta noin 300 miljoonaa markkaa eli lähes kolmanneksen (liite-
taulukko 10). Siten eläkettä kartuttamattomien alle kuukauden kestäneiden työsuhteiden palkkasumma oli tutkimuksen mukaan runsas 700 miljoonaa markkaa (taulukko 11).

Taulukko 11. Karensissäännösten vuoksi työeläketurvan karttumisen ulkopuolelle jääneet palkat vuonna 1995 eläkeläittain, milj. markkaa. Taulukoiden %-osuudet on aina laskettu koko palkkasummasta (899,9 mmk)

A. 23 vuotta täyttäneet

Eläke-laki	Alle kuukauden		Alle palkkarajan		Kaikki	
	työsuhteet	%	työsuhteet	%	Mmk	%
TEL	339,5	37,7	64,5	7,2	404,0	44,9
KVTEL	158,2	17,6	16,2	1,8	174,4	19,4
VEL	56,2	6,2	9,4	1,0	65,6	7,3
Muu julk.	0,5	0,1	0,2	0,0	0,7	0,1
YHT., mmk	554,4	61,6	90,3	10,0	644,7	71,6

B. Kaikki (15-64 - vuotiaat)

Eläke-laki	Alle kuukauden		Alle palkkarajan		Kaikki	
	työsuhteet	%	työsuhteet	%	Mmk	%
TEL	472,2	52,5	137,9	15,3	610,1	67,8
KVTEL	184,7	20,5	17,5	1,9	202,2	22,5
VEL	71,4	7,9	9,7	1,1	81,1	9,0
Muu julk.	3,9	0,4	2,6	0,3	6,5	0,7
YHT., mmk	732,2	81,4	167,7	18,6	899,9	100,0

C. Miehet

Eläke-laki	Alle kuukauden		Alle palkkarajan		Kaikki	
	työsuhteet	%	työsuhteet	%	Mmk	%
TEL	219,5	24,4	54,3	6,0	273,8	30,4
KVTEL	46,0	5,1	2,6	0,3	48,6	5,4
VEL	14,7	1,6	4,8	0,5	19,5	2,2
Muu julk.	1,3	0,1	0,0	0,0	1,3	0,1
YHT., mmk	281,5	31,3	61,7	6,9	343,2	38,1

D. Naiset

Eläke-laki	Alle kuukauden		Alle palkkarajan		Kaikki	
	työsuhteet	%	työsuhteet	%	Mmk	%
TEL	252,7	28,1	83,7	9,3	336,4	37,4
KVTEL	138,7	15,4	14,9	1,7	153,6	17,1
VEL	56,8	6,3	4,9	0,5	61,7	6,9
Muu julk.	2,6	0,3	2,6	0,3	5,2	0,6
YHT., mmk	450,8	50,1	106,1	11,8	556,9	61,9

Alle palkkarajan (1085 mk/kk v. 1995) jäi vuonna 1995 tutkimuksen mukaan noin 60 000 työsuhdetta, joiden palkkasumma oli 170 miljoonaa markkaa. Kaikkiaan palkka- ja aikakarensin vuoksi eläkkeen karttumisen ulkopuolelle jäi 900 miljoonaa markkaa, josta 23 vuotta täyttäneiden osuus oli 650 miljoonaa (taulukko 11). Naisten osuus eläkkeen karttumisen ulkopuolelle jäävistä palkoista on vajaa kaksi kolmannesta, kun työsuhteista naisten osuus ylitti 70 prosenttia.

Eläkkeen laskennassa sovellettavan työsuhdeajan katkaisusäännön vaikutusten arvioimiseksi Eläketurvakeskuksen rekistereistä tehtiin eläkeläittain (TEL, VEL ja KVTEL) erillisselvitys vuodelta 1994 kartuttamattomien ns. jakojäännöspäivien summan osuudesta kaikkien vuonna voimassa olleiden työsuhteiden yhteiskestosta ao. kalenterivuoden ajalta. Osuudeksi saatiin TEL:ssä 0,97, KVTEL:ssä 1,2 ja VEL:ssä 0,45 prosenttia. Kertomalla ao. suhteella eläkejärjestelmän kaikkien palkkojen summa ja korjaamalla tulos päättyneiden työsuhteiden ja kaikkien työsuhteiden palkkatasojen suhteella (keskimäärin 0,8), saadaan järjestelmän palkkasummasta irroitettua jakojäännöspäivien palkkasumma. Laskelman tulokset on esitetty taulukossa 12.

Taulukko 12. Eläketurvan karttumisen ulkopuolelle jääneet palkat vuonna 1995, Mrd. markkaa

A. 23-64-vuotiaat				LEL ja		KAIKKI	%osuus palkoista
	TEL	KVTEL	VEL	TaEL	Muut		
Aikakarenssi	0,34	0,16	0,06	-	0,00	0,56	0,3
Palkkakarenssi	0,06	0,02	0,01	-	0,00	0,09	0,0
Alempi rajatulo	-	-	-	0,11	-	0,11	0,1
Jakojäännöspäivät	0,85	0,44	0,11	-	0,02	1,42	0,7
YHTEENSÄ	1,25	0,62	0,18	0,11	0,02	2,18	
% palkoista	1,0	1,5	0,6	1,7	0,5	1,1	

B. 15-64-vuotiaat				LEL ja		KAIKKI	%osuus palkoista
	TEL	KVTEL	VEL	TaEL	Muut		
Aikakarenssi	0,47	0,18	0,07	-	0,01	0,73	0,4
Palkkakarenssi	0,14	0,02	0,01	-	0,00	0,17	0,1
Alempi rajatulo	-	-	-	0,12	-	0,12	0,1
Jakojäännöspäivät	0,88	0,45	0,11	-	0,02	1,46	0,7
Ansiot alle 23-v.	4,20	0,73	0,19	0,71	0,13	5,96	3,0
YHTEENSÄ	5,69	1,38	0,38	0,83	0,16	8,44	
% palkoista	4,7	3,3	1,3	12,6	4,1	4,2	

Taulukossa 12 ovat mukana kaikki palkansaajaeläkejärjestelmät mukaanlukien KiEL, Suomen Pankki ja Ahvenanmaan maakuntahallitus. Rivin "ansiot alle 23 vuotiaana" lukuun ei sisälly toistamiseen jo aikaisemmin taulukossa huomioon otettuja alle 23 vuotiaiden ansioita eli ao. rivillä esitetyt markkamäärät jäävät eläketurvan ulkopuolelle vain siitä syystä, että ne on ansaittu alle 23-vuotiaana. Markkamäärät on taulukossa suhteutettu palkkasummiin, jotka on laskettu eläkkeeseen oikeuttavista palkoista. Viimeisessä sarakkeessa prosenttiosuudet on aina laskettu kaikkien palkansaajaeläkejärjestelmien yhteenlasketusta palkkasummasta.

Karttumisen ulkopuolelle jää 23 vuotta täyttäneillä arvion mukaan noin 2,2 miljardia markkaa, joka palkkasummasta on runsas yksi prosentti. Merkittävintä erää 23 vuotta täyttäneillä on eläkkeeseen oikeuttavasta ajasta poisjäävät jakojäännöspäivät. Kun otetaan huomioon myös alle 23-vuotiaat, nousee eläkkeen karttumisen ulkopuolelle jäävä palkkasumma lähes 8,5 miljardiin. Tästä 23:n vuoden ikärajan vuoksi poisjäävät palkat ovat yksin 6 miljardia markkaa.

3. TIIVISTELMÄ

Tehtävä ja sen toteuttaminen

Syksyn 1995 tulopoliittisessa sopimuksessa osapuolet esittivät, että "Eläketurvakeskus laatii yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen ja työeläkelaitosten kanssa selvityksen nykyisin työeläkevakuuttamista koskevien säännösten ulkopuolelle jäävien palkkojen määrästä ja kohdentumisesta". Eläketurvakeskus asetti syyskuussa 1995 tutkimusprojektin sekä nimesi järjestöjen ja eläkelaitosten edustajista projektille tukiryhmän.

Tilasto- ja kirjallisuus selvitys osoitti, että yhden kuukauden aikarajan ja vastaavan ansiorajan selvittämiseen ei ollut valmista aineistoa. Nämä työeläketurvaa kartuttamattomat työt ja palkat oli selvitettävä erillistutkimuksella, joka toteutettiin Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen yhteydessä pääosin kuluvan vuoden tammikuussa tehdyillä haastatteluilla.

Kuntien Eläkevakuutus ja Valtiokonttori selvittivät erikseen vuoden 1994 tilanteen omista rekistereistään. Näin saadut tiedot toimivat lisäksi haastattelututkimuksella saadun aineiston vertailumateriaalina. Haastatteluaineisto koski vuotta 1995. Sitä täydennettiin erällä Eläketurvakeskuksen rekisteritiedoilla.

Tutkimus koskee yksinomaan palkkatyötä. Tutkimuksella ei ole kuitenkaan pyritty selvittämään ns. harmaan talouden piiriin kuuluvia palkkoja.

Eläketurvaa kartuttamattomat palkat

Yhden kuukauden aikarajan ja työsuhdekohtaisen ansiorajan ohella työeläketurvan ulkopuolelle jää muitakin palkkoja. TEL-, VEL- ja KVTEL-palvelussuhteet sekä muiden julkisen sektorin eläkelakien alaiset palvelussuhteet kartuttavat eläkettä vain täysiltä kuukausilta.

Yli 23 vuotiaiden eläke lasketaan pääsäännön mukaan tämän iän täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

Lisäksi LEL:ssä ja TaEL:ssa vaaditaan eläketurvan karttumiselle omia vuotuisia ansiorajoja. MEL:n työskentelyltä edellytetään, että MEL:n piiriin kuuluva työskentely on kestänyt kalenterivuonna vähintään 15 työpäivää.

TEL-tyyppisillä eläkelaeilla tarkoitetaan jäljempänä myös VEL- ja KVTEL-järjestelmiä sekä vastaavia muita julkisalojen eläkelakeja. LEL-, MEL- ja TaEL-eläkelakeja koskeva tarkastelu on lopussa.

Taulukossa 13 on esitetty yhden kuukauden aikarajan sekä työsuhdetta koskevan ansiorajan (tutkimuksessa 1000 mk/kk) vuoksi työeläketurvan ulkopuolelle rajautuneet palkat.

Taulukko 13. Alle karenssiehtojen jääneiden työsuhteiden palkat v. 1995

Eläkelaki	Työsuhde alle kuukauden		Palkka alle 1000 mk/kk		Kaikki	
	23-64-v.	15-64-v.	23-64-v.	15-64-v.	23-64-v.	15-64-v.
	Mrd. mk					
TEL	0,34	0,47	0,06	0,14	0,40	0,61
KVTEL	0,16	0,18	0,02	0,02	0,18	0,20
VEL	0,06	0,07	0,01	0,01	0,07	0,08
Muut	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01
Yhteensä	0,56	0,73	0,09	0,17	0,65	0,90

Aineisto rajattiin työkykyisiin ja -ikäisiin henkilöihin, joten eläkkeellä olevien mahdollisesti saamat ansiot eivät kuulu tutkimuksen piiriin.

Alle karenssirajojen jääneiden työsuhteiden ansiot olivat vuonna 1995 kaikkiaan 0,9 Mrd. mk, mikä on 0,4 % vuodelle 1995 arvioituista ja eläketurvaa kartuttaneista palkoista. Eri eläkelakien palkkasummasta laskettu vastaava osuus vaihteli välillä 0,3 - 0,5 %.

23-vuotiaana tai sitä vanhempana ansaitut eläketurvan ulkopuolelle jääneet palkat olivat 0,65 Mrd. mk. Eri järjestelmissä osuus vaihteli välillä 0,2 - 0,4% eläkelain piiriin kuuluvasta palkkasummasta.

Henkilöt

Eläketurvaa kartuttamattomia ansioita saaneiden henkilöiden lukumäärä ilmenee seuraavasta taulukosta. Sama henkilö on voinut olla sekä palkkettä kestopajan alle jääneessä työsuhteessa. Kaikki- sarakkeen luvuissa päällekkäisyys on otettu huomioon. Henkilö on tässä luokiteltu sen lain piiriin kuuluvaksi, jossa työsuhteiden palkkasumma on suurin.

Taulukko 14. Eläketurvaa kartuttamattomissa työsuhteissa olleiden henkilöiden lukumäärä iän ja eläkelain mukaan.

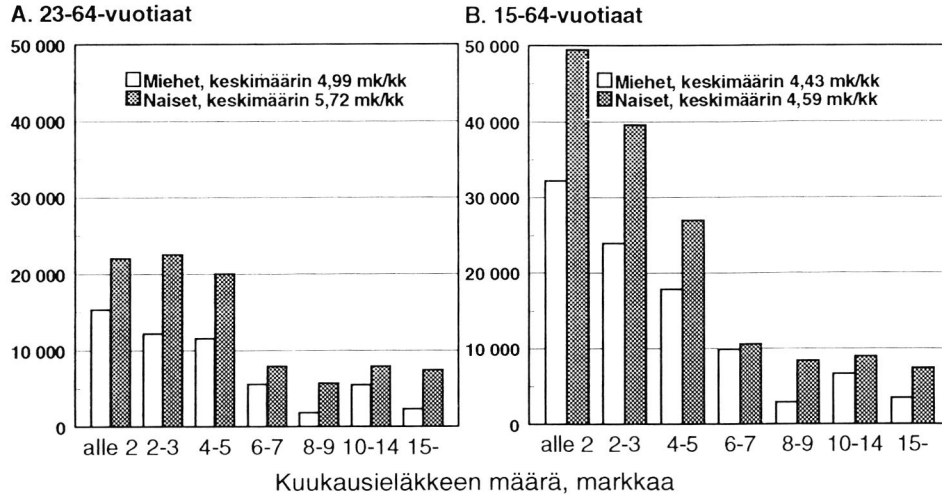
Eläkelaki	Työsuhde alle kuukauden		Palkka alle 1000 mk/kk		Kaikki	
	23-64-v.	15-64-v.	23-64-v.	15-64-v.	23-64-v.	15-64-v.
	1000 henkilöä					
TEL	80	136	16	38	92	166
KVTEL	37	51	4	5	40	54
VEL	13	19	3	3	15	20
Muu julk.	0	5	0	4	1	8
Yhteensä	130	211	24	50	148	248

Kaikkiaan aika- ja ansiorajojen rajaamia palkkoja sai noin 250 000 henkilöä. Alle yhden kuukauden raja koski noin 210 000 henkilöä ja 1000 mk:n ansioraja 50 000 henkilöä. Sekä aika- että ansiorajan piiriin kuuluneita palkkoja sai noin 10 000 henkilöä.

Eläketurvaa kartuttamattomissa töissä olleista palkansaajista 61 % oli naisia ja 39 % miehiä. 23-64-vuotiaista naisten osuus oli 63 %.

Kuva 11 osoittaa, miten eri henkilöt jakautuivat aika- ja ansiorajan vuoksi karttumatta jääneen kuukausieläkkeen mukaan. Taulukko perustuu 1,5 %:n karttumisvauhtiin. Julkisella sektorilla karttumiskerroin voi joissakin tilanteissa olla suurempi.

Kuva 11. Työeläketurvan ulkopuolelle aika- ja ansiorajan vuoksi jäänyt eläkeoikeus, mk/kk, 23 vuotta täyttäneet ja kaikki henkilöt

Pilarien korkeusero kuvien välillä osoittaa, että alle 23 -vuotiaat sijoittuvat suurimmaksi osaksi luokituksen alkupäähän. Alle 23 -ikäisenä aika- ja palkkarajan vuoksi karttumattoman eläkkeen määrä on yleensä hyvin pieni. 23 vuotta täyttäneiden jakauma on paljon tasaisempi.

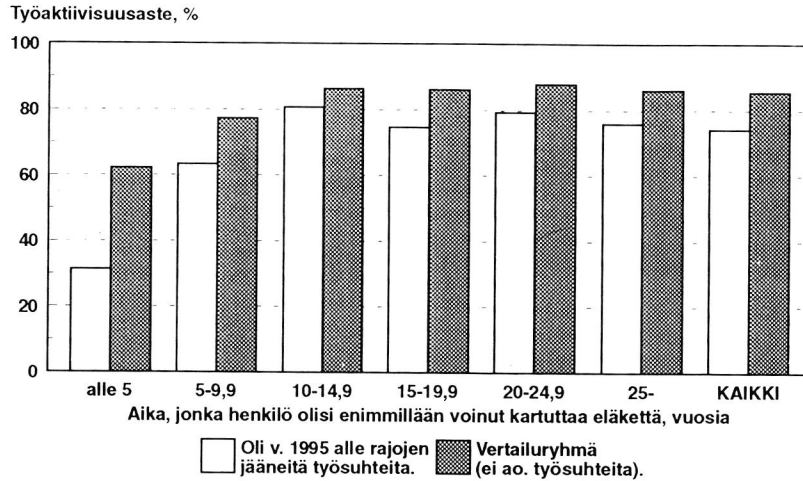
Yli 10 mk:n suuruinen kuukausieläke jäi karttumatta noin 26 000 henkilöllä. Lähes kaikki olivat yli 23 vuotiaita. Heistä naisia oli 16 000 .

Työhistoria

Eläketurvakeskuksen rekisteritietojen avulla selvitettiin, mikä on aineistoon tulleiden henkilöiden työhistoria suhteessa siihen enimmäismääräiseen työskentelyaikaan, joka on mahdollista 31.12.1994 mennessä. Maksimaalinen aika laskettiin 23 vuoden iästä 1.7.1962 jälkeen.

Kuva 12. osoittaa, että niiden henkilöiden työhistoria, joilla oli rajaussääntösten piiriin jääviä palkkoja, oli järjestelmällisesti muita lyhyempi. Keskimäärin erotus on 10 %-yksikön suuruusluokkaa. Lähempi tarkastelu osoittaa, että vastaava ero miehillä on olennaisesti pienempi.

Kuva 12. Työskentelyajan osuus maksimaalisesta työajasta

Työsuhteet

Ns. ketjutussäännön mukaan alle kuukaudenkin työ- ja palvelussuhteet kartuttavat nykyisin työeläkettä, jos työsuhteet sijoittuvat peräkkäisille kalenterikuukausille ja ansioraja ylittyy kunakin kalenterikuukautena. Vaikka tämä sääntö tuli voimaan vuoden 1996 alusta, sovellettiin sitä tutkimuksessa jo vuonna 1995. Säännön mukaan ketjuuntui alle kuukauden työsuhteista noin 190 000 eli noin 30 prosenttia kaikista alle kuukauden työsuhteista. Niissä saadut palkat olivat 0,3 Mrd. mk.

Ketjutuksen ulkopuolelle jäi vuonna 1995 kaikkiaan noin 460 000 alle kuukauden mittaista työsuhdetta. Alle ansiorajan jäi kaikkiaan 60 000 työsuhdetta. Kaikkiaan alle karenssirajojen jääneitä työsuhteita oli siis yli 500 000.

Henkilöä kohti laskettuna työsuhteita oli keskimäärin kaksi, naisilla kaksi ja miehillä yksi.

Vaikka palkkasumma edustaa nykyisin eläketurvaa kartuttavaan palkkasummaan verrattuna vain puolen prosentin suuruusluokkaa, on työsuhteiden lukumäärä vuonna 1995 arvion mukaan lakiin kuuluvien työ- ja palvelussuhteiden lukumäärästä noin neljännes.

Taulukko 15. Eläketurvaa kartuttamattomat alle kuukauden pituiset ja alle palkkarajan jääneet työsuhteet eläkelain ja palkan-saajan iän mukaan

Eläkelaki	Alle kuukauden työsuhteet		Alle palkkarajan työsuhteet		Kaikki työsuhteet	
	23-64-v.	15-64-v.	23-64-v.	15-64-v.	23-64-v.	15-64-v.
	1000 työsuhdetta					
TEL	204	284	20	44	224	328
KVTEL	100	119	6	7	106	126
VEL	42	51	5	5	47	57
Muu julk.	0	7	0	4	1	11
Yhteensä	347	462	31	60	378	522

Työsuhdetta kohti laskettuna keskimääräinen palkka oli yli 22 vuotiailla alle kuukauden pituisissa työsuhteissa TEL:ssä 1 700 mk, KVTEL:ssä 1 620 mk ja VEL:ssä 1 420 mk. Vastaavasti 15-64-ikäisten keskimääräiset palkat olivat työsuhdetta kohti TEL:ssä 1 700 mk, KVTEL:ssä 1 600 mk ja VEL:ssä 1 400 mk.

Alle kuukauden pituiset työsuhteet vuosina 1990 - 1995

Haastatelluilta kysyttiin myös, oliko heillä ollut alle kuukauden mittaisia työsuhteita vuosina 1990 - 1994 selvästi enemmän vai vähemmän verrattuna vuoden 1995 tilanteeseen. Kysymys esitettiin niille henkilöille, joilla oli vuonna 1995 alle kuukauden pituisia työsuhteita. Kysymykseen jätti vastaamatta 20 prosenttia näistä henkilöistä. Vastanneiden iän mukainen jakauma on esitetty raportin taulukossa 8.

Vastanneista 38 prosentilla oli vuosina 1990-1994 vähintään yhtä paljon alle kuukauden pituisia työsuhteita kuin vuonna 1995. Toisaalta 21 prosentilla vastanneista oli lyhyitä työsuhteita edeltäneinä vuosina vähemmän kuin vuonna 1995. Lyhyet työsuhteet olivat yleistyneet erityisesti 23-29-vuotiaiden ryhmässä. Lähes kolmasosalla vastanneista oli ollut ko. työsuhteita ainoastaan vuonna 1995. Noin joka toisella alle 23-vuotiaalla näitä töitä oli vain kyseisenä vuonna.

Täysien kuukausien rajaamat palkat

TEL-tyyppistä eläkettä laskettaessa otetaan huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet. Eläketurvakeskuksen rekistereistä ajettiin aineisto, joka koski vuonna 1994 päättyneitä työ- ja palvelussuhteita. Taulukon 16 prosenttiluvut on laskettu tämän aineiston mukaan. Kun päättyneiden työ- ja palvelussuhteiden ansiot olivat vuonna 1995 keskimäärin 80 % kaikista eläketurvan piiriin kuuluvista ansioista, saadaan taulukon 16. mukainen tulos. Taulukon summista lähes kaikki ovat 23 vuotta täyttäneiden palkkoja.

Taulukko 16. Täysien kuukausien ylittävän työsuhdeajan ansiot vuonna 1995 ja niiden osuus palkkasummasta

	Kaikki Mrd.mk	%	
TEL	0,88	0,7	1)
KVTEL	0,45	1,1	
VEL	0,11	0,4	
Muut lait	0,02	0,9	
Yhteensä	1,46	0,7	

1) Vakuutusmaksujen perusteena olevan palkkasumman ulkopuolelle jää TEL:ssä taulukon lukuun verrattuna lähes kaksinkertainen määrä.

Alle 23 ikäisten ansiot sekä muut eläkettä kartuttamattomat ansiot

Alle 23 ikäisillä palkansaajilla on työkyvyttömyys- ja perhe-eläketurva ikäaluella 14 - 23. Täytettyään 23 vuoden iän, määräytyy eläkeoikeus tämän ikärajan jälkeen tehdyn työn perusteella ja myös vanhuuseläke alkaa karttua. Seuraavassa on esitetty arvio ikävälillä 14 - 23 saaduista palkoista.

	Mrd. mk
TEL	4,2
KVTEL	0,7
VEL	0,2
Muut lait	0,9
Yhteensä	6,0

Ns. LEL-tekniikka perustuu kalenterivuositain ansaittuihin palkkoihin. Eläkeoikeuden karttumisen edellytyksenä kuitenkin on, että vuotuiset ansiot ylittävät LEL-aloilla 3 424 mk sekä TaEL-aloilla 6 510 mk (v. 1995).

Näiden ansiorajojen alle jääneet palkat olivat arvion mukaan vuonna 1995 LEL:ssä 0,08 Mrd. mk, TaEL:ssa 0,04 Mrd. mk.

MEL-eläkeoikeuden edellytyksenä on, että MEL:n piiriin kuuluvat työt ovat kalenterivuonna kestäneet yhteensä vähintään 15 työpäivää. Rajan alle jäävistä työsuhteista kertyvät palkat ovat kokonaisuuden kannalta vähäiset. Niitä ei ole arvioitu.

Tiivistelmässä on esitelty ainoastaan keskeiset tutkimustulokset. Raportissa on sen sijaan tarkemmin käsitelty muun muassa työeläketurvan ulkopuolelle jääneiden työsuhteiden lukumääriä, kestoja sekä toimialoja ja ammatteja koskevat tulokset.

LÄHDEAINEISTO

Elinolot 1994:2. Naiset ja miehet Suomessa 1994. SVT, Tilastokeskus.
Helsinki 1994.

Huttunen Ari. Vuonna 1994 alkaneet ja päättyneet alle kalenterikuukauden tai alle 30 päivää kestäneet erilliset palvelussuhteet kahden kuukauden ketjutussäännön mukaan. Valtiokonttorin selvitys 22.04.1996.

Kannisto Jari. Selvitys lyhyiden työsuhteiden yleisyydestä. Alle kuukauden kestäneet työsuhteet, jotka eivät kuulu TEL:n tai TaEL:n piiriin. 31.10.1991. Eläketurvakeskus, moniste.

Laesvuori Arto. Eläkejärjestelmien ulkopuolelle jäävät palkat ja työsuhteet. Muistio 12.10.1995, Eläketurvakeskus

Tapio Helena. Eläkkeen perusteena olevaan palkkaan luettavat ansiot. Muistio 29.8.1995. Eläketurvakeskus. (1995 a)

Tuominen Eila. Epätyypillinen työ ja työeläkevakuutus. Epätyypillinen työ viimeaikaisten tutkimusten ja eläketurvan karttumista koskevien säännösten valossa. Eläketurvakeskus, Raportteja N:o 3, 1996.

Työmarkkinat 1996:3. Työvoimatilasto 1996. Tammikuu. SVT, 5.3.1996
Tilastokeskus 1995.

Yksityisalojen lyhyiden työsuhteiden työeläkevakuutusjärjestelyt ja niiden rajaukset. Nk. Lyhty-työryhmän muistio 31.8.1995, moniste.

LIITE I

HAASTATTELUMATERIAALI

ELÄKETURVAKESKUS
TILASTOKESKUS

Arvoisa vastaanottaja
Jääkö eläketurvanne vajaaksi?

Eläketurvakeskus kerää tutkimustaan varten yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa tietoja toisen palveluksessa palkkaa vastaan tehdyistä lyhytaikaisista töistä. Tiedot kerätään eläketurvan kehittämistä varten, sillä nykyisin alle kuukauden kestäneistä työssäolojaksoista ei useinkaan kartu eläkettä.

Tutkimuksen tavoitteena on saada tietoa lyhyiden työsuhteiden yleisyydestä, kestosta ja palkan määrästä.

Tiedot kerätään työvoimatutkimuksen yhteydessä ja haastattelu kestää vain joitakin minuutteja.

*Tämän kirjeen mukana on lomake, josta käy ilmi haastattelun yhden keskeisen kysymyksen sisältö. **Haastattelun helpottamiseksi toivomme Teidän merkitsevän etukäteen oheiselle lomakkeelle alle kuukauden kestäneet työssäolojaksonne vuoden 1995 ajalta.** Tutkimuksen onnistumisen kannalta on tärkeää tietää muun muassa töiden alkamis- ja päättymispäivät. Näiden tietojen merkitseminen lomakkeelle etukäteen nopeuttaa huomattavasti tietojen antamista.*

Tiedot ovat täysin luottamuksellisia, ja niitä käytetään vain tutkimustarkoitukseen. Vastauksia käsitellään tilastollisesti niin, etteivät yksittäiset haastattelut tule esiin tutkimuksessa.

Lisätietoja tutkimuksesta saatte Eläketurvakeskuksen tutkijoilta Eila Tuomiselta tai Arto Laesvuorelta puh. (90) 1511 sekä Tilastokeskuksen yliaktuaari Hannu Virtaselta tai yliaktuaari Reijo Kurkelalta puh. (90) 17341.

Tilastokeskuksen haastattelija ottaa Teihin yhteyttä lähiaikoina. Toivomme, että suhtaudutte myönteisesti tutkimukseen.

Markku Hänninen
Suunnittelujohtaja

ELÄKETURVAKESKUS

Anneli Junno
Kehittämispäällikkö

TILASTOKESKUS

Haastatteluun vastaaminen

Haastattelulla kerätään tiedot **alle kuukauden kestäneistä palkkaa vastaan tehdyistä töistä** marraskuun 1994 ja tammikuun 1996 väliseltä ajalta.

Mikäli Teillä on tällaisia työssäolajaksuja, pyydämme Teitä täyttämään kääntöpuolella olevan lomakkeen. Tiedot näistä jaksoista on hyvä kirjoittaa lomakkeelle alkamispäivämäärän mukaiseen järjestykseen.

Haastattelussa ei tarvitse ilmoittaa töitä, jotka olette tehnyt:

- rakennustöissä
- satamatöissä
- metsätöissä
- maataloustöissä
- ansiotyössä merellä

Niin ikään ei tarvitse ilmoittaa töitä, jotka olette tehnyt:

- muusikkona
- muuna esiintyvänä taiteilijana
- lehden toimittajana
- radio- tai televisio-ohjelman toimittajana
- kielenkääntäjänä, tulkkina, oppaana,
- valokuvan tai elokuvantekijänä, kuvaajana, leikkaajana tai taiteellisenä avustajana.

Näissä tapauksissa eläkettä karttuu työn kestosta riippumatta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkelain (LEL), merimieseläkelain (MEL) ja eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (TaEL) mukaan.

Toivomme Teidän ilmoittavan mahdollisimman tarkkaan kaikki muut kuin edellä mainitut alle kuukauden kestäneet työssäolajaksot kuluneen vuoden ajalta. Myös toimistotyöt rakennus-, satama-, metsä- ja maatalousaloilla pyydetään ilmoittamaan, sillä ne eivät kuulu LEL:n piiriin.

Erilliseksi työssäolajaksoksi katsotaan myös saman työnantajan palveluksessa tehdyt työt, mikäli kustakin jaksosta on sovittu työnantajan kanssa erikseen.

Lisätietoja haastatteluun vastaamisesta saatte haastattelijalta tai kirjeessä mainituilta henkilöiltä.

Kiitämme tutkimukseen osallistumisesta.

KÄÄNNÄ

Merkitkää tähän taulukkoon tiedot alle kuukauden kestäneistä työssäolojaksoistanne marraskuusta 1994 tammikuun 1996 loppuun.
 Merkitkää myös nykyinen työnne, jos sen kesto on sovittu alle kuukauden mittaiseksi.

Alle kuukauden kestäneet työt	Työ		Työnantajan nimi	Työpaikan toimiala tai tuotantoala	Ammattinne tai tehtävänne ko. työssä	Palkka tältä työssäolojaksolta
	Alkoi	päättyi / päätty				
1. työ						
2. työ						
3. työ						
4. työ						
5. työ						
6. työ						
7. työ						
8. työ						
9. työ						
10. työ						
11. työ						
12. työ						

Jos Teillä oli enemmän kuin 12 alle kuukauden kestoista työssäolojaksoa mainitulla aikavälillä, niin merkitkää loput erilliselle paperille.

LYHYTAIKAISET TYÖT VUONNA -95

RENGASTA ROTAATIORYHMÄN NUMERO	Rot 2.	541	
	Rot 4.	511	
	Rot 5.	441	
Kohdenumero, sama kuin tytissä			□□□□□□
Kunta			□□□□
Kohteen syntymävuosi			□□□
Haastattelijanumero			□□□□□
Haastattelun kesto min.			□□□□
Käyntihaastattelu		1	
Puhelinhaastattelu		2	

HUOMAUTUKSIA/KADON SYY:

1	Lopuksi muutama kysymys, joilla selvitetään työeläketurvan ulkopuolelle jääviä palkkatöitä. Kysymykset eivät koske Teitä, jos saitte koko viime vuoden eläkettä iän tai työvuosien, työkyvyttömyyden tai työttömyyden perusteella. Olitteko tällaisella eläkkeellä? - JOS KYLLÄ, TARKENNA: Koko vuoden vai osan vuotta OLI em. eläkkeellä koko vuoden 1995 1 --> LOPPU OLI OSAN VUOTTA 1995 em. eläkkeellä 2 EI OLLUT eläkkeellä vuonna 1995 3
2	Olitteko työssä toisen palveluksessa palkkaa vastaan vuoden 1995 aikana? - JOS TYTISSÄ TYÖPAIKKA (K8) ON SAMA JA VASTAAJA ON PALKANSAAJA (K12=1), NIIN MERKITSE "Kyllä", MUUTOIN LUE KYSYMYS Kyllä 1 Ei 2 --> LOPPU

3	<p>Olitteko vuoden 1995 aikana kerran tai useammin palkkaa vastaan työssä, jonka kesto jäi alle kuukauden pituiseksi? Yli vuodenvaihteiden (94/95 ja 95/96 jatkuneet työt otetaan huomioon, jos ne kestoltaan jäivät alle kuukauden mittaisiksi.</p> <p>- LYHYET TYÖT SAMAN TYÖNANTAJAN PALVELUKSESSA LUETAAN ERI TYÖSUHTEEKSI, MIKÄLI KUSTAKIN JAKSOSTA ON SOVITTU ERIKSEEN. - MYÖS ALLE KUUKAUDEN MITTAISET RINNAKKAISET TYÖT OTETAAN MUKAAN, SAMOIN KOTONA TEHTÄVÄ PALKKATYÖ JA MUU ETÄTYÖ.</p> <p>Kyllä 1 Ei 2 --> K 8</p>	
4	<p>Tämän tutkimuksen ulkopuolelle jätetään sellaiset lyhyet työssäolojaksot, joissa olitte</p> <ul style="list-style-type: none"> - rakennustöissä - satamatöissä - metsätöissä - maataloustöissä - tai ansiotyössä merellä <p style="text-align: right;">} TOIMISTOTYÖT NÄILLÄ ALOILLA KUULUVAT KUTENKIN TUTKIMUKSEN PIIRIIN</p> <p>Lisäksi ulkopuolelle jätetään työt</p> <ul style="list-style-type: none"> - muusikkona tai muuna esiintyvänä taiteilijana - lehden, radion tai televisio-ohjelman toimittajana - kielenkääntäjänä, tulkkina, oppaana - valokuvaajana, elokuvantekijänä, kuvaajana, leikkaajana tai taiteellisena avustajana <p>Olitteko vuoden 1995 aikana tällaisissa töissä? JOS KYLLÄ, TARKENNA: Osittain vai pelkästään näillä aloilla?</p> <p>Ei ollut 1 Oli osittain 2 Oli PELKÄSTÄÄN näillä aloilla 3 --> K 8</p>	
5	<p>Seuraavaksi kysyisin tarkemmin muista kuin edellä mainituista lyhytaikaisista töistä. Kuinka monta alle kuukauden kestänyttä työssäolojaksoa Teillä oli vuoden 1995 aikana mukaan lukien kalenterivuosien vaihteiden yli jatkuneet, mutta kestoltaan alle kuukauden mittaiset työt?</p> <p>Työsuhteiden lukumäärä _ _ _ lkm EOS 999</p> <p>- ARVIOKIN ON PAREMPI KUIN EOS</p>	
6	<p>Kysyisin vielä tarkemmin alle kuukauden kestäneistä töistänne runsaan vuoden mittaiselta ajalta marraskuusta 1994 tähän hetkeen asti. Milloin ensimmäinen / viimeinen alle kuukauden mittainen työnne alkoi ?</p> <p>- SIIRRY K6 TAULUKKON JA KÄY LÄPI LYHYET TYÖSUHTEET MAINITULTA AJANJAKSOLTA. JOS VASTAAJAN VOIMASSA OLEVA TYÖ ON SOVITTU KUUKAUTTA LYHYEMMÄKSI, MERKITSE TIEDOT MYÖS SIITÄ.</p>	

K6 Taulukko

KÄY LÄPI ALLE KUUKAUDEN KESTÄNEET TYÖSUHTEET MARRASKUUSTA 1994 TAMMIKUUN 1996 LOPPUUN HAAS-
TATELTAVAN HALUAMASSA JÄRJESTYKSESSÄ.

1. Milloin (seuraava/edellinen) työ alkoi? ALKAMISPÄIVÄ, - KUUKAUSI JA -VUOSI
- JOS VASTAAJA EI MUISTA TARKKOJA PÄIVÄMÄÄRIÄ, NIIN MERKITSE 1. KOHTAAN KUUKAUSI JA VUOSI
(Esim. 12.94) JA 2. KOHTAAN PÄIVIEN LUKUMÄÄRÄ (Esim. 7 pv)
- JOS JAKSO YLITTÄÄ KUUN VAIHTEEN, MERKITSE 2. KOHTAAN PÄIVIEN MÄÄRÄ KUMMASSAKIN KUUSSA
(Esim. 3 pv / 4 pv)
2. Milloin työ päättyi? PÄÄTTYMISPÄIVÄ, -KUUKAUSI JA -VUOSI. EDELLEEN JATKUVISSA MERKITSE SOVITTU
PÄÄTTYMISAIKA
3. Mikä oli/on työnantajanne tässä työssä?
4. Mikä oli/on tämän työpaikan toimiala tai tuotantoala?
5. Mikä oli/on ammattinne tai tehtävänne tässä työssä?
6. Kuinka paljon palkkaa saitte/saatte tältä työssäoloajaksolta? KOKONAISPALKKA MARKKOINA VEROJA VÄ-
HENTÄMÄTTÄ KOKO JAKSOLTA

Työ/ jakso 1 - 10	1. Milloin alkoi (pv.kk.vv)	2. Milloin päät- tyi (pv.kk.vv)	3. Työnantajan nimi	4. Työpaikan toimiala	5. Ammatti tai tehtävä	6. Palkka tältä työssäoloajak- solta (mk)
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						

JATKUU KÄÄNTÖPUOLELLA -->

- 7 Oliko Teillä näitä alle kuukauden työssäolojaksoja vuosina 1990-1994 selvästi enemmän vai vähemmän kuin vuonna 1995?
Enemmän	1
Suunnilleen samanlainen määrä	2
Vähemmän	3
Lukumäärä vaihtelee eri vuosina	4
Ei ole ollut AIKAISEMMIN	5
EOS	9

LISÄSELVITYKSIÄ:

- 8 a) Seuraavaksi siirtäisin kysymään töistä, jotka kestivät yli kuukauden, mutta joissa kuukausiansio oli pääsääntöisesti alle 1000 markkaa kuukaudessa. Oliko Teillä tällaisia töitä vuoden 1995 aikana?
Ei ollut	1 --> LOPPU
Oli (tai on nyt)	2
- b) Kuuluivatko nämä työt LEL:n eli lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien eläkelain tai TaEL:n eli eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden tai toimittajien eläkelain piiriin?
Kuuluivat kokonaan LEL:n tai TaEL:n piiriin	1 --> LOPPU
Kuuluivat osittain	2
Eivät kuuluneet	3

- JOS VASTAAJA EI OLE VARMA KUULUIVATKO, MERKITSE 3 ("Eivät kuuluneet").
NE OTETAAN SILLOIN MUKAAN MYÖS KYSYMYKSISSÄ 9 JA 10.

- 9 Kun edellä mainittujen eläkelakien alaisia töitä ei oteta huomioon, niin kuinka monta sellaista työtä Teillä vuoden 1995 aikana oli, jotka kestivät yli kuukauden, mutta joissa kuukausipalkka jäi alle 1000 markkaa?
Työsuhteiden lukumäärä	_ _ lkm
EOS	99

- 10 Kysyisin nyt näistä (vähintään kuukauden kestäneistä töistä, joissa kuukausipalkka on alle 1000 markkaa) tarkemmin.
Milloin ensimmäinen / viimeinen niistä alkoi?
- SIIRRY K10 TAULUKKON JA KÄY LÄPI VÄHINTÄÄN KUUKAUDEN KESTÄNEET TYÖT

K10 Taulukko

KÄY LÄPI KAIKKI VUOTEEN 1995 KOHDISTUNEET VÄHINTÄÄN KUUKAUDEN KESTÄNEET TYÖT, JOISSA PALKKATASO OLI ALLE 1000 MK/KK HAASTATTELTAVAN HALUAMASSA JÄRJESTYKSESSÄ

1. Milloin (seuraava/edellinen) työ alkoi? ALKAMISPÄIVÄ, -KUUKAUSI JA -VUOSI
- JOS VASTAAJA EI MUISTA TARKKAA PÄIVÄÄ, NIIN MERKITSE ALKAMISKUUKAUSI JA VUOSI (Esim. 02.94) TAI AINAKIN VUOSI (Esim. 1987)
2. Milloin työ päättyi? - JOS VASTAAJA EI MUJISTA TARKKAA PÄIVÄÄ, NIIN MERKITSE PÄÄTTYMISKUUKAUSI JA VUOSI (Esim. 05.94)
- JOS TYÖ JATKUU EDELLEEN, MERKITSE 2. KOHTAAN "jatkaa"
3. Mikä oli/on työnantajanne tässä työssä?
4. Mikä oli/on tämän työpaikan toimiala tai tuotantoala?
5. Mikä oli/on ammatinne tai tehtävänne tässä työssä?
6. Mikä oli/on kuukauspalkkanne vuonna 1995 tästä työstä? KUUKAUSIPALKKA (MARKKAA KUUKAUDESSA) VEROJA VÄHENTÄMÄTTÄ VUONNA 1995
7. Oliko/onko työ jatkuva(=1) vai määräaikainen(=2)?
8. Voitteko mainita jotain muita työhön liittyviä piirteitä? ESIM. OSA-AIKAINEN, SIVUTYÖ TMS.

Työ 1 - 5	1. Alkoi (pv. kk. vv)	2. Päättyi (pv. kk. vv)	3. Työnantaja	4. Toimiala	5. Ammatti tai tehtävä	6. Palkka tästä työstä (mk)	7. Jatkuva/ Määräaik.
1.							1. Jatkuva 2. Määräaik.
	Muita työhön liittyviä piirteitä:						
2.							1. Jatkuva 2. Määräaik.
	Muita työhön liittyviä piirteitä:						
3.							1. Jatkuva 2. Määräaik.
	Muita työhön liittyviä piirteitä:						
4.							1. Jatkuva 2. Määräaik.
	Muita työhön liittyviä piirteitä:						
5.							1. Jatkuva 2. Määräaik.
	Muita työhön liittyviä piirteitä:						

LIITE II

LIITETAULUKOT

LIITETAULUKOT

Liitetaulukko 1. Vuonna 1995 palkansaajina olleiden osuus alle 65-vuotiaassa väestössä iän ja sukupuolen mukaan (osuus väestötasolla, suluisissa otoslukumäärät)

Ikä v. 1995	Miehet %	Naiset %	Kaikki %
Alle 20 v.	51	60	55 (608)
20 - 24 v.	70	73	72 (547)
25 - 29 v.	84	72	78 (586)
30 - 34 v.	83	70	77 (629)
35 - 39 v.	73	76	75 (699)
40 - 44 v.	72	78	75 (701)
45 - 49 v.	70	79	74 (743)
50 - 54 v.	69	76	73 (545)
55 v. ja yli	34	30	32 (804)
Kaikki	66 (2909)	67 (2953)	67 (5862)

Liitetaulukko 2. Vuonna 1995 palkansaajina olleiden jakautuminen sukupuolen ja iän mukaan (väestötason jakauma, suluisissa otoslukumäärät)

Ikä v. 1995	Miehet %	Naiset %	Kaikki %
Alle 23 v.	13	15	14
23 - 29 v.	17	14	16
30 - 39 v.	27	24	25
40 - 49 v.	26	29	28
50 v. ja yli	17	18	17
Yhteensä	100 (1921)	100 (1999)	100 (3920)

Liitetaulukko 3. Eläketurvan ulkopuolelle jääneissä työsuhteissa olleiden palkansaajien kuuluminen eläkelakien piiriin ¹⁾ karenssiehdon ja sukupuolen mukaan (suluissa otoslukumäärät)

Eläkelaki	Palkansaajien jakautuminen eläkelain ¹⁾ mukaan, joilla on työsuhteita:		
	alle kesto- rajan %	alle palkka- rajan %	alle kesto- tai palkka- rajan %
	Kaikki		
TEL	64	76	67
KVTEL	24	9	22
VEL	9	7	8
Muu julkinen	2	8	3
Yhteensä	100 (374)	100 (90)	100 (441)
	Miehet		
TEL	77	84	78
KVTEL	14	10	13
VEL	7	7	6
Muu julkinen	3	(-)	3
Yhteensä	100 (145)	100 (32)	100 (169)
	Naiset		
TEL	57	72	60
KVTEL	31	9	27
VEL	10	7	10
Muu julkinen	2	12	4
Yhteensä	100 (229)	100 (58)	100 (272)

1) Henkilö on luokiteltu sen lain piiriin, jossa työsuhteiden palkkasumma on suurin.

Liitetaulukko 4. Alle palkkakarensin jääneiden työsuhteiden kuuluminen eläkelakien piiriin ¹⁾ palkansaajan sukupuolen mukaan (suluissa otoslukumäärät)

Eläkelaki	Miesten työsuhteet	Naisten työsuhteet	Kaikki työsuhteet
	%	%	%
TEL	83	67	73
KVTEL	8	14	12
VEL	9	9	9
Muu julkinen	(-)	10	6
Yhteensä	100 (37)	100 (70)	100 (107)

1) Työsuhteille on määritelty eläkelaki samoin perustein kuin työeläketurvaa kartuttaville työsuhteille.

Liitetaulukko 5. Alle palkkakarensin jääneet työsuhteet palkansaajan iän ja sukupuolen mukaan (suluissa otoslukumäärät)

Ikä v. 1995	Miesten työsuhteet	Naisten työsuhteet	Kaikki työsuhteet
	%	%	%
alle 23 v.	45	50	48
23 - 29 v.	20	7	11
30 - 39 v.	11	17	15
40 - 49 v.	15	7	10
50 -	9	19	16
Yhteensä	100 (37)	100 (70)	100 (107)

Liitetaulukko 6. Alle aikakarensin jääneiden työsuhteiden kuuluminen eläkelakien piiriin ¹⁾ sukupuolen mukaan

Eläkelaki	Miesten	Naisten	Kaikki	
työsuh-		työsuh-	työsuh-	työsuh-
teet	%	%	%	
TEL	77	55	61	
KVTEL	15	30	26	
VEL	6	13	11	
Muu julkinen	2	1	2	
Yhteensä	100	100	100	

1) Työsuhteille on määritelty eläkelaki samoin perustein kuin työeläke-turvaa kartuttaville työsuhteille.

Liitetaulukko 7. Alle kuukauden pituisten työsuhteiden kuuluminen eläkelakien piiriin ¹⁾ palkansaajan iän ja sukupuolen mukaan (suluisa otoslukumäärät)

Eläkelaki	Palkansaajan ikä vuonna 1995					
	Alle 23 v.	23-29 v.	30-39 v.	40-49 v.	50 v.-	Kaikki
	%	%	%	%	%	%
Kaikki						
TEL	70	70	54	52	54	61
KVTEL	17	20	36	36	22	26
VEL	8	10	10	12	24	11
Muu julkinen	6	(-)	1	(-)	(-)	2
Yhteensä	100 (214)	100 (205)	100 (177)	100 (141)	100 (78)	100 (815)
Miehet						
TEL	80	73	77	73	78	77
KVTEL	11	17	21	10	15	15
VEL	2	10	2	17	7	6
Muu julkinen	6	(-)	(-)	(-)	(-)	2
Yhteensä	100 (90)	100 (48)	100 (48)	100 (30)	100 (14)	100 (230)
Naiset						
TEL	63	69	44	46	49	55
KVTEL	20	21	42	43	26	30
VEL	11	10	13	11	25	13
Muu julkinen	5	(-)	1	(-)	(-)	1
Yhteensä	100 (124)	100 (157)	100 (129)	100 (111)	100 (64)	100 (585)

1) Työsuhteet on luokiteltu eläkelakien piiriin samoin perustein kuin työeläketurvaa kartuttavat työsuhteet.

Liitetaulukko 8. Työeläketurvaa kartuttamattomien alle kuukauden pituisten työsuhteiden lukumäärä vuonna 1995 palkansaajan iän mukaan (suluissa otoslukumäärät)

Työsuhteiden lukumäärä	Palkansaajan ikä vuonna 1995					
	Alle 23 v.	23-29 v.	30-39 v.	40-49 v.	50 v. -	Kaikki
	%	%	%	%	%	%
1	74	55	46	39	54	58
2	16	19	23	25	25	20
3	7	10	7	13	4	8
4 - 5	3	7	17	16	5	8
6 - 7	1	4	3	4	4	2
8 - 9	(-)	1	1	2	(-)	1
10 -	(-)	5	3	2	9	3
Yhteensä	100 (150)	100 (74)	100 (71)	100 (55)	100 (24)	100 (374)

Liitetaulukko 9. Alle kuukauden pituisten työsuhteiden määrä vuosina 1990-1994 verrattuna vuoteen 1995 ¹⁾

Alle kuukauden työsuhteita vv. 1990-1994 verrattuna vuoteen 1995	Miehet %	Naiset %	Kaikki %
Enemmän	10	18	15
Suunnilleen samanlainen määrä	26	24	25
Vähemmän	19	21	20
Lukumäärä vaihtelee eri vuosina	8	4	5
Ei ole ollut aikaisemmin EOS	32	29	30
	5	4	5
Yhteensä	100	100	100

1) Kysymykseen jätti vastaamatta 20 prosenttia henkilöistä, joilla oli alle kuukauden pituisia työsuhteita vuonna 1995.

Liitetaulukko 10. Ketjutussäännösten vuoksi työeläketurvan karttumisen piiriin tulleet palkat vuonna 1995 eläkelaeittain, milj. mk. Taulukoissa %-osuudet on aina laskettu koko palkkasummasta (292,6 mmk).

A. 23 vuotta täyttäneet

Eläke- laki	Miehet		Naiset		Kaikki	
	mmk	%	mmk	%	mmk	%
TEL	55,7	19,0	43,9	15,0	99,6	34,0
KVTEL	11,6	4,0	135,9	46,4	147,5	50,4
VEL	17,5	6,0	0,0	0,0	17,5	6,0
Muu julk.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
YHT., mmk	84,8	29,0	179,8	61,4	264,6	90,4

B. Kaikki

Eläke- laki	Miehet		Naiset		Kaikki	
	mmk	%	mmk	%	mmk	%
TEL	56,5	19,3	71,1	24,3	127,6	43,6
KVTEL	11,6	4,0	135,9	46,4	147,5	50,4
VEL	17,5	6,0	0,0	0,0	17,5	6,0
Muu julk.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
YHT., mmk	85,6	29,3	207	70,7	292,6	100,0

LIITE III

**KUNTIEN ELÄKEVAKUUTUKSEN SELVITYS
ELÄKETURVAA KARTUTTAMATTOMISTA
PALVELUSSUHTEISTA**

KVTEL-PALVELUSSUHTEET, JOISTA EI KARTU ELÄKETTÄ

1. Johdanto

Syksyn 1995 tulopoliittisessa sopimuksessa osapuolet esittivät, että "Eläketurvakeskus laatii yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen ja työeläkelaitosten kanssa selvityksen nykyisin työeläkevakuuttamista koskevien säännösten ulkopuolelle jäävien palkkojen määrästä ja kohdentumisesta." Eläketurvakeskus asetti syyskuussa 1995 tutkimusprojektin sekä nimesi järjestöjen ja eläkelaitosten edustajista tukiryhmän.

Kuntien eläkevakuutus on selvittänyt vuosien 1994 ja 1991 tilanteet rekisteritietojen pohjalta. Kuntien eläkevakuutuksen henkilöstörekisteri sisältää kaikki KVTEL:n piiriin kuuluvat palvelussuhteet kestosta ja ansioista riippumatta. Kustakin palvelussuhteesta on tallennettu mm. alkamis- ja päättymispäivämäärät, ansiot, jäsenyhteisö (työnantaja), ammatti, eläkeikä ja henkilötiedot. Henkilöstörekisterissä olevista palvelussuhteista karttuu eläkettä, jos palvelussuhde on kestänyt vähintään 30 päivää ja laskennallinen kuukausipalkka tästä palvelussuhteesta ylittää määrärajan (noin 1070 mk/kk vuonna 1994). Alle 30 päivää kestäneistä palvelussuhteista karttuu eläkettä vain, jos ne täyttävät ketjutuksen ehdot tai jos ne ovat rinnakkaisia yli 30 päivää kestäneen palvelussuhteen kanssa samassa jäsenyhteisössä. Kaikissa tapauksissa henkilön on oltava 23 vuotta täyttänyt.

KVTEL:n piiriin tulivat uusina ammattiryhminä perhehoitajat vuonna 1992 sekä omaishoitajat ja luottamushenkilöt vuonna 1993. Henkilöstörekisteri sisältää täten vuoden 1994 osalta myös näiden ammattiryhmien tiedot ja ne ovat mukana tässä aineistossa. Kunnalliset luottamushenkilöt kuuluvat KVTEL:n mukaisen peruseläketurvan piiriin vuoden 1993 alusta alkaen. Eläkettä karttuu ansionmenetykskorvauksista ja erillisistä määräajalta maksetuista palkkioista. Eläkettä ei kartu kouspalkkioista. Kunnallisesta luottamustoimesta karttuu aina erillinen eläke, vaikka luottamushenkilöllä olisi virka- tai työsuhte samassa kunnassa. Näin ollen luottamustoimesta saatujen ansioiden on erikseen täytettävä rajamäärä.

Lisäksi KVTEL-eläkettä ei kerry ajalta, jolloin henkilö on täyttänyt 65 vuotta ellei palvelussuhde ole alkanut ennen 65 vuoden iän täyttämistä. Tämä koskee sekä eläkeläisenä tehtyä että yli oman eläkeiän jatkettua työtä.

Ketjutukset sovittiin tehtäväksi 1.1.1996 voimaan tulleen säännöksen mukaisesti huolimatta siitä, että kyseessä olivat vuonna 1994 ja 1991 voimassa olleet palvelussuhteet. Liitteenä 1 olevassa Helena Peltosen laatimassa tutkimussuunnitelmassa on käsitteleysäännöt tarkemmin eriteltyinä.

2. Eläketurvaa kartuttamattomat palkat

KVTEL-eläkettä karttuu 23 vuotta täyttäneille henkilöille vain täysiltä kuukaussilta yhden kuukauden aikarajan ja palvelussuhdekohtaisen ansiorajan ylittäneiden palvelussuhteiden osalta. Tällöin työeläketurvan ulkopuolelle jäävät mm. alle 23 vuotiaana ja myös pääsääntöisesti yli 65 vuotiaana palvellut jaksot. Lisäksi 23-64 vuotiailla ketjuuntumattomat alle yhden kuukauden mittaiset sekä ansiotasoltaan alle rajamäärän jäävät palvelussuhteet eivät kartuta eläkettä. Eläketurvan ulkopuolella ovat myös päättyvien palvelussuhteiden täysien kuukausien yli jäävät päivät.

2.1. Vuonna 1994

Vuoden 1994 loppu oli kunnallisessa eläketurvassa poikkeuksellinen, koska tällöin kaikkien vuoden 1939 jälkeen syntyneiden palvelussuhteet katkaistiin ja näin syntyneelle palvelussuhteelle määrättiin eläkepalkka. Tällöin vuoden 1994 KVTEL-palvelussuhteista ei voida luotettavasti arvioida täysien eläkekuukausien rajaamia palkkoja eri vuosille.

Taulukossa 1 on esitetty yhden kuukauden aikarajan sekä palvelussuhdetta koskevan ansiorajan vuoksi työeläketurvan ulkopuolelle rajautuneet palkat vuonna 1994 (ketjutus tehty vuoden 1996 alusta voimaan tulleella säännöksellä).

Taulukko 1. Alle karenssiehtojen jääneiden palvelussuhteiden palkat v. 1994

		palvelussuhteen kesto alle 1 kk mk	palvelussuhteen palkka alle raja- määrän, mk	palvelussuhteen kesto alle 1 kk ja palkka alle rajamäärän, mk	kaikki mk
MIEHET	kaikki	42 993 000	20 348 000	55 000	63 396 000
	23-64 v.	31 126 000	19 208 000	48 000	50 382 000
NAISET	kaikki	154 690 000	65 421 000	393 000	220 505 000
	23-64 v.	124 596 000	62 252 000	339 000	187 186 000
KAIKKI	kaikki	197 683 000	85 769 000	448 000	283 901 000
	23-64 v.	155 722 000	81 460 000	387 000	237 568 000

HUOM! Luokan 23-64 vuotta palkkasummaan on luettu puolet 23-vuotiaiden palkkasummasta.

Alle 23-vuotiaiden palkkasumma vuonna 1994 oli arviolta 674 200 000 mk. Tähän summaan sisältyy myös arvio vuonna 1994 23 vuotta täyttäneiden alkuvuoden ansioista.

Tällöin työeläketurvan ulkopuolelle jääneet ansiot olivat vuonna 1994 ilman täysien kuukausien rajaamia ansioita kaikkiaan noin 912 milj. mk, mikä on noin 2,3% vuoden 1994 kokonaispalkkasummasta 39 319,5 milj mk.

2.2. Vuonna 1991

Taulukossa 2 on esitetty yhden kuukauden aikarajan sekä palvelussuhdetta koskevan ansiorajan vuoksi työeläketurvan ulkopuolelle rajautuneet palkat vuonna 1991 (ketjutus tehty vuoden 1996 alusta voimaan tulleella säännöksellä).

Taulukko 2. Alle karenssiehtojen jääneiden palvelussuhteiden palkat v. 1991

Taulukko 2.		palvelussuhteen kesto alle 1 kk mk	palvelussuhteen palkka alle rajamäärän, mk	palvelussuhteen kesto alle 1 kk ja palkka alle rajamäärän, mk	kaikki mk
MIEHET	kaikki	61 748 000	2 613 000	152 000	64 513 000
	23-64 v.	45 967 000	2 116 000	81 000	48 165 000
NAISET	kaikki	241 190 000	37 012 000	849 000	279 051 000
	23-64 v.	178 404 000	36 086 000	685 000	215 175 000
KAIKKI	kaikki	302 938 000	39 625 000	1 001 000	343 564 000

HUOM! Luokan 23-64 vuotta palkkasummaan on luettu puolet 23-vuotiaiden palkkasummasta.

Alle 23-vuotiaiden palkkasumma vuonna 1991 oli arviolta 1 866 200 000 mk. Tähän summaan sisältyy myös arvio vuonna 1991 23 vuotta täyttäneiden alkuvuoden ansioista.

Tällöin työeläketurvan ulkopuolelle jääneet ansiot olivat vuonna 1991 ilman täysien kuukausien rajaamia ansioita kaikkiaan noin 2 130 milj. mk, mikä on noin 5% vuoden 1991 kokonaispalkkasummasta 42 795,1 milj mk.

3. Henkilöt

Eläketurvaa kartuttamattomia ansioita saaneiden henkilöiden lukumäärä ilmenee taulukoista 3 ja 4.

3.1. Vuonna 1994

Taulukko 3. Henkilöt, joilla vähintään yksi palvelussuhde ei kartuttanut eläkettä vuonna 1994

	MIEHET	NAISET	MIEHET JA NAISET
kaikki	18 682	55 975	74 657
alle 23 v.	5 797	13 041	18 838
23-64 v.	12 658	42 568	55 226
näistä 23 v.	472	2 015	2 487
yli 64 v.	227	366	593

Kaikkiaan aika- ja ansiorajojen rajaamia palkkoja sai noin 75 000 vakuutettua. Alle yhden kuukauden raja koski näistä suurinta osaa. Sukupuolten välinen jakauma vastaa likimäärin KVTEL-vakuutettujen sukupuolijakaumaa, ts. naisten osuus oli noin 75%.

3.2. Vuonna 1991

Taulukko 4. Henkilöt, joilla vähintään yksi palvelussuhde ei kartuttanut eläkettä vuonna 1991

	MIEHET	NAISET	MIEHET JA NAISET
kaikki	14 295	71 459	85 754
alle 23 v.	5 083	18 995	24 078
23-64 v.	9 149	52 034	61 183
näistä 23 v.	745	3 573	4 318
yli 64 v.	63	430	493

Kaikkiaan aika- ja ansiorajojen rajaamia palkkoja sai vuonna 1991 noin 86 000 vakuutettua. Alle yhden kuukauden raja koski näistä suurinta osaa. Naisten osuus oli vuonna 1991 yli 80%.

4. Palvelussuhteet

Ns. ketjutussäännön mukaan alle kuukaudenkin palvelussuhteet kartuttavat KVTEL-eläkettä, jos palvelussuhteet sijoittuvat peräkkäisille kalenterikuukausille ja ansioraja ylittyy kunakin kalenterikuukautena. Tämän vuonna 1996 voimaan tulleen ketjutussäännön ulkopuolelle olisi jäänyt vuonna 1994 noin 88 000 ja vuonna 1991 noin 133 000 palvelussuhdetta.

4.1. Vuonna 1994

Karenssiehtojen alle jääneiden palvelussuhteiden jakauma vuonna 1994 on esitetty taulukossa 5.

Taulukko 5. Eläketurvaa kartuttamattomat alle kuukauden pituiset ja alle palkkarajan jääneet palvelussuhteet sukupuolen ja iän mukaan

		palvelussuhteen kesto alle 1 kk	palvelussuhteen palkka alle rajamäärän	palvelussuhteen kesto alle 1 kk ja palkka alle rajamäärän	kaikki
MIEHET	kaikki	15 929	6 851	31	22 811
	23-64 v.	9 612	6 582	25	16 219
NAISET	kaikki	71 617	11 710	169	83 496
	23-64 v.	55 412	11 259	134	66 805
KAIKKI	kaikki	87 546	18 561	200	106 307
	23-64 v.	65 024	17 841	159	83 024

4.2. Vuonna 1991

Karenssiehtojen alle jääneiden palvelussuhteiden jakauma vuonna 1991 on esitetty taulukossa 6.

Taulukko 6. Eläketurvaa kartuttamattomat alle kuukauden pituiset ja alle palkkarajan jääneet palvelussuhteet sukupuolen ja iän mukaan

		palvelussuhteen kesto alle 1 kk	palvelussuhteen palkka alle rajamäärän	palvelussuhteen kesto alle 1 kk ja palkka alle rajamäärän	kaikki
MIEHET	kaikki	20 021	567	100	20 688
	23-64 v.	13 608	455	47	14 110
NAISET	kaikki	112 518	6 426	483	119 427
	23-64 v.	82 940	6 278	373	89 591
KAIKKI	kaikki	132 539	6 993	583	140 115
	23-64 v.	96 548	6 733	420	103 701

5. Ammatit

Eläkettä kartuttamattomat palvelussuhteet olivat keskittyneet vuonna 1994 terveydenhuollon ammattiryhmiin. Esim. hoitohenkilökunnan, muun hoitoalan henkilöstön, lääkäreiden ja muiden terveyden- ja sairaudenhoitotyön ammattiryhmien osuus eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden lukumäärästä ja eläkettä kartuttamattomasta palkkasummasta oli noin 40 %. Luvun 3 henkilömäärästä näiden ammattiryhmien osuus oli noin 30 %.

Liitteessä 3 on eritelty terveydenhuoltoalan ammattiryhmien osuuksia eläkettä kartuttamattomasta palveluksesta.

Vuosien 1992 - 1993 aikana uusina ryhminä KVTEL:n piiriin tulneiden osuudet eläkettä kartuttamattomasta palveluksesta on eritelty liitteessä 4. Eläketurvaa kartuttamattomista ansioista sekä luvun 3 henkilömäärästä näiden ammattiryhmien osuus oli noin 15 %. Luottamushenkilöistä vain vajaalle 2 prosentille karttui eläkettä luottamustoimestaan.

6. Eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden lukumäärä, kesto ja ansio henkilöä kohti

Eläkettä kartuttamattomissa palvelussuhteissa olleiden henkilöiden määrä vuonna 1994 on runsaat 11 000 pienempi kuin vuonna 1991. Kuitenkin sellaisten henkilöiden, joilla oli vain yksi eläkettä kartuttamaton palvelussuhde, määrä on pysynyt molempina vuosina lähes ennallaan. Niiden henkilöiden, joilla on useampia kuin yksi eläkettä kartuttamaton palvelussuhde, määrä on lähes puolittunut.

Eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden kesto on kasvanut vuodesta 1991 vuoteen 1994 huomattavasti yli 25-vuotiailla. Eläkettä kartuttamattomista palvelussuhteista saadut ansiot henkilöä kohti ovat hieman laskeneet varsinkin naisten osalta vuodesta 1991 vuoteen 1994.

6.1. Vuonna 1994

Henkilöiden jakautuminen eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden lukumäärän mukaan on esitetty liitteenä 5 olevassa taulukossa. Taulukosta havaitaan, että ne henkilöt joilla oli runsaasti eläkettä kartuttamattomia palvelussuhteita, olivat lähes poikkeuksetta 23-64 -vuotiaita.

Yksivuotisikäluokittain tarkasteltaessa oli 20-25 - sekä yli 35-vuotiailla naisilla huomattavasti enemmän eläkettä kartuttamattomia palvelussuhteita henkilöä kohden kuin vastaavan ikäisillä miehillä (liite 6). Toisaalta eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden kesto vuoden 1994 aikana henkilöä kohden oli yli 35-vuotiailla miehillä jopa kolminkertainen vastaavan ikäisiin naisiin verrattuna (liite 7). Vastaavasti eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden kokonaisansiot olivat alle 50-vuotiailla miehillä jopa kaksinkertaiset vastaavan ikäisiin naisiin verrattuna. Ero hävisi 60 vuoden ikään mennessä (liite 8).

Luottamushenkilöiden vaikutus eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden keston oli suuri, koska rekisteriin merkitään kestoksi 1.1. - 31.12. kaikilla. Liitteessä 9 on kuvattu eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden kesto henkilöä kohden ilman luottamushenkilöitä. Miesten käyrä poikkeaa selvästi liitteen 7 käyrästä. Toisaalta myös eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden ansiot henkilöä kohden nousivat huomattavasti, kun luottamushenkilöt eivät ole aineistossa mukana (liitteet 10 ja 8).

6.2. Vuonna 1991

Henkilöiden jakautuminen eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden lukumäärän mukaan on esitetty liitteenä 11 olevassa taulukossa.

Yksivuotisikäluokittain tarkasteltaessa oli 18-23 - sekä yli 34-vuotiailla naisilla huomattavasti enemmän eläkettä kartuttamattomia palvelussuhteita henkilöä kohden kuin vastaavan ikäisillä miehillä (liite 12). Toisaalta eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden kesto vuoden 1991 aikana henkilöä kohden oli lähes sama naisilla ja miehillä. Poikkeuksena olivat 27-37 -vuotiaat naiset, joilla palvelussuhteiden kesto oli 2-3 -kertainen miehiin verrattuna (liite 13). Vastaavasti eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden kokonaisansiot olivat yli 25-vuotiailla miehillä jopa kaksinkertaiset vastaavan ikäisiin naisiin verrattuna (liite 14).

KUNTIEN ELÄKEVAKUUTUS

Helena Peltonen / suunn.- ja tiedotus

23.11.95

KVTEL-PALVELUSSUHTEET, JOISTA EI KARTU ELÄKETTÄ: TUTKIMUSSUUNNITELMA**JOHDANTO**

Kuntien eläkevakuutuksen henkilöstökisteri sisältää kaikki KVTEL:n piiriin kuuluvat palvelussuhteet kestosta ja ansioista riippumatta. Kustakin palvelussuhteesta on tallennettu mm. alkamis- ja päättymispäivämäärät, ansiot, jäsenyhteisö (työnantaja), ammatti, eläkeikä ja henkilötiedot. Henkilöstökisterissä olevista palvelussuhteista karttuu eläkettä, jos palvelussuhde on kestänyt vähintään 30 pv ja laskennallinen kuukausipalkka tästä palvelussuhteesta ylittää määrärajan (1070 mk/kk vuonna 1994). Alle 30 päivää kestäneistä palvelussuhteista karttuu eläkettä vain, jos ne täyttävät ketjutuksen ehdot tai jos ne ovat rinnakkaisia yli 30 p kestäneen palvelussuhteen kanssa samassa jäsenyhteisössä. Kaikissa tapauksissa henkilön on oltava 23 vuotta täyttänyt.

Sen selvittämiseksi, paljonko palvelussuhteista jää eläketurvan ulkopuolelle, tutkitaan vuosina 1991 ja 1994 voimassa olleet KVTEL-palvelussuhteet henkilöittäin. Palvelussuhteet voidaan jakaa kahteen ryhmään: eläkettä kartuttaneisiin ja eläkettä kartuttamattomiin. Henkilöt taas voidaan em. palvelussuhdeluokittelun mukaan jakaa kolmeen ryhmään

A = henkilöt, joilla kaikki vuonna 199x voimassa olleet palvelussuhteet kartuttivat eläkettä

B = henkilöt, joilla yksikään vuonna 199x voimassa ollut palvelussuhde ei kartuttanut eläkettä

C = henkilöt, joilla osa vuonna 199x voimassa olleista palvelussuhteista kartutti eläkettä, osa ei

A on ylivoimaisesti suurin ryhmä. Varsinainen tutkimusongelma koskee ryhmiä B ja C.

PALVELUSSUHTEIDEN POIMINTA JA KÄSITTELY

I Poimitaan sellaiset henkilöt palvelussuhteineen, joilla vuonna 199x oli vähintään yksi alle 30 pv kestänyt KVTEL-palvelussuhde

1. Samassa jäsenyhteisössä olevien ja toisiaan välittömästi seuraavien palvelussuhteiden yhdistely (päivät ja ansiot) henkilöittäin.
2. Tutkitaan henkilön rinnakkaiset palvelussuhteet samassa jäsenyhteisössä. Lyhyempi rinnakkainen "uppoaa" pidempään, jos alkamispäivä on sama tai suurempi ja päättymispäivä sama tai pienempi kuin pidemmän.
3. Ketjupalvelussuhteiden luominen alle 30 päivää kestäneistä palvelussuhteista uuden säännön mukaan. Eläkettä karttuu, jos kaikki seuraavat ehdot toteutuvat:

-kaikki alle 30 p kestäneet palv.suhteet ovat samassa jäsenyhteisössä vähintään kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena (siis kahtena tai useampana peräkkäisenä)

-jokaisena ko. kalenterikuukautena päiviä on vähintään 3

-jokaiselta ko. kalenterikuukaudelta laskennallinen kuukausiansio ylittää määrärajan (jos kalenterikuukaudessa on useampia lyhyitä palvelussuhteita, näiden palkat lasketaan ensin yhteen ennen määräraajatarkastelua)

II Poimitaan yksinkertainen satunnaisotos jäljelle jääneistä henkilöistä palvelussuhteineen

1. Samassa jäsenyhteisössä olevien ja toisiaan välittömästi seuraavien palvelussuhteiden yhdistely (päivät ja ansiot) henkilöittäin.
2. Tutkitaan henkilön rinnakkaiset palvelussuhteet samassa jäsenyhteisössä. Lyhyempi rinnakkainen "uppoaa" pidempään, jos alkamispäivä on sama tai suurempi ja päättymispäivä sama tai pienempi kuin pidemmän.

Kummassakin poiminta-aineistossa palvelussuhteet luokitellaan sen mukaan karttuuko niistä eläkettä vai ei. Ikää ei tässä vaiheessa oteta huomioon.

KVTEL-eläkettä ei kartu

-jos jompi kumpi, palv.suhteen ansiot tai kesto alle rajan (yhdistelyn ja

ketjutuksen jälkeen)

–ajalta, jolloin henkilö on ollut alle 23-vuotias

–ajalta, jolloin henkilö on 65 vuotta täyttänyt, paitsi jos palvelussuhde on alkanut ennen 65 vuoden iän täyttämistä.

Viimeksi mainittu koskee niin eläkeläisenä tehtyä työtä kuin työtä, jota on jatkettu yli oman eläkeiän. Mitään pakollista eroamisikää KVTEL:ssä ei ole, mutta kunnat yleensä haluavat henkilön eroavan eläkeiässä, joten tällaiset tapaukset ovat aika harvinaisia. Eläkkeelle siirtymisen jälkeen aloitettuja palvelussuhteita on yleisimmin sairaanhoitohenkilöstöllä (alennettu eläkeikä). Nämä ovat usein "keikkalaisia", joiden palvelussuhteet ovat lyhyitä.

Tutkimuksen tässä vaiheessa riittää pelkkä ikäluokitus yhden vuoden tarkkuudella (ikä on henkilön ikä tilastointivuonna). Jos myöhemmin ilmenee tarvetta eritellä tarkemmin 23-vuoden ikäluokkaa ja 65 vuotta täyttäneitä, voidaan se tehdä, koska siihen tarvittavat tiedot jäävät lallelle.

Tulosteita varten tallennettavat tietokentät

Taulukoita varten tallennetaan seuraavat tietokentät palvelussuhteesta:

- hetu
- poimintaryhmän I/II henkilö
- ammattikoodi
- toimintayksikkökoodi (tätä kautta on mahdollista käyttää tilastokeskuksen toimialaluokitusta, jos on tarpeen)
- jäsenyhteisökoodi
- ketjupalv.suhde/ei
- ansiot mk
- päivien kokonaismäärä (alkamis- ja päät.pvm:n erotus eli kesto)
- jakojäännöspäivien lkm, jos jakojäännös > 0. (Eläkettä karttuu vain täysiltä kuukausilta eli 30 päivän pituisilta jaksoilta. Kun palvelussuhteen kokonaiskesto jaetaan 30:lla, jakojäännöspäivät eivät ole eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa. Lasketaan vähintään 30 kestäneistä palvelussuhteista.)
- laskennallinen kuukausipalkka (liite 1)
- palv.suhde kartuttaa eläkettä/ei

TULOSTEET

Taulukot tehdään henkilöittäin erikseen poimintaryhmistä I ja II. Kumpikin poimintaryhmä jakaantuu alaryhmiin: A (kaikki palv.suhteet kartuttavat eläkettä), B (yksikään palvelussuhde ei kartuta eläkettä ja C (osa palvelussuhteista kartuttaa, osa ei). Taulukot tehdään erikseen vuosista 1991 ja 1994. Lisäksi tarkastellaan, mihin ryhmiin henkilö kulloinkin kuului, jos hänellä oli palvelussuhteita molempina vuosina.

Taulukko 1. Vuonna 199x voimassa olleiden palv.suhteiden lkm, ansiot ja päivät henkilöä kohti iän ja sukupuolen mukaan.

Taul. 1 A. Henkilöt, joilla kaikki vuonna 199x voimassa olleet palvelussuhteet kartuttavat eläkettä (osataulukot sukupuolen mukaan).

Ikä (1- vuotisluk.)	Hen- kilöitä	Palvelussuhteet henkeä kohti			Palvelussuhteet henkeä kohti vuonna 199x		
		Mk/kk	Kesto pv	Kartut- tavia päiviä	Palv.- suhtei- den lkm	Ansioi- den summa	Kesto- päiviä
15 16	b	c	d	e	f	g	h
67 68							
Yht.							
15-22 23-64 65-68							

Sarakkeet c,d ja e= Palvelussuhteista lasketaan ansiot ja päivät keskimäärin henkilöä kohti katkaisematta niitä tilastointivuoden alussa, mikäli ne jatkuvat edelliselle vuodelle

Sarakkeet f, g ja h = Em. palvelussuhteista ansiot ja päivät vain tilastointivuoden osalta

Taul. 1 B. Henkilöt, joilla yksikään vuonna 199x voimassa ollut palvelussuhde ei kartuttanut eläkettä (osataulukot sukupuolen mukaan)
Kuten taulukko 1 A.

1 C. Henkilöt, joilla osa vuonna 199x voimassa olleista palvelussuhteista kartutti eläkettä, osa ei (osataulukot sukupuolen mukaan)

Ikä (1-v)	Henkilöitä	Eläkettä kartuttaneet palv.suhteet henkeä kohti	Eläkettä kartuttamattomat palv.-suhteet henkeä kohti
		Taulukon A1 sarakkeet c-h	Taulukon A 1 sarakkeet c-h
15 16			
67 68			
Yht.			
15-22 23-64 65-68			

Taul. 1 ABC. Henkilöt, joilla oli jakojäännöspäiviä yhdestä tai useammasta vuonna 199x päättyneestä palvelussuhteesta (osataulukot henkilöryhmistä A, B ja C erikseen)

Ikä	Henkilöitä	Palv.suhteita/henkilö	Jakojäännöspv/henkilö	Jakojäänn.-pv/palv.suhteen kesto	Jakojäänn.-päivien ansiot
15 16	b	c	d	e	f
67 68					
Yht.					
15-22 23-64 65-68					

Sarake e = jakojäännöspäivien lkm suhteessa palvelussuhteen keston keskimäärin henkilöä kohti

Sarake f = jakojäännöspv x (palv.suhteen ansiot/palvelussuhteen kesto pv) keskimäärin henkilöä kohti

Taulukko 2. Vuonna 199x voimassa olleiden palv.suhteiden lkm, ansiot ja päivät henkilöä kohti ammatin (tilastokeskuksen koodi) ja ikäryhmän mukaan

Taul. 2 A. Kuten 1 A, mutta iän tilalle ammatti ja osataulukot alle 23-vuotiaista ja 23–64 v.

Taul. 2 B. Kuten 1 B, mutta iän tilalle ammatti ja osataulukot alle 23-vuotiaista ja 23–64 v.

Taul. 2 C. Kuten 1 C, mutta iän tilalle ammatti ja osataulukot alle 23-vuotiaista ja 23–64 v.

Taulukko 3. Vuonna 199x voimassa olleiden eläkettä kartuttamattomien palv.-suhteiden lkm ja ansiot henkilöä kohti iän ja kartuttamattomuuden syyn mukaan (henkilöryhmät B + C)

Ikä (1–v.)	Hen- kilöitä	Palvelussuhteiden lkm/henkilö/v				Ansioiden summa/henkilö/v 199x			
		vain kesto alle	vain ansiot alle	kesto ja ansiot alle	yht.	vain kesto alle	vain ansiot alle	kesto ja ansiot alle	yht.
15 16									
67 68									
Yht.									
15–22 23–64 65–68									

**Taulukko 4. Kuten taul. 3, mutta iän tilalla ammatti (tilastokeskuksen koodi).
Kaksi osataulua: 15–22 v. ja 23–64 v.**

Taulukko 5. Henkilöiden jakautuminen eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden lkm:n ja henkilön iän mukaan (henkilöryhmistä B +C) vuonna 199x

Ikä	Kartuttamattomien palv.suhteiden lkm													yht	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13-		
15 16														henkilöitä	
67 68															
yht															
15-22 23-64 65-68															

Henkilöiden lukumäärän tilalla kohdemuuttujana voi olla myös ansiot/henk tai kes-to/henk.

Taulukko 6. Henkilöiden jakautuminen jäsenyhteisöjen lkm:n ja henkilön iän mukaan v 199x (kaikki henkilöryhmät yht. ja osataulukot alaryhmistä A, B ja C)

Ikä	Jäsenyhteisöjen lkm													yht	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13-		
15 16														henkilöitä	
67 68															
yht															
15-22 23-64 65-68															

Em. taulukoita voidaan tarvittaessa tehdä myös yhdistetyistä henkilöryhmistä. Henkilöryhmät ovat yhteenlaskettavissa, mutta kun ryhmästä II otetaan otos, tämä seikka on tietenkin pidettävä mielessä. KVTEL-väestöpohja perustuu ryhmään I A + I C + II A + II C.

Alle karenssirajojen jääneiden palvelussuhteiden palkat vuonna 1994

1

	palvelussuhteen kesto alle 1 kk mk	palvelussuhteen palkka alle rajamäärän mk	palvelussuhteen kesto alle 1 kk ja palkka alle rajamäärän mk	kaikki mk
MIEHET				
kaikki	42 993 000	20 348 000	55 000	63 396 000
23-64 v.	31 126 000	19 208 000	48 000	50 382 000
NAISET				
kaikki	154 690 000	65 421 000	393 000	220 505 000
23-64 v.	124 596 000	62 252 000	339 000	187 186 000
MIEHET JA NAISET				
kaikki	197 683 000	85 769 000	448 000	283 901 000
23-64 v.	155 722 000	81 460 000	387 000	237 568 000

HUOM! Luokan 23-64 vuotta palkkasummaan on luettu puolet 23-vuotiaiden palkkasummasta.

Alle karenssiehtojen jääneet palvelussuhteet vuonna 1994

	palvelussuhteen kesto alle 1 kk	palvelussuhteen palkka alle rajamäärän	palvelussuhteen kesto alle 1 kk ja palkka alle rajamäärän	kaikki
MIEHET				
kaikki	15 929	6 851	31	22 811
23-64 v.	9 612	6 582	25	16 219
NAISET				
kaikki	71 617	11 710	169	83 496
23-64 v.	55 412	11 259	134	66 805
MIEHET JA NAISET				
kaikki	87 546	18 561	200	106 307
23-64 v.	65 024	17 841	159	83 024

Henkilöt, joilla vähintään yksi palvelussuhde ei kartuttanut eläkettä vuonna 1994

	MIEHET	NAISET	MIEHET JA NAISET
kaikki	18 682	55 975	74 657
alle 23 v.	5 797	13 041	18 838
23-64 v. näistä 23 v.	12 658 472	42 568 2 015	55 226 2 487
yli 64 v.	227	366	593

Alle 23-vuotiaiden palkat vuonna 1994

Palkkasumma vuonna 1994 oli arviolta 674 200 000mk

HUOM! Luokan alle 23-vuotiaat palkkasummaan on luettu puolet 23-vuotiaiden palkkasummasta.

Eläkettä kartuttamaton palvelus vuonna 1994 (*)

(*) ketjutus tehty vuonna 1996 voimaantulleella säännöksellä

Karenssirajojen alle jääneiden palvelussuhteiden palkkasumma 23-64 vuotiailla arviolta	237 600 000mk
Alle 23-vuotiaiden palvelussuhteiden palkkasumma arviolta	674 200 000mk
Yhteensä, arviolta	911 800 000mk

Alle karenssirajojen jääneiden palvelussuhteiden palkat vuonna 1994
Ilman luottamushenkilöitä

	palvelussuhteen kesto alle 1 kk mk	palvelussuhteen palkka alle rajamäärän mk	palvelussuhteen kesto alle 1 kk ja palkka alle rajamäärän mk	kaikki mk
MIEHET				
kaikki	42 993 000	6 712 000	55 000	49 760 000
23-64 v.	31 126 000	5 939 000	48 000	37 112 000
NAISET				
kaikki	154 690 000	61 675 000	393 000	216 758 000
23-64 v.	124 596 000	58 583 000	339 000	183 517 000
MIEHET JA NAISET				
kaikki	197 683 000	68 387 000	448 000	266 518 000
23-64 v.	155 722 000	64 522 000	387 000	220 629 000

HUOM! Luokan 23-64 vuotta palkkasummaan on luettu puolet 23-vuotiaiden palkkasummasta.

Alle karenssiehtojen jääneet palvelussuhteet vuonna 1994

Ilman luottamushenkilöitä

	palvelussuhteen kesto alle 1 kk	palvelussuhteen palkka alle rajamäärän	palvelussuhteen kesto alle 1 kk ja palkka alle rajamäärän	kaikki
MIEHET				
kaikki	15 929	997	31	16 957
23-64 v.	9 612	870	25	10 507
NAISET				
kaikki	71 617	9 727	169	81 513
23-64 v.	55 412	9 300	134	64 846
MIEHET JA NAISET				
kaikki	87 546	10 724	200	98 470
23-64 v.	65 024	10 170	159	75 353

Henkilöt, joilla vähintään yksi palvelussuhde ei kartuttanut eläkettä vuonna 1994

Ilman luottamushenkilöitä

	MIEHET	NAISET	MIEHET JA NAISET
kaikki	12 892	54 064	66 956
alle 23 v.	5 792	13 037	18 829
23-64 v.	7 010	40 681	47 691
näistä 23 v.	469	2 008	2 477
yli 64 v.	90	346	436

Alle 23-vuotiaiden palkat vuonna 1994

Ilman luottamushenkilöitä

Palkkasumma vuonna 1994 oli arviolta 674 200 000mk

HUOM! Luokan alle 23-vuotiaat palkkasummaan on luettu puolet 23-vuotiaiden palkkasummasta.

Eläkettä kartuttamaton palvelus vuonna 1994 (*)

Ilman luottamushenkilöitä

Karenssirajojen alle jääneiden palvelussuhteiden palkkasumma 23-64 vuotiailla arviolta 220 600 000mk
Alle 23-vuotiaiden palvelussuhteiden palkkasumma arviolta 674 200 000mk

Yhteensä, arviolta 894 800 000mk

(*) ketjutus tehty vuonna 1996 voimaantulleella säännöksellä

Alle karenssirajojen jääneiden palvelussuhteiden palkat vuonna 1991

3

	palvelussuhteen kesto alle 1 kk mk	palvelussuhteen palkka alle rajamäärän mk	palvelussuhteen kesto alle 1 kk ja palkka alle rajamäärän mk	kaikki mk
MIEHET				
kaikki	61 748 000	2 613 000	152 000	64 513 000
23-64 v.	45 967 000	2 116 000	81 000	48 165 000
NAISET				
kaikki	241 190 000	37 012 000	849 000	279 051 000
23-64 v.	178 404 000	36 086 000	685 000	215 175 000
MIEHET JA NAISET				
kaikki	302 938 000	39 625 000	1 001 000	343 564 000
23-64 v.	224 371 000	38 202 000	766 000	263 340 000

HUOM! Luokan 23-64 vuotta palkkasummaan on luettu puolet 23-vuotiaiden palkkasummasta.

Alle karenssiehtojen jääneet palvelussuhteet vuonna 1991

	palvelussuhteen kesto alle 1 kk	palvelussuhteen palkka alle rajamäärän	palvelussuhteen kesto alle 1 kk ja palkka alle rajamäärän	kaikki
MIEHET				
kaikki	20 021	567	100	20 688
23-64 v.	13 608	455	47	14 110
NAISET				
kaikki	112 518	6 426	483	119 427
23-64 v.	82 940	6 278	373	89 591
MIEHET JA NAISET				
kaikki	132 539	6 993	583	140 115
23-64 v.	96 548	6 733	420	103 701

Henkilöt, joilla vähintään yksi palvelussuhde ei kartuttanut eläkettä vuonna 1991

	MIEHET	NAISET	MIEHET JA NAISET
kaikki	14 295	71 459	85 754
alle 23 v.	5 083	18 995	24 078
23-64 v.	9 149	52 034	61 183
naistä 23 v.	745	3 573	4 318
yli 64 v.	63	430	493

Alle 23-vuotiaiden palkat vuonna 1991

Palkkasumma vuonna 1994 oli arviolta 1 866 200 000mk

HUOM! Luokan alle 23-vuotiaat palkkasummaan on luettu puolet 23-vuotiaiden palkkasummasta.

Eläkettä kartuttamaton palvelus vuonna 1991 (*)

(*) ketjutus tehty vuonna 1996 voimaantulleella säännöksellä

Karenssirajojen alle jääneiden palvelussuhteiden palkkasumma 23-64 vuotiailla arviolta	263 300 000mk
Alle 23-vuotiaiden palvelussuhteiden palkkasumma arviolta	1 866 200 000mk
Yhteensä, arviolta	2 129 500 000mk

Erittely eläkettä kartuttamattomista palvelussuhteista terveydenhuollon ammattien osalta vuonna 1994

	henkilöiden lukumäärä			palvelussuhteiden lukumäärä vuonna 1994			ansiolden summa vuonna 1994			pasun kesto ja yhteensä		
	lukumäärä	pasun kesto alle 1 kk	alle rajamäärän	pasun kesto alle 1 kk	pasun kesto alle rajamäärän	alle rajamäärän	pasun kesto alle 1 kk	pasun kesto alle rajamäärän	pasun kesto ja ansiot alle	pasun kesto ja yhteensä	1 000 mk	1 000 mk
LÄÄKÄRIT	1 623	3 954	66	9	4 029	22 895	315	49	23 259			
YLIHOITAJAT YM.	5	3	2	0	5	17	7	0	24			
HOITOHENKILÖKUNTA	14 003	26 015	1 368	25	27 408	56 183	8 479	57	64 719			
MUU HOITOTALAN HENKILÖSTÖ	4 227	6 725	255	4	6 984	12 352	1 413	5	13 770			
MUUT TERVEYDEN- JA SAIRAUDENHOITOTYÖ	1 412	2 236	64	0	2 300	4 306	352	0	4 658			
LIIKUNTATERAPIATYÖ	74	70	21	0	91	232	123	0	355			
TYÖ- JA TOIMINTATERAPEUTIT	187	173	62	0	235	412	417	0	829			
PUHETERAPEUTIT	32	30	10	0	40	120	46	0	166			
HAMMASLÄÄKÄRIT	130	192	16	0	208	1 034	78	0	1 112			
HAMMASHOITAJAT	400	476	103	0	579	951	635	0	1 586			
PROVIISORIT JA APTEEKKARIT	5	7	0	0	7	22	0	0	22			
FARMASEUTIT	76	134	2	0	136	314	13	0	327			
MUUT APTEEKKIALAN AMMATIT	72	129	5	0	134	264	35	0	299			
ELÄINLÄÄKÄRIT	166	538	6	2	546	2 663	28	7	2 698			
yhteensä	22 412	40 682	1 980	40	42 702	101 765	11 941	118	113 824			

Eläkettä kartuttamaton palvelus vuonna 1994

Eräiden erityisryhmien osalta

	henkilöiden lukumäärä		palkkasumma v. 1994/mk	
	kaikki	23-64 v.	kaikki	23-64 v.
luottamushenkilöt	7 701	7 535	17 383 000	16 942 000
omaishoitajat	2 406	2 044	19 564 000	16 704 000
perhehoitajat	912	781	4 950 000	4 520 000
yhteensä	11 019	10 360	41 897 000	38 166 000

Henkilöiden jakautuminen eläkettä kartuttamattomien palvelussuhteiden lukumäärän ja henkilön iän mukaan vuonna 1994

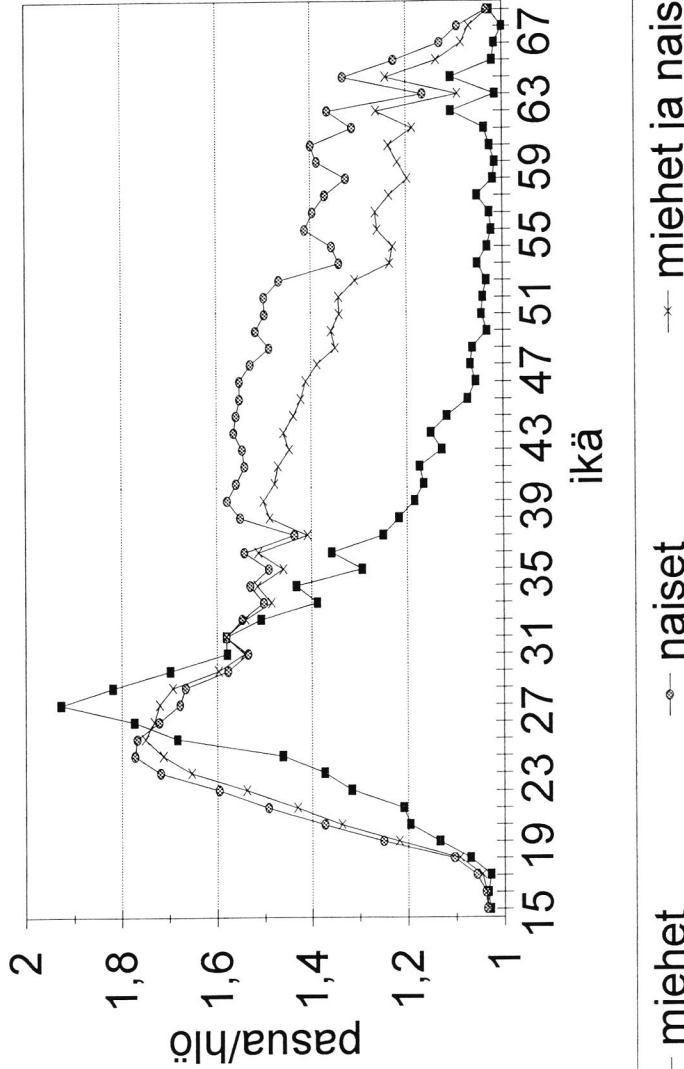
		kartuttamattomien palvelussuhteiden lukumäärä												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13. yht.
MIEHET														
	kaikki	16 594	1 212	469	196	86	35	29	11	8	9	8	7	18
	23-64 v.	10 958	938	398	164	80	33	27	11	8	9	8	6	18
														18 682
														12 658
NAISET														
	kaikki	41 296	8 287	3 518	1 503	675	281	137	93	50	32	24	17	62
	23-64 v.	29 894	7 023	3 077	1 341	586	255	128	85	49	29	23	17	61
														55 975
														42 568
MIEHET JA NAISET														
	kaikki	57 890	9 499	3 987	1 699	761	316	166	104	58	41	32	24	80
	23-64 v.	40 852	7 961	3 475	1 505	666	288	155	96	57	38	31	23	79
														74 657
														55 226

Prosenttinen jakauma

		kartuttamattomien palvelussuhteiden lukumäärä												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13. yht.
MIEHET														
	kaikki	88,8%	6,5%	2,5%	1,0%	0,5%	0,2%	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
	23-64 v.	58,7%	5,0%	2,1%	0,9%	0,4%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
														100,0%
														67,8%
NAISET														
	kaikki	73,8%	14,8%	6,3%	2,7%	1,2%	0,5%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%
	23-64 v.	53,4%	12,5%	5,5%	2,4%	1,0%	0,5%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%
														100,0%
														76,0%
MIEHET JA NAISET														
	kaikki	77,5%	12,7%	5,3%	2,3%	1,0%	0,4%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%
	23-64 v.	54,7%	10,7%	4,7%	2,0%	0,9%	0,4%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%
														100,0%
														74,0%

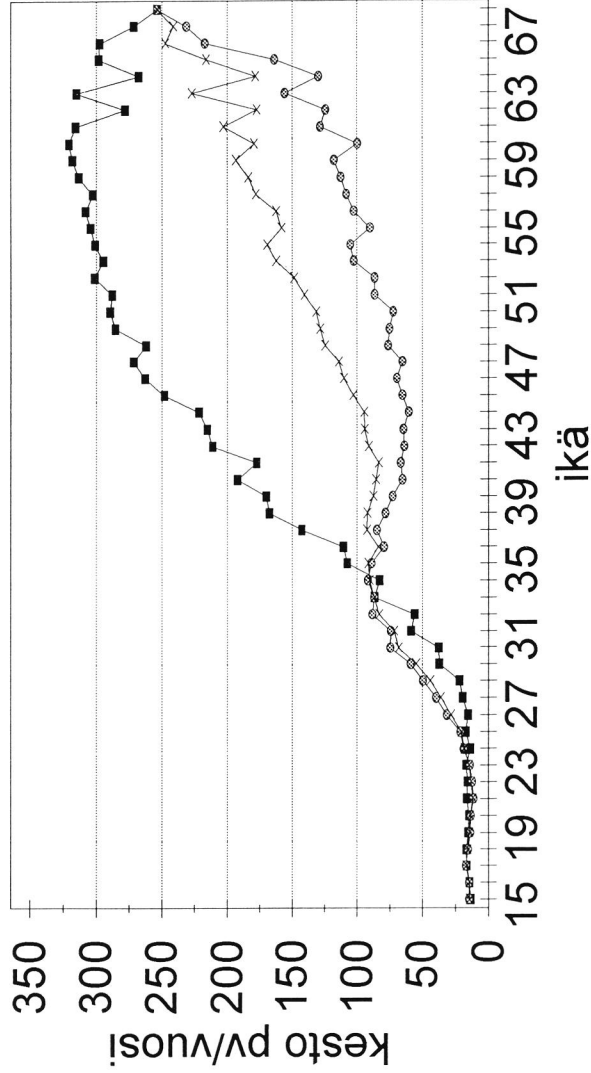
LIITE 5.

Kartuttamattomien pasujen lkm/hlö vuonna 1994, miehet ja naiset

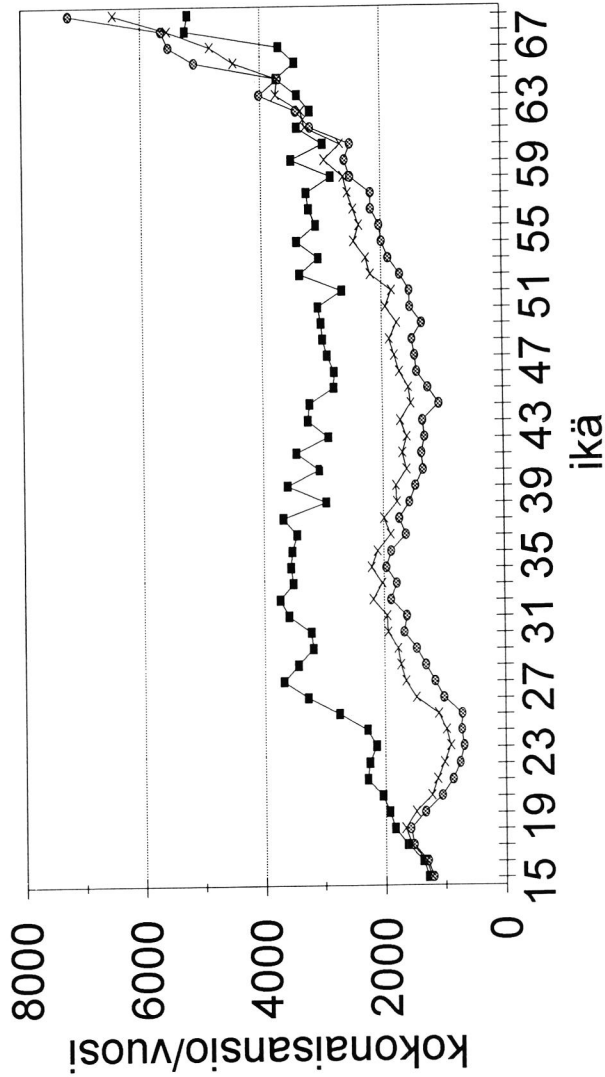
LIITE 6.

Kartuttamattomien pasujen kesto/hlö vuonna 1994, miehet ja naiset

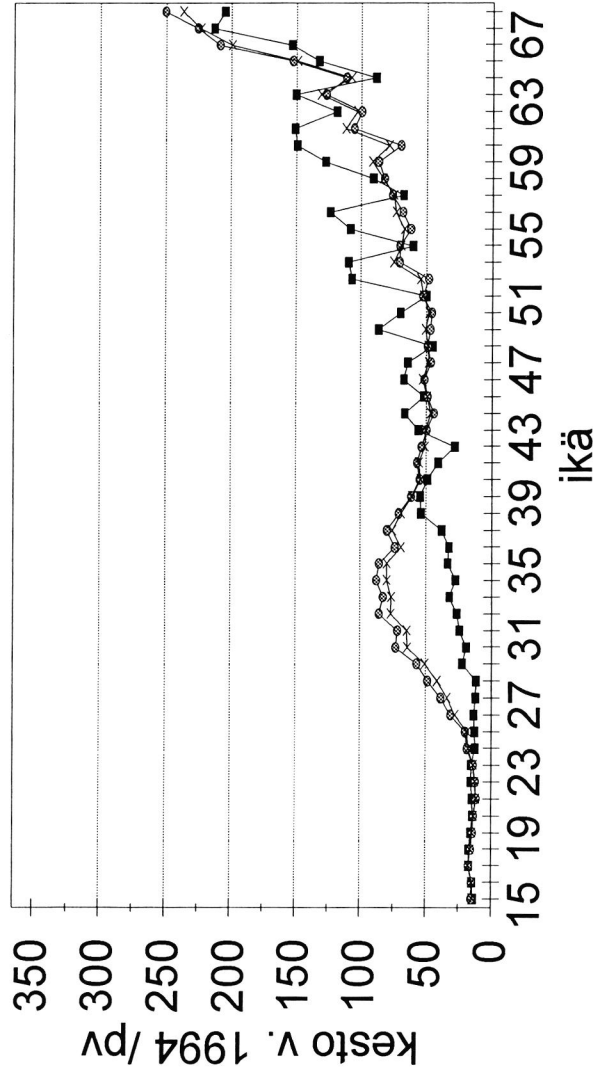
■ miehet ◆ naiset × miehet ja naiset

Kartuttamattomien pasujen ansiot/hlö vuonna 1994, miehet ja naiset

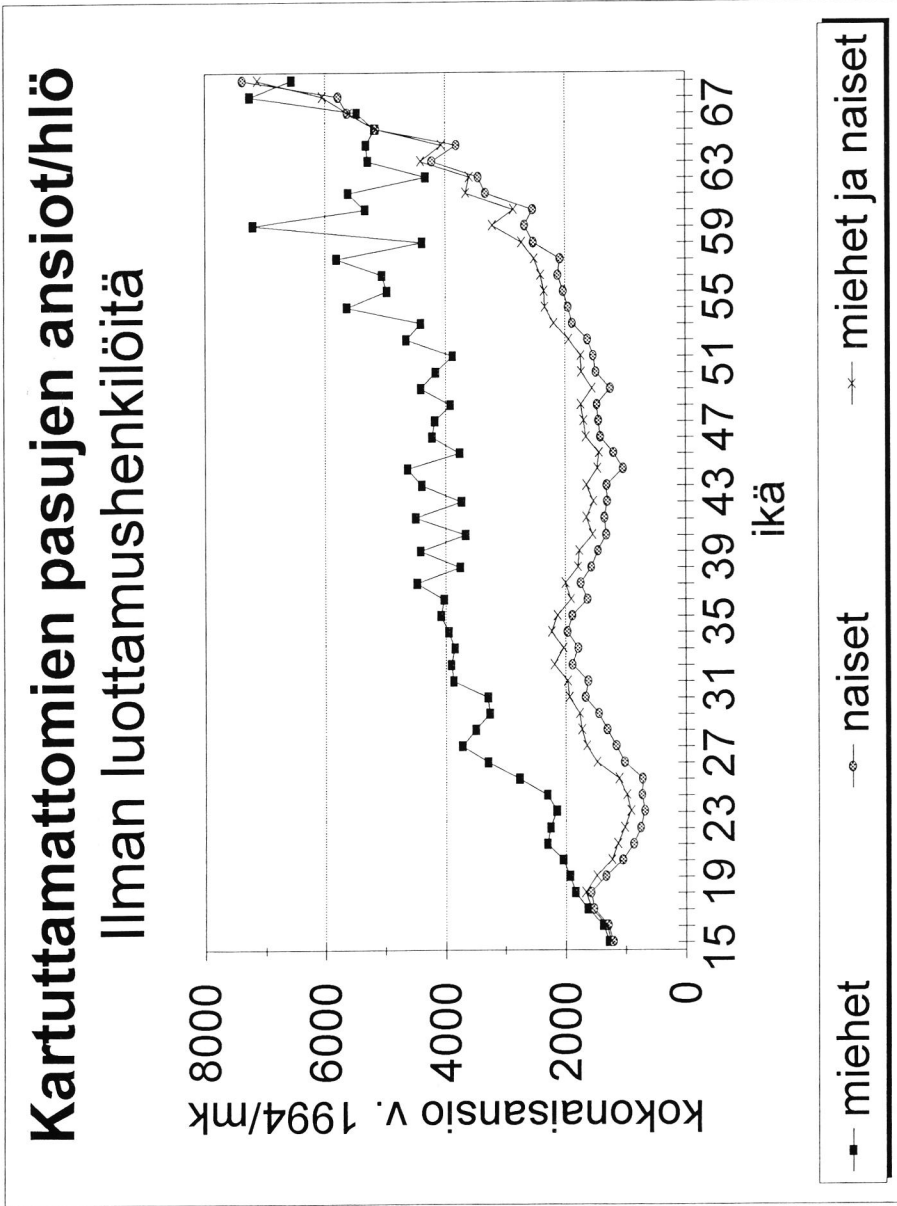

miehet ja naiset
 naiset
 miehet ja naiset

Kartuttamattomien pasujen kesto/hlö Ilman luottamushenkilöitä

—■— miehet —●— naiset —×— miehet ja naiset

Henkilöiden jakautuminen eläköitä kartuttamattomien palvelussuhteiden lukumäärän ja henkilön iän mukaan vuonna 1991

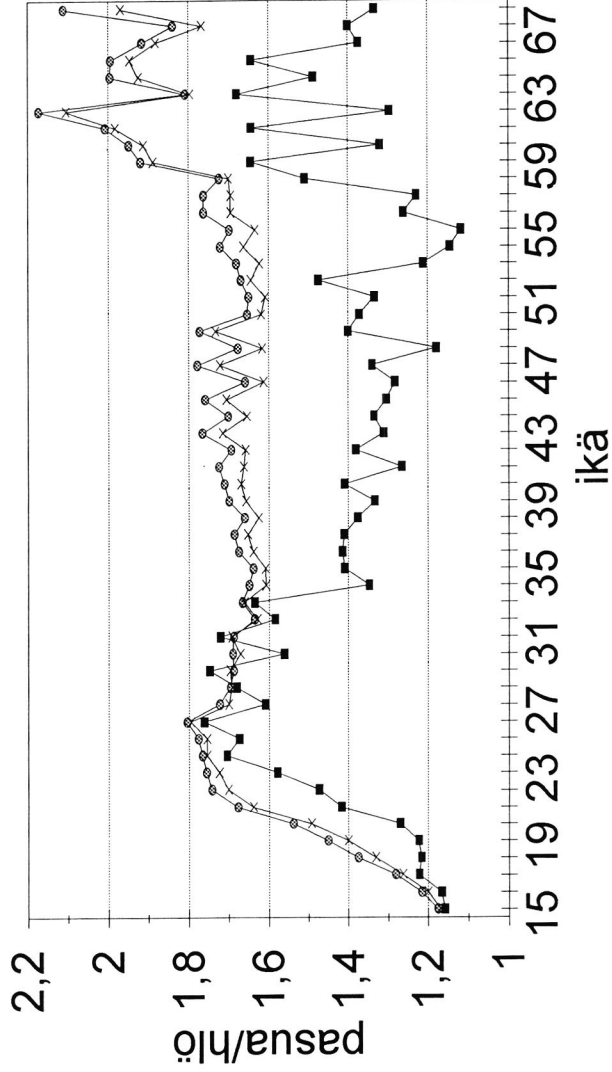
		kartuttamattomien palvelussuhteiden lukumäärä												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13 yht.
MIEHET														
	kaikki	10 859	1 977	789	352	150	79	32	15	11	9	4	3	15
	23-64 v.	6 625	1 374	610	275	119	62	30	15	10	8	4	2	15
NAISET														
	kaikki	46 726	13 457	5 996	2 704	1 238	564	288	142	91	60	47	32	114
	23-64 v.	33 299	9 874	4 605	2 141	994	452	238	124	76	54	44	30	103
MIEHET JA NAISET														
	kaikki	57 585	15 434	6 785	3 056	1 388	643	320	157	102	69	51	35	129
	23-64 v.	39 924	11 248	5 215	2 416	1 113	514	268	139	86	62	48	32	118

Prosenttinen jakauma

		kartuttamattomien palvelussuhteiden lukumäärä												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13 yht.
MIEHET														
	kaikki	76,0%	13,8%	5,5%	2,5%	1,0%	0,6%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%
	23-64 v.	46,3%	9,6%	4,3%	1,9%	0,8%	0,4%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%
NAISET														
	kaikki	65,4%	18,8%	8,4%	3,8%	1,7%	0,8%	0,4%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,2%
	23-64 v.	46,6%	13,8%	6,4%	3,0%	1,4%	0,6%	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%
MIEHET JA NAISET														
	kaikki	67,2%	18,0%	7,9%	3,6%	1,6%	0,7%	0,4%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,2%
	23-64 v.	46,6%	13,1%	6,1%	2,8%	1,3%	0,6%	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%

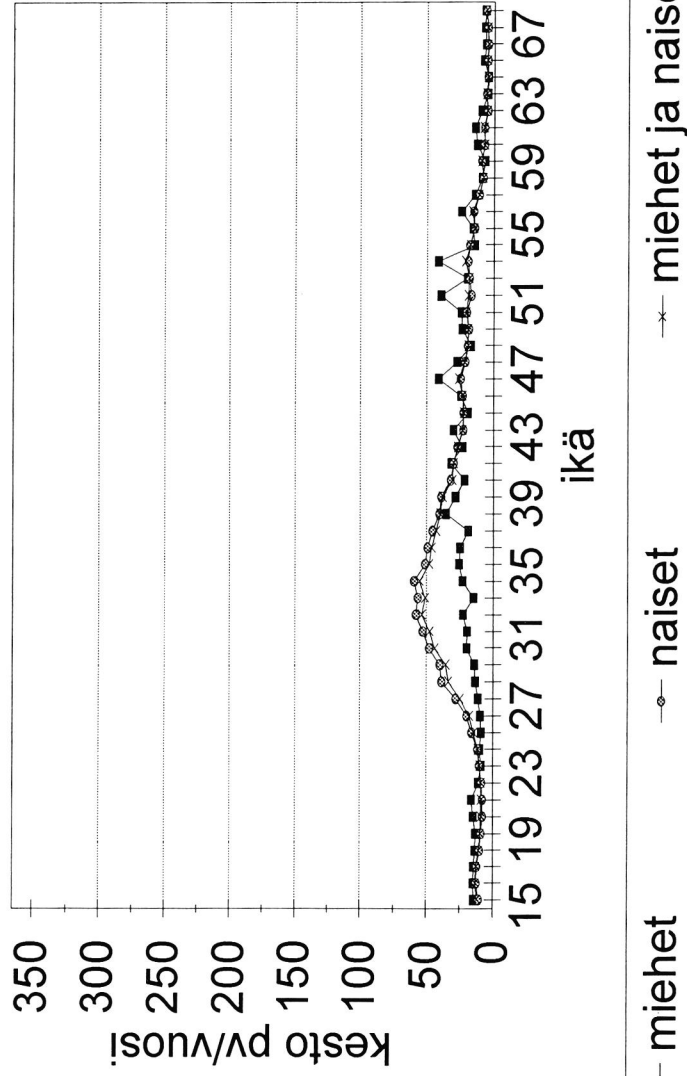
LIITE 11.

Kartuttamattomien pasujen lkm/hlö vuonna 1991, miehet ja naiset

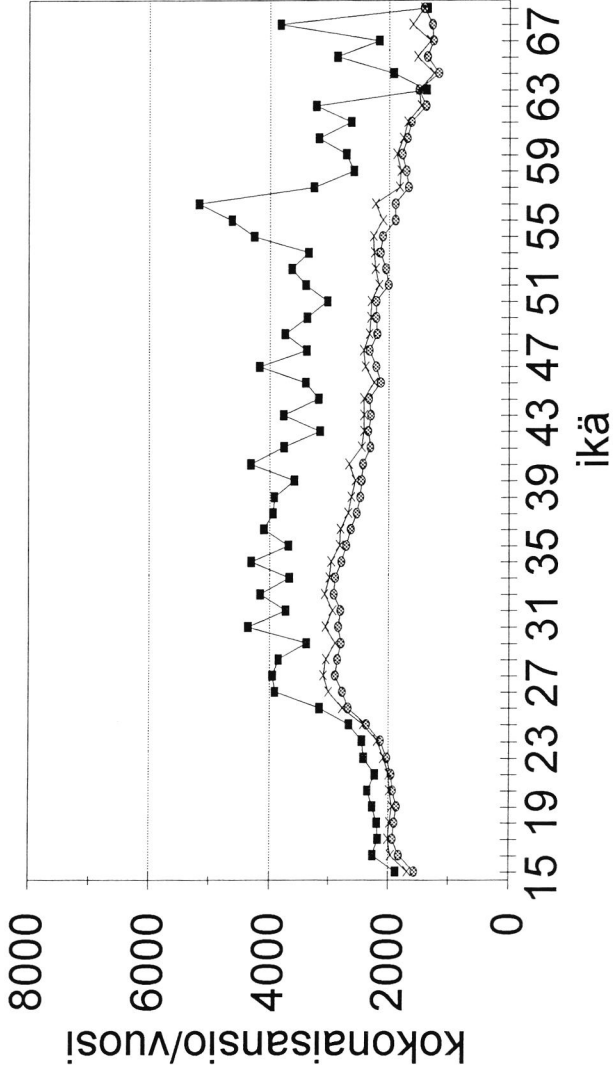
—■— miehet —○— naiset —×— miehet ja naiset

Kartuttamattomien pasujen kesto/hlö vuonna 1991, miehet ja naiset

LIITE 13.

Kartuttamattomien pasujen ansiot/hlö vuonna 1991, miehet ja naiset

■ miehet ◊ naiset -x- miehet ja naiset

LIITE IV

**VALTIOKONTTORIN SELVITYS ELÄKETURVAA
KARTUTTAMATTOMISTA PALVELUSSUHTEISTA**

VALTION ELÄKETURVAN ULKOPUOLELLE JÄÄVÄT PALVELUSSUHTEET

1. Johdanto

Tilastopiminta valtion palvelussuhderekisteristä (PSR) liittyy syksyn 1995 tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun, jonka yhtenä kohtana oli selvittää eläketurvan ulkopuolelle jäävä ansiotyö. Sopimuksen mukaan "Eläketurvakeskus laatii yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen ja työeläkelaitosten kanssa selvityksen nykyisen työeläkevakuuttamista koskevien säännösten ulkopuolelle jäävien palkkojen määrästä ja kohdentumisesta." Tämä selvitys liittyy ETKn lokakuussa 1995 asettaman työryhmän työhön.

Valtiokonttori ylläpitää valtion palvelussuhderekisteriä (PSR), joka sisältää tiedot valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvista palvelussuhteista. PSRiin rekisteröidään tiedot palvelussuhteen kestosta ja ansioista riippumatta. Vuoden 1994 lopussa PSR sisälsi tiedot kaikista VELn piiriin kuuluvista palvelussuhteista muutaman kunnan peruskoulua ja lukioita lukuunottamatta. Aineistoa tarkasteltaessa on huomattava, että noin 95 prosenttia PSRiin ilmoitettavista palvelussuhteista tulee koneellisesti eri palkanlaskentajärjestelmistä, joista siirretään tiedot pääsääntöisesti palvelussuhteen kestosta ja ansioista riippumatta. Lomakkeilla ilmoitettavista työnantajista osa ilmoittaa PSRiin vain vähintään kuukauden jatkuneet palvelussuhteet, jolloin osa lyhyistä VELn piiriin kuuluvista palvelussuhteista jää PSRn ulkopuolelle .

PSRn tietoja ovat mm: henkilötiedot, palvelussuhteen alkamis- ja päättymispäivä, työansiot, palvelussuhdetta katkaisemattomat työnteon keskeytykset, ammattinimike, työnantaja (virastotunnus).

Valtion eläkelain (VEL) mukaisesti eläkettä karttuu 23 vuoden täyttämisen jälkeen vähintään kuukauden yhdenjaksoisesti jatkuneesta palvelussuhteesta, jonka keskimääräinen kuukausiansio täyttää säädetyt vähimmäisansiorajan (1069 mk/kk vuonna 1994). Alle kuukauden yhdenjaksoisesti jatkuneista palvelussuhteista karttuu eläkettä, mikäli ketjutuksen ehdot täyttyvät. VEL-järjestelmässä ketjutustarkastelua ei ole rajattu TELn mukaisesti samaan työnantajaan tai KVTELn mukaisesti samaan jäsenyhteisöön, vaan ketjutustarkastelu tehdään kaikkien VEL-palvelussuhteiden kesken (esimerkiksi valtion virasto tai laitos, peruskoulu, lukio, valtionapua saava yksityinen yhteisö). Ketjuttamisen edellytyksenä on, että henkilöllä on VEL-palvelusta vähintään kahden kalenterikuukauden

aikana, kunakin kuukautena työaika vähintään 20 tuntia ja työansio kuukaudessa vähintään VELn vähimmäisansion suuruinen.

VELn mukaista eläketurvaa eivät kartuta: palvelusaika alle 23-vuotiaana, ketjutuksen ulkopuolelle jäävät alle kuukauden jatkuneet palvelussuhteet ja sellaiset palvelussuhteet, jotka ovat alkaneet työntekijän täytettyä 65 vuotta. Sen sijaan ennen 65-vuotispäivää alkaneet palvelukset kartuttavat eläkettä 65 vuoden täyttämisen jälkeenkin, mikäli VELn muut edellytykset täyttyvät. Eläketurvan ulkopuolelle jäävät myös päätyneiden palvelussuhteiden täysien kuukausien päivät, jotka eivät ole mukana tässä tarkastelussa. Liitteenä olevista kuvioista löytyy tietoja eläkettä kartuttaneista lyhyistä VEL-palvelussuhteista

2. PSR-poiminta vuoden 1994 palvelussuhdetiedoista

PSRstä poimittiin vuonna 1994 voimassa olleista palvelussuhteista alle kuukauden yhdenjaksoisesti jatkuneet palvelussuhteet seuraavasti:

- tutkittiin ja ketjutuspoiminta tehtiin vain vuonna 1994 alkaneista ja päätyneistä palvelussuhteista

- ketjutustarkastelussa ei otettu huomioon mahdollisesti joulukuussa 1993 tai tammikuussa 1995 olleita alle kuukauden palvelussuhteita

- ketjutus tehtiin uusien säännösten mukaisesti (palvelusta vähintään kahden kalenterikuukauden aikana, työaika vähintään 20 t/kalenterikuukausi ja työansio vähintään 1069 mk/kk; mikäli työtuntien määrää ei ollut PSRssä, edellytettiin palvelussuhteelta vähintään kolmen päivän kestoä/kalenterikk)

- ketjutuksen vähimmäisansio tarkasteltiin vain ketjutettavien palvelussuhteiden osalta (ts. ei otettu huomioon mahdollisia rinnakkaisia palvelussuhteita).

- tutkimuksen ulkopuolelle jätettiin henkilöt, jotka olivat palvelussuhteen alkaessa VEL-eläkkeellä

2.1 Henkilöt

Henkilöitä, joilla vuonna 1994 oli alle kuukauden kestäneitä VEL-palvelussuhteita, oli yhteensä 18 851. VEL-eläketurvaa kartuttamattomia palvelussuhteita oli 18 006 henkilöillä, joiden jakaantuma sukupuolen ja iän mukaan ilmenee taulukosta 1.

Taulukko 1. Henkilöt, joilla vähintään yksi eläkettä kartuttamaton VEL-palvelussuhde

	Miehet	Naiset	Yhteensä
Kaikki	7 980	10 026	18 006
Alle 23-v.	1 478	2 185	3 663
23-64 v.	6 429	7 790	14 219
yli 64-v.	73	51	124

2.2 Palvelussuhteet ja niistä saadut ansiot

Ketjutuspoiminta tehtiin vuoden 1996 alussa tulleiden uusien ketjutussäännösten mukaisesti. Eläkettä karttuu myös alle kuukauden pituisista palvelussuhteista, jos henkilöllä on palvelussuhteita vähintään kahden kalenterikuukauden aikana, työssäoloaikaa vähintään 20 t/kk ja työansio täyttää vähimmäisansiorajan (1069 mk/kk vuonna 1994). Työtuntitiedon puuttuessa oletettiin sen täyttyvän, jos henkilöllä oli kuukauden aikana työssäolopäiviä vähintään kolme. Uudet ketjutussäännöt huomioon ottaen eläketurvan ulkopuolelle jäävien VEL-palvelussuhteiden jakauma on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Eläketurvaa kartuttamattomat VEL-palvelussuhteet henkilöittäin vuonna 1994 sukupuolen mukaan

	alle palkkarajan	alle aikarajan	alle molempien
Miehet	1 005	4 476	3 754
Naiset	1 526	5 541	5 019
Yht.	2 531	10 017	8 773
Keskim. palkka/pasu	882 mk	2669 mk	628 mk

Alle palkkarajan: palkka kuukaudessa alle 1069 mk

Alle aikarajan: työaikaa ei vähintään 20 t/kk tai palvelussuhteita ei kahden perättäisen kalenterikuukauden aikana

Alle molempien: palkka ja työaika/kk jäävät alle vähimmäisehtojen

Näiden eläketurvaa kartuttamattomien VEL-palvelussuhteiden kokonaispalkkasumma vuonna 1994 oli 47,4 mmk. VEL:n piiriin kuuluneiden henkilöiden vastaava palkkasumma vuonna 1994 oli 29 mrd mk.

Eläketurvan ulkopuolelle jääneet palvelussuhteet jakaantuivat henkilöittäin siten, että palvelussuhteita oli keskimäärin 1,6 /henkilö, yksittäisen palvelussuhteen kesto oli keskimäärin 6 päivää ja siitä saatu ansio keskimäärin 1 617 markkaa.

Lyhyiden palvelussuhteiden iän ja sukupuolen mukainen jakauma ilmenee taulukosta 3. Eläketurvan ulkopuolelle jäämisen syy varsinkin nuorimpien ikäluokkien kohdalla oli, ettei ketjuttamisen vaatimukset palvelussuhteiden toistuvuuden kannalta toteutuneet, ts palvelussuhteet olivat joko yksittäisiä tai ne ajoittuivat samaan kalenterikuukauteen. Liian pienen ansioiden takia VEL-turvan ulkopuolelle jäi palvelussuhteista huomattavasti pienempi määrä. Sekä ansioiden että palvelusajan vähäisyyden vuoksi eläketurvan ulkopuolelle jääneet palvelussuhteet sijoittuivat myös nuorimpiin ikäluokkiin.

Taulukko 3. Eläketurvaa kartuttamattomat VEL-palvelussuhteet henkilöiden iän ja palvelussuhteiden lukumäärän mukaan.

Ikä	Palvelussuhteiden lukumäärä					
	Alle palkkarajan		alle aikarajan		alle molempien	
	M	N	M	N	M	N
15-22	343	530	1 034	1 537	858	1 631
23-29	445	658	2 199	2 960	1 729	2 529
30-39	231	374	1 320	1 716	1 075	1 412
40-49	166	365	769	1 140	786	1 013
50-64	108	140	493	529	500	513
65-	5	19	46	50	61	39
Yhteensä	1298	2 086	5 861	7 932	5 009	7 137

2.3 Ammatit ja työpaikat

Ammattikohtaista tulostusta ei ole käytettävissä, mutta alle kuukauden yhdenjaksoisesti jatkuneissa palvelussuhteissa yleisimmin esiintyneet ammattinimikkeet olivat:

	kaikki	miehet	naiset
tuntiopettaja	32,6%	37,8%	28,5%
peruskoulun luokanopettaja	9,8%	6,5%	12,4%
vaalitoimitsija	6,9%	4,9%	8,5%
peruskoulun lehtori	5,4%	4,2%	6,3%
luokanopettaja	4,0%	2,6%	5,1%
harjoittelija	2,3%	2,8%	2,0%
siivooja	2,3%	0,4%	3,8%
erityisluokanopettaja	1,9%	1,2%	2,4%
metsätyömies	1,8%	3,5%	0,5%
avustaja	1,4%	1,7%	1,2%
kesätyöntekijä	1,3%	1,5%	1,2%
lehtori	1,1%	1,1%	1,1%

Työpaikat, joissa näitä lyhyitä palvelussuhteita esiintyi, keskittyivät pääkaupunkiseudun peruskouluihin sekä eri yliopistoihin ja korkeakouluihin.

Liitteenä:

Kuvio 1. Eläkettä kartuttamattomat lyhyet palvelussuhteet kahden kuukauden ketjutussäännön mukaan - henkilöiden lukumäärä ikäluokittain

Kuvio 2. Eläkettä kartuttamattomat lyhyet palvelussuhteet kahden kuukauden ketjutussäännön mukaan - palvelussuhteiden lukumäärä

Kuvio 3. Eläkettä kartuttamattomat lyhyet palvelussuhteet kahden kuukauden ketjutussäännön mukaan - keskimääräinen palkka/palvelussuhde

Kuvio 4. Eläkettä kartuttaneet lyhyet palvelussuhteet kahden kuukauden ketjutussäännön mukaan - henkilöiden lukumäärä ikäluokittain

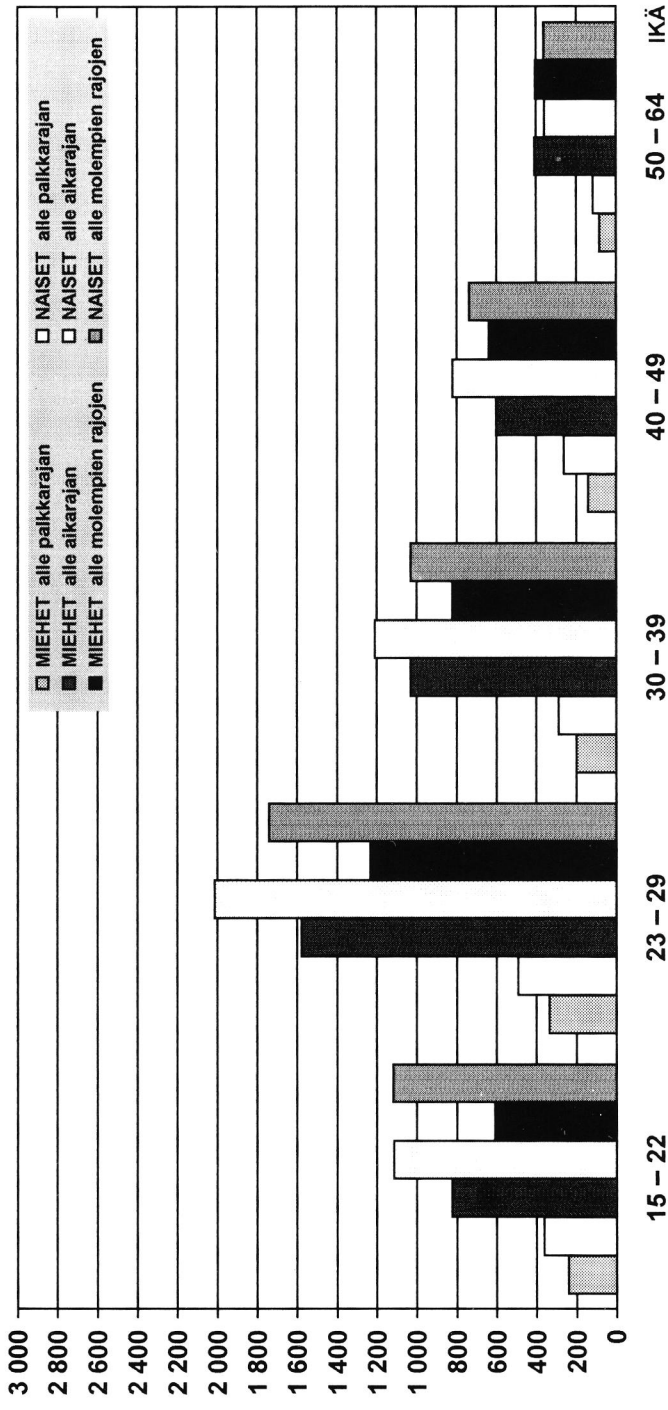
Kuvio 5. Eläkettä kartuttaneet lyhyet palvelussuhteet kahden kuukauden ketjutussäännön mukaan - palvelussuhteita keskimäärin/henkilö

Kuvio 6. Eläkettä kartuttaneet lyhyet palvelussuhteet kahden kuukauden ketjutussäännön mukaan - palveluspäiviä keskimäärin/ketjutus

Kuvio 7. Eläkettä kartuttaneet lyhyet palvelussuhteet kahden kuukauden ketjutussäännön mukaan -eläkepalkka keskimäärin/ketjutus

KUVIO 1 ELÄKETTÄ KARTUTTAMATTOMAT LYHYET VEL-PALVELUS-SUHTEET KAHDEN KUUKAUDEN KETJUTUSSÄÄNNÖN MUKAAN

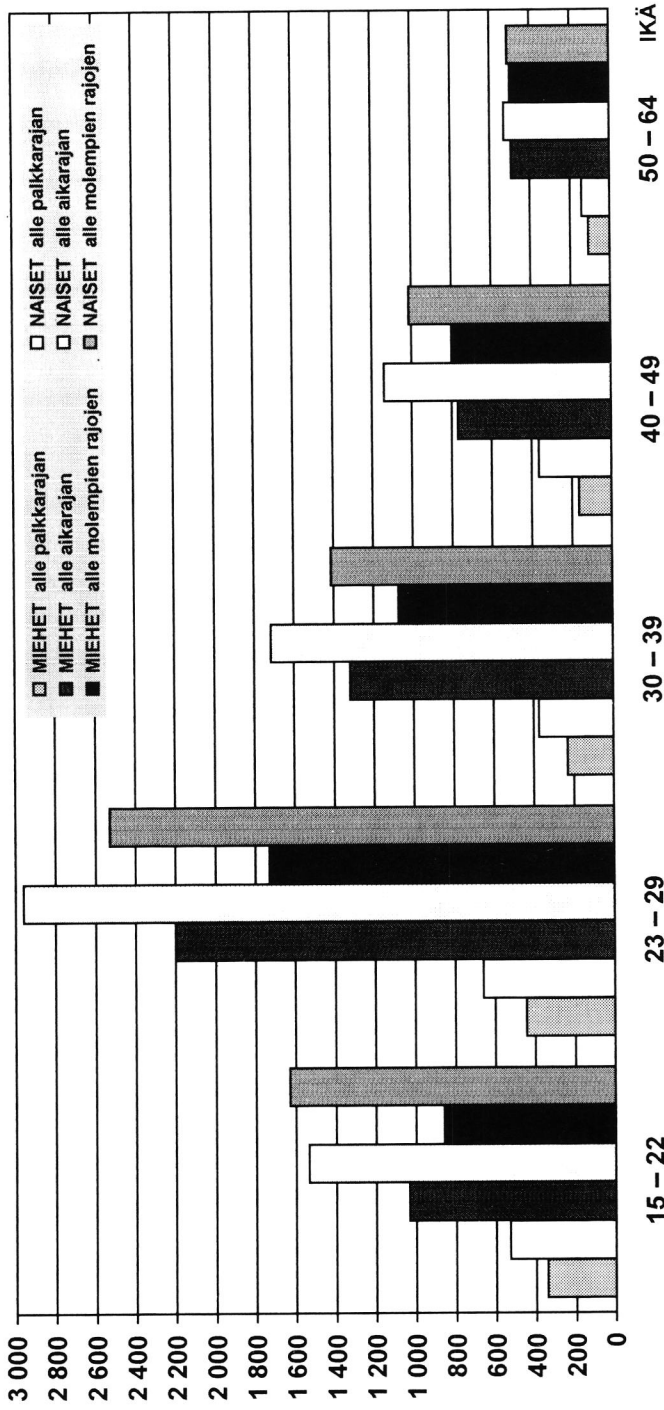
HENKILÖITÄ

Tutkimusaineisto: Vuonna 1994 alkaneet ja päättyneet alle kalenterikuukauden tai alle 30 päivää kestäneet erilliset, eripäällekkäiset VEL-, palvelussuhteet (oletus: ei kehitettävää palvelussuhdetta joulukuussa 1993 eikä tammikuussa 1995). Palkka- ja aikarajat on määritetty kalenterikuukauden mukaan. Ryhmittäessä "alle aikarajan" ovat mukana tapaukset, joissa sekä palkkaraja että vähintään kolmen päivän täyttävät kalenterikuukaudta kohden, mutta kehitusta ei voi tehdä joko siksi, että vähintään kaksi palvelussuhdetta sijoittuu vain yhteen irtonsaeseen kalenterikuukaudeseen, tai siksi, että yksi irtonsaeseen kalenterikuukausi sisältää tai kaksi vierekkäistä kalenterikuukautta sisältävät vain yhden palk.

KUVIO 2 ELÄKETTÄ KARTUTTAMATTOMAT LYHYET VEL-PALVELUS- SUHTEET KAHDEN KUUKAUDEN KETJUTUSSÄÄNNÖN MUKAAN

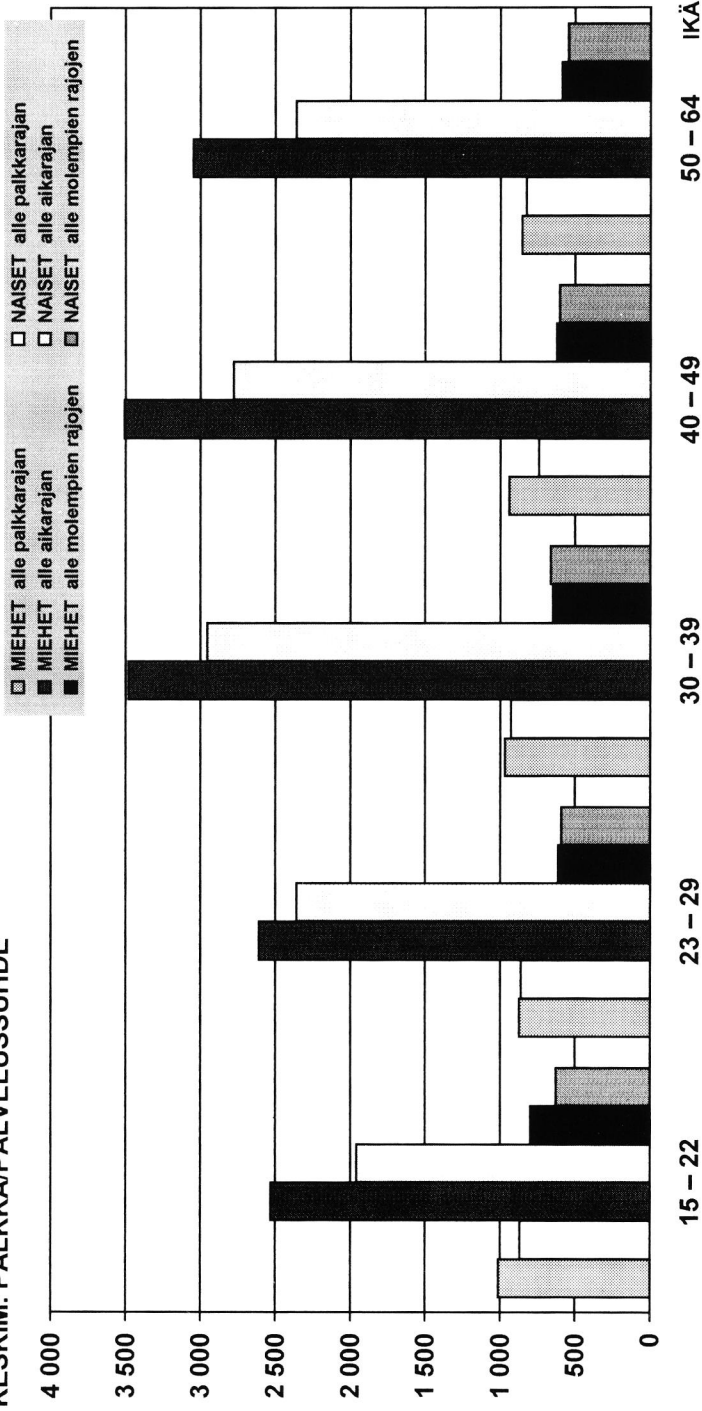
PALVELUSSUHTEITA

Tuikmusaineisto: Vuonna 1994 alkaneet ja päättyneet alle kalenterikuukauden tai alle 30 päivää kestäneet erilliset, ei-päällekkäiset VEL-palvelussuhteet (olelus: ei kehitettävää palvelussuhdetta joulukuussa 1993 eikä tammikuussa 1995).
Palkka- ja alkarajat on määritelty kalenterikuukauden mukaan. Ryhmissä "alle alkarajan" ovat mukana tapaukset, joissa sekä palkkaraja että vähintään kolmen päivän alkaraja täytyvät kalenterikuukauden koiden, mutta veljydestä ei voi tehdä joko siksi, että vähintään kaksi palvelussuhdetta sijoittuu vain yhteen irtotuloon kalenterikuukauteen, tai siksi, että yksi irtotulo kalenterikuukaudesta sisältää tai kaksi verokattava kalenterikuukaudesta sisältävät vain yhden paly.

KUVIO 3 ELÄKETTÄ KARTUTTAMATTOMAT LYHYET VEL-PALVELUS-SUHTEET KAHDEN KUUKAUDEN KETJUTUSSÄÄNNÖN MUKAAN

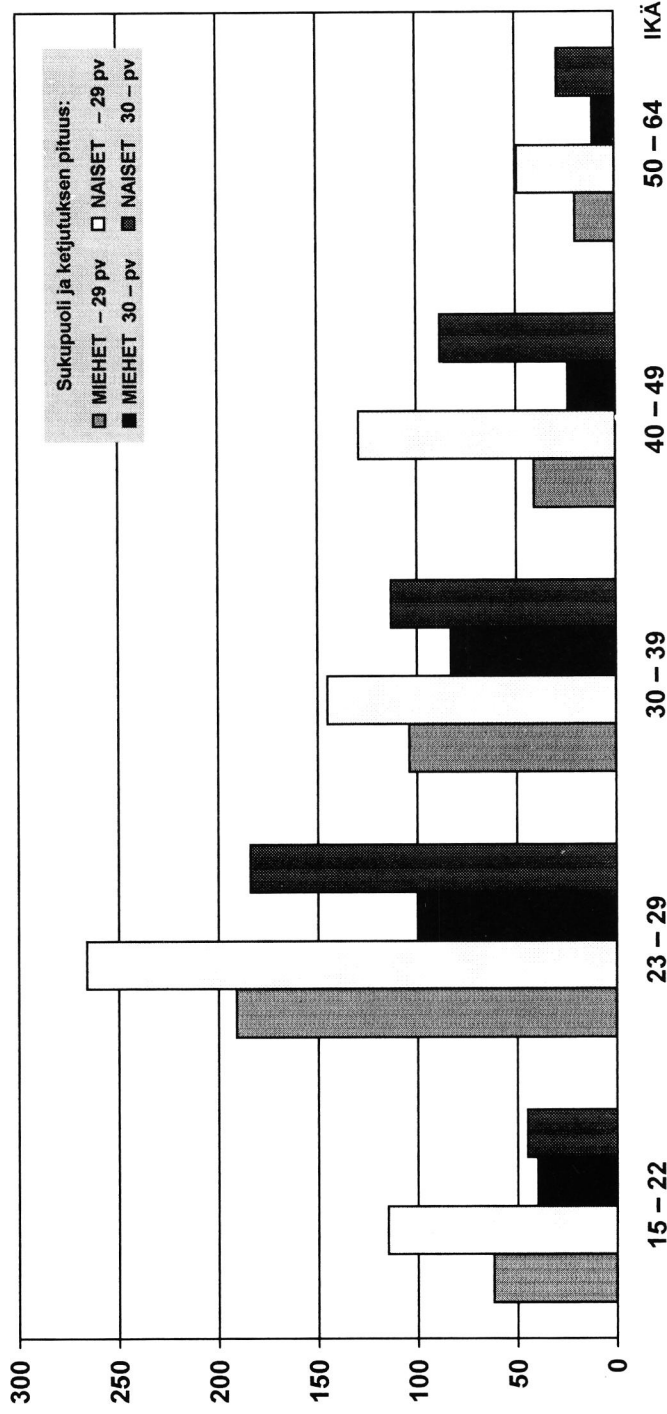
KESKIM. PALKKA/PALVELUSSUHDE

Tutkimusaineisto: Vuonna 1994 alkaneet ja päätyneet alle kalenterikuukauden tai alle 30 päivää kestäneet erilliset, ei-päällekkäiset VEL-palvelussuhteet (oletus: ei kehitettävää palvelussuhdetta joulukuussa 1993 eikä tammikuussa 1995). Palkka- ja aikarajat on määritelty kalenterikuukauden mukaan. Ryhmässä 'alle aikarajan' ovat mukana tapaukset, joissa sekä palkkaraja että vähintään kolmen päivän aikaraja täytyvät kalenterikuukaudta kohden, mutta kehitusta ei voi tehdä joko siksi, että vähintään kaksi palvelussuhdetta sijoittuu vain yhteen rittonaiseen kalenterikuukauteen, tai siksi, että yksi rittonainen kalenterikuukausi sisältää tai kaksi vierekkäistä kalenterikuukautta sisältävät vain yhden palv.

KUVIO 4 ELÄKETTÄ KARTUTTANEET LYHYET VEL-PALVELUSSUHTEET KAHDEN KUUKAUDEN KETJUTUSSÄÄNNÖN MUKAAN

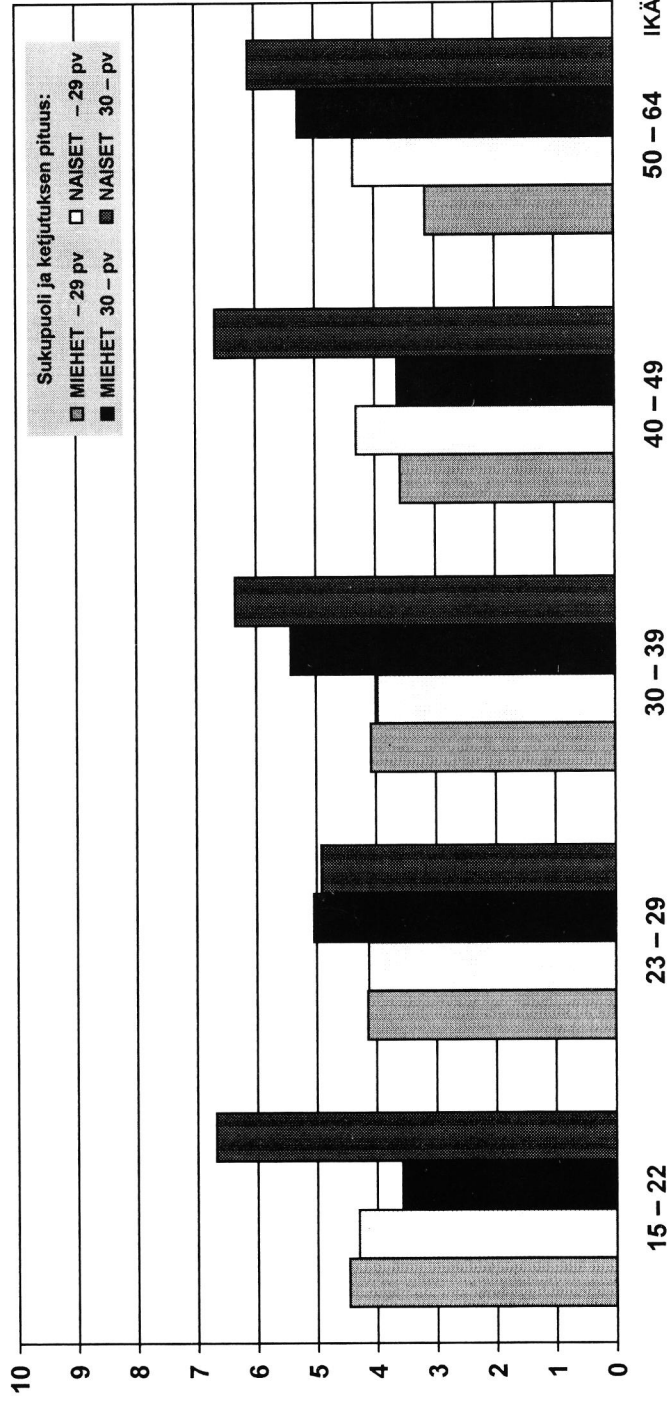
HENKILÖITÄ

Tutkimusaineisto: Vuonna 1994 alkaneet ja päättyneet alle kalenterikuukauden tai alle 30 päivää kestäneet erilliset, ei-päätellekkäiset VEL-palvelussuhteet (oletus: ei kehitettävissä palvelussuhteita joulukuussa 1993 eikä tammikuussa 1995).

KUVIO 5 ELÄKETTÄ KARTUTTANEET LYHYET VEL-PALVELUSSUHTEET KAHDEN KUUKAUDEN KETJUTUSSÄÄNNÖN MUKAAN

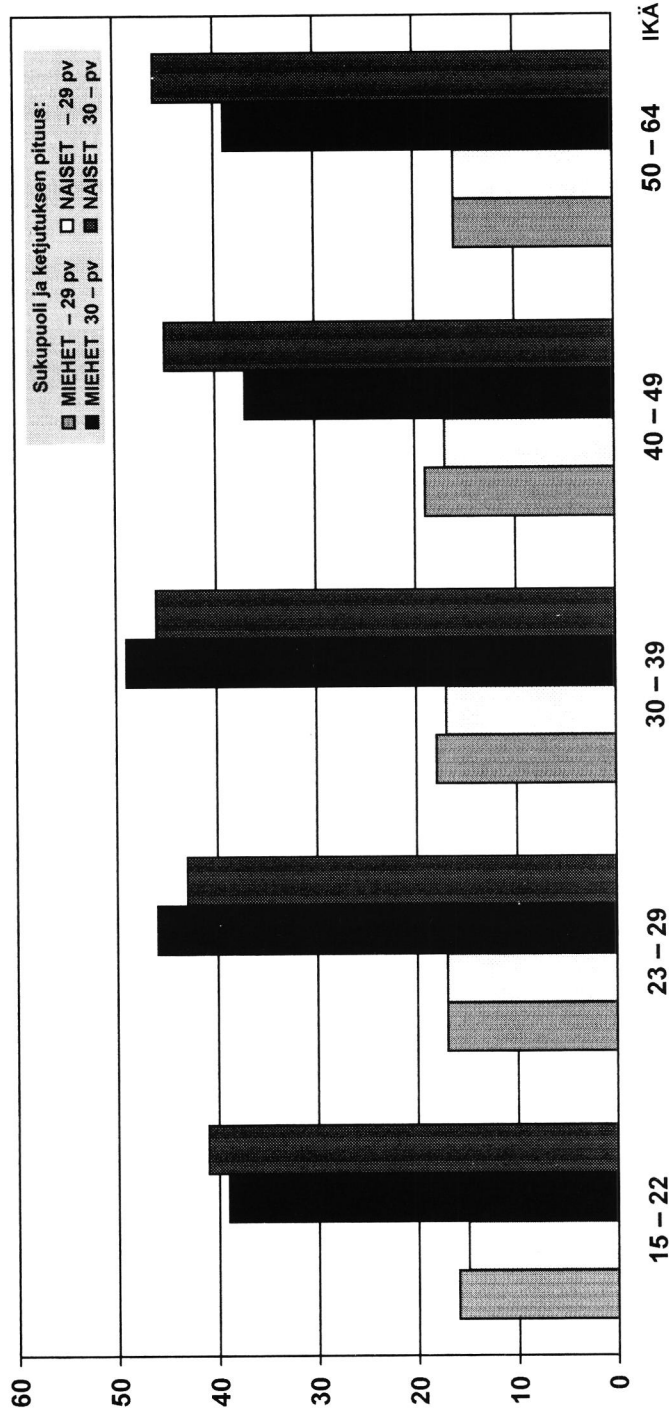
PALVELUSSUHTEITA KESKIM./HLÖ

Tutkimusaineisto: Vuonna 1994 alkaneet ja päätyneet alle kalenterikuukauden tai alle 30 päivää kestäneet erilliset, ei-päällekkäiset VEL-palvelussuhteet (olehdus: ei ketjutettavaa palvelussuhdetta joulukuussa 1993 eikä tammikuussa 1995).

**KUVIO 6 ELÄKETTÄ KARTUTTANEET LYHYET VEL-PALVELUSSUHTEET
KAHDEN KUUKAUDEN KETJUTUSSÄÄNNÖN MUKAAN**

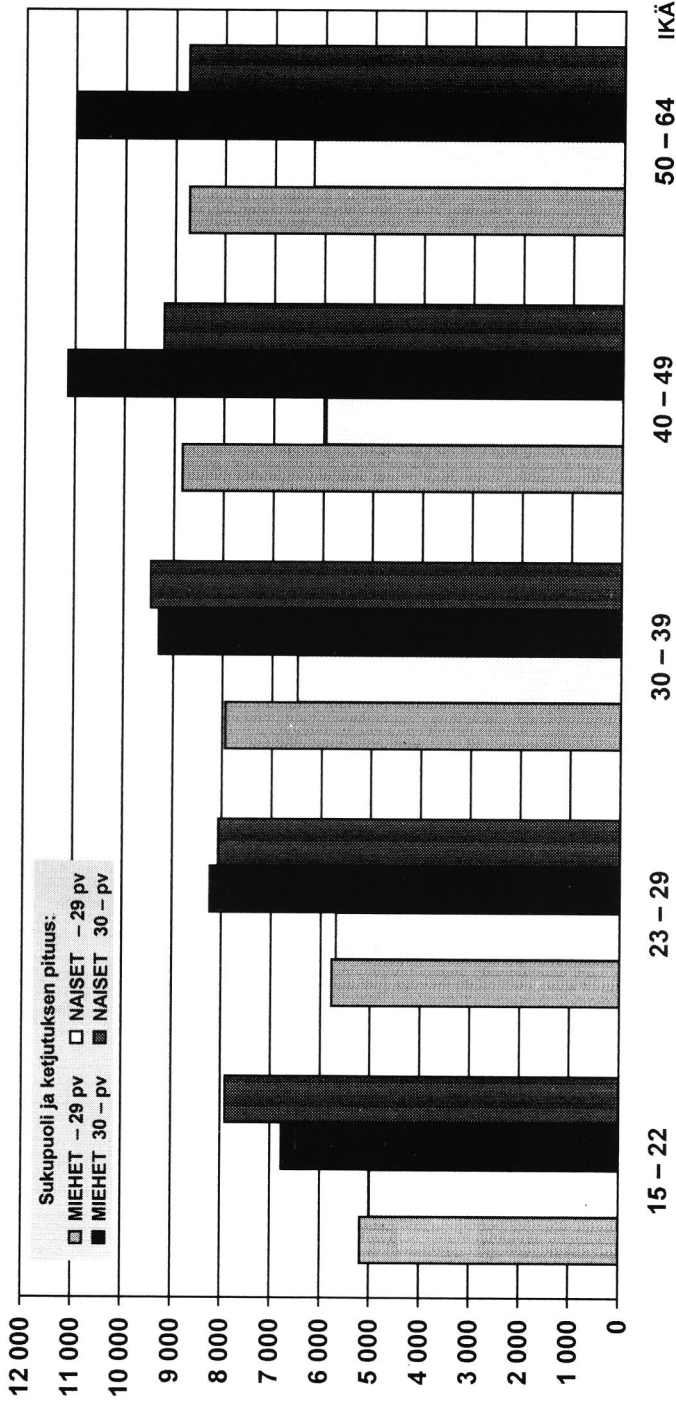
PALVELUPÄIVIÄ KESKIM./KETJUTUS

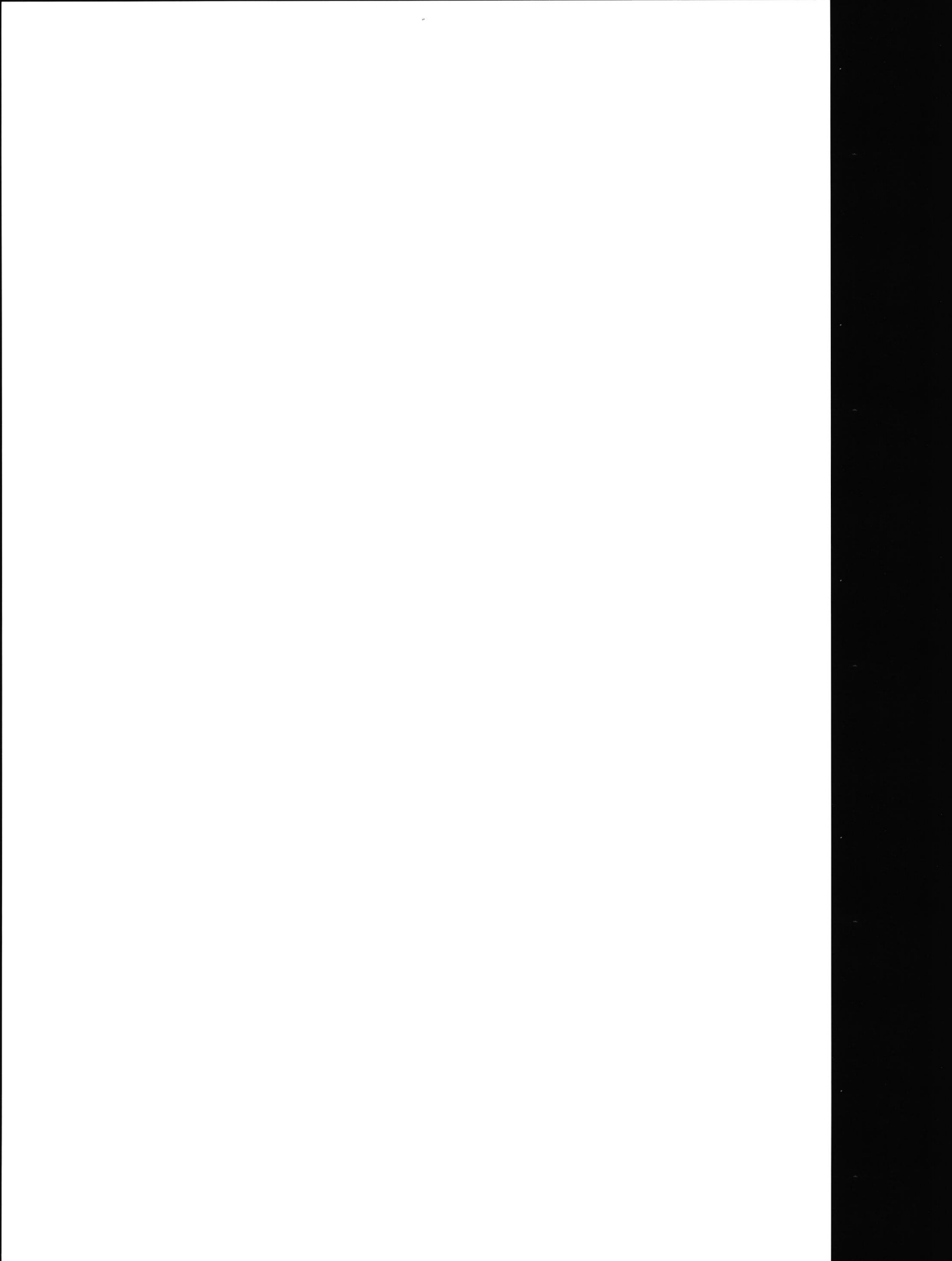
Tutkimusaineisto: Vuonna 1994 alkaneet ja päättyneet alle kalenterikuukauden tai alle 30 päivää kestäneet erilliset, eri-päällekkäiset VEL-palvelussuhteet (oletus: ei kejuoitavaa palvelussuhdetta joulukuussa 1995 eikä tammikuussa 1995).

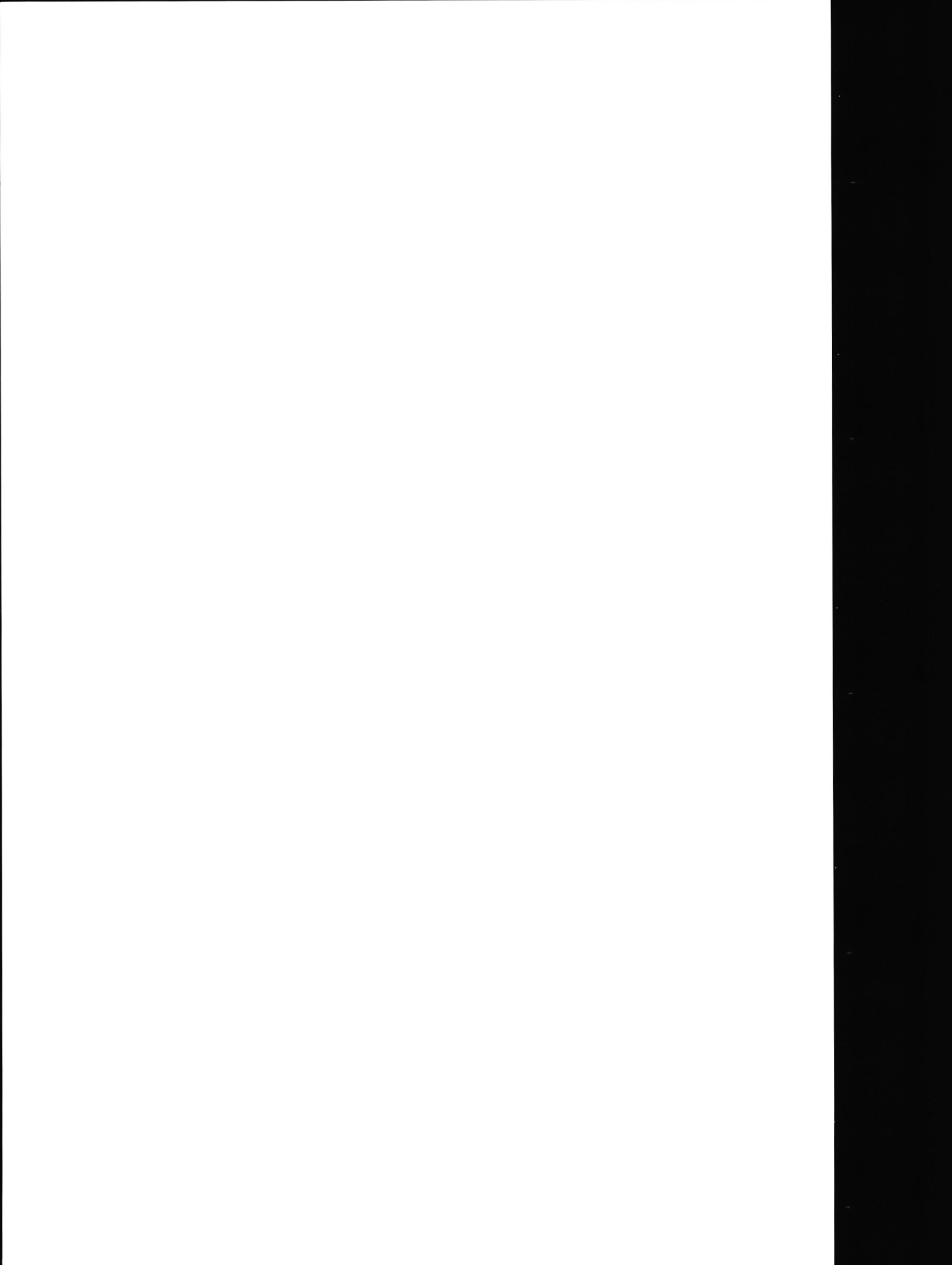
KUVIO 7 ELÄKETTÄ KARTUTTANEET LYHYET VEL-PALVELUSSUHTEET KAHDEN KUUKAUDEN KETJUTUSSÄÄNNÖN MUKAAN

ELÄKEPALKKA KESKIM./KETJUTUS

Tutkimusaineisto: Vuonna 1994 alkaneet ja päättyneet alle kalenterikuukauden tai alle 30 päivää kestäneet erilliset, ei-päällekkäiset VEL-palvelussuhteet (oletus: ei ketjutettavaa palvelussuhdetta joulukuussa 1993 eikä tammikuussa 1995).

ELÄKETURVAKESKUS
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

00065 ELÄKETURVAKESKUS
Puh. 90 - 1511 Faksi 90 - 151 2496

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Tfn (90) 15 11 Fax (90) 151 2496

FIN - 00065 ELÄKETURVAKESKUS
Finland
Tel. +358 - 0 - 1511, Fax +358 - 0 - 151 2496

Eläketurvakeskus on Suomen työeläke-järjestelmän lakisäätöinen keskuslaitos. Sen tutkimustoiminta koostuu pääasiassa sosiaaliturvaan ja eläkejärjestelmiin liittyvistä aiheista. Tutkimuksissa pyritään monipuolisesti ottamaan huomioon sosiaalipoliittiset, sosiologiset ja taloudelliset näkökulmat.

Pensionsskyddscentralen är lagstadgat centralorgan för arbetspensionssystemet i Finland. Forskningsverksamheten koncentrerar sig i huvudsak på den sociala tryggheten och på de olika pensionssystemen. Målet för forskningsprojektet är att mångsidigt belysa aspekter inom socialpolitik, sociologi och ekonomi.

**THE CENTRAL
PENSION SECURITY INSTITUTE**

The Central Pension Security Institute is the statutory central body of the Finnish employment pension scheme. Its research activities mainly cover the fields of social security and pension schemes. The studies aim to paint a comprehensive picture of the sociopolitical, sociological and financial aspects involved.

ISSN 1238 - 5948